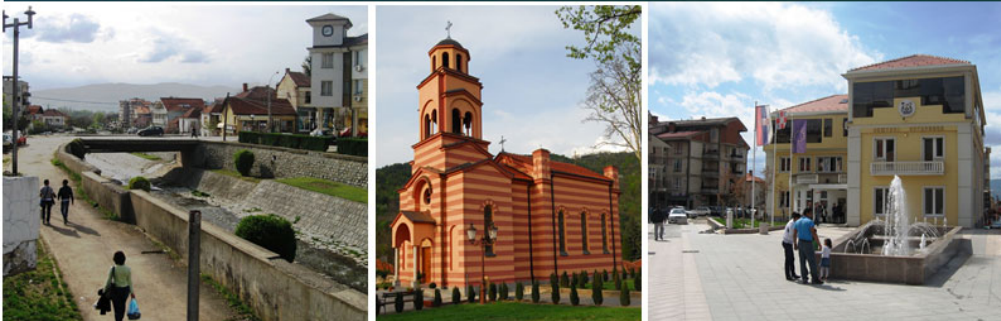

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА СУРДУЛИЦА

ИЗМЕНА И ДОПУНА УСКЛАЂЕНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СУРДУЛИЦА

- ПРЕДЛОГ ПЛАНА -

Сурдулица, 2023. године

ИЗМЕНА И ДОПУНА УСКЛАЂЕНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ СУРДУЛИЦА

Носилац и наручилац израде:

ОПШТИНА СУРДУЛИЦА

Председник скупштине

Обрађивачи:

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

В.Д. Директор

Иван Грмуша, дипл.инж.грађ.

ЈУГИНУС

Директор

Др Горан Јововић, дипл.инж.ел.

ПЛАН УРБАН ДОО

Директор

Слободан Гроздановић, дипл.инж.грађ.

**ИЗМЕНА И ДОПУНА УСКЛАЂЕНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ОПШТИНЕ СУРДУЛИЦА**

РУКОВОДИЛАЦ ИЗРАДЕ (одговорни планер):	<p style="text-align: center;">мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер број лиценце 100 0151 10</p> <p style="text-align: center;">МП</p>
КООРДИНАЦИЈА ИСПРЕД ОПШТИНЕ:	<p>Мирјана Спасић, дипл.инж.арх. Мирјана Ђорић Стевановић, дипл.инж.арх.</p>
ТИМ ЗА КООРДИНАЦИЈУ:	<p>мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Милена Т. Петровић, дипл.инж.арх. Марија Станковић, дипл.инж.арх. Слободан Гроздановић, дипл.инж.грађ.</p>
КОНСУЛТАНТ:	Мишић Драган, дипл. просторни планер
МЕТОДОЛОГИЈА, КОНЦЕПЦИЈА, СИНТЕЗА:	<p>мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Дубравка В. Павловић, дипл. просторни планер Слободан Гроздановић, дипл.инж.грађ.</p>
ШИРИ РАДНИ ТИМ:	
<i>Уводне напомене</i>	мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер
<i>Заштита, уређење и коришћење природних система</i>	мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер
<i>Демографски и социјални процеси и системи</i>	<p>Биљана Павловић, дипл. Економиста Димитрије Пешић, маст.инж.менџ.</p>
<i>Економија и привредни системи</i>	<p>Биљана Павловић, дипл. Економиста Дејан Рајчић, дипл.правн.</p>
<i>Туризам</i>	Мирослав Вучковић, маст. простор. планер
<i>Воде, водна и водопривредна инфраструктура</i>	<p>Весна Стојановић, дипл.инж.грађ. Јелена Златковић, дипл.инж.грађ.</p>
<i>Саобраћај и саобраћајна инфраструктура</i>	<p>Марија Марковић, дипл.инж.саоб. Слободан Гроздановић, дипл.инж.грађ.</p>
<i>Енергетика и енергетска инфраструктура</i>	<p>Миодраг Петровић, дипл.инж.ел. Милан Милосављевић, дипл.инж.маш.</p>
<i>Електронске комуникације и поштански саобраћај</i>	Миодраг Петровић, дипл.инж.ел.
<i>Комунална инфраструктура</i>	Невена, Петровић, дипл.инж.заш.жив.сред.
<i>Заштита животне средине</i>	<p>Дубравка В. Павловић, дипл. просторни планер мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Невена, Петровић, дипл.инж.заш.жив.сред.</p>
<i>Намена простора и биланс површина основне намене</i>	<p>мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Милена Петровић, дипл.инж.арх. Иван Грмуша, дипл.инж.грађ. Дубравка В. Павловић, дипл. просторни планер Марија Станковић, дипл.инж.арх. Слободан Гроздановић, дипл.инж.грађ. Мирјана Савић, маст.инж.грађ. Кристина Бошковић, дипл.инж.арх. Мариана Митић, дипл.инж.арх. Мирјана Ивановић, дипл.инж.арх.</p>
<i>Геодетско документациона и аналитичко информациона основа</i>	<p>Зорица Голубовић, инж.геодезије мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Александар Ристић, дипл. инж. арх.</p>
<i>Картографска обрада</i>	<p>Милена Петровић, дипл.инж.арх. мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Јасмина Рашић, грађ.тех.</p>

<i>Детаљна разрада (Уређајне основе)</i>	Милена Петровић, дипл.инж.арх. Милена Вуловић, дипл. инж.грађ Марија Станковић, дипл.инж.арх. Душан Алексић,дипл.инж.арх. Слободан Гроздановић, дипл.инж.грађ. мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Мирјана Савић, маст.инж.грађ. Кристина Бошковић, дипл.инж.арх. Мицић Драган, дипл. просторни планер Мирјана Спасић, дипл.инж.арх. Мирјана Ђорић, дипл.инж.арх Жарко Искренов, дипл.инж.арх.
<i>Информатичка подршка и обрада података</i>	Зоран Павловић, ел. тех. мр Дејан Стојановић, дипл. просторни планер Александар Ристић, дипл. инж. арх.
<i>Техничка подршка</i>	Ирена Матицек, прав. тех. Синиша Станковић, маш. тех. Марко Томовић, матурант гимназије

ЛП ЗАВОД ЗА
УРБАНИЗАМ НИШ
Директор

Иван Грмуша,
дипл.инж.грађ.

ЈУГИНУС
Директор

Др Горан Јововић,,
дипл.инж.ел.

ПЛАН УРБАН ДОО
Директор

Слободан Гроздановић
дипл.инж.грађ..

САДРЖАЈ

(1)	1.	ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА, одељак 1.1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ и пододељак 1.1.1.ПРАВНИ ОСНОВ;	11
(2)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.1.НАМЕНА ПРОСТОРА И ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА, Табела 2.1. Планирано коришћење земљишта;.....	13
(3)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, поднаслов Становништво;	14
(4)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, поднаслов Плански концепт развоја мреже насеља;.....	17
(5)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ;	21
(6)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА;.....	25
(7)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.1. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура;	32
(8)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.2. Водопривредна инфраструктура;.....	35

(9)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.3 Енергетска инфраструктура;.....	39
(10)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.5 Гасна инфраструктура;.....	42
(11)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ПРЕДЕЛА;.....	43
(12)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА;.....	61
(13)	2.	ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА;.....	76
(14)	3.	ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, одељак 3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА;.....	120
(15)	3.	ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, одељак 3.2. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ И ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ;	124
(16)	4.	УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ.....	134
(17)		ГРАФИЧКИ ДЕО.....	134

(1)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА, одељак 1.1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ и пододељак 1.1.1. ПРАВНИ ОСНОВ замењују се новим који гласи:

„1.1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Приступа се изради Измена и допуна Усклађеног просторног плана општине Сурдулица (у даљем тексту: Просторни план), на основу Одлуке о Изменама и допунама Усклађеног просторног плана општине Сурдулица („Службени гласник Града Врања“, бр. 6/17) (у даљем тексту: Одлука) и Решења о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину за Измене и допуне Усклађеног просторног плана општине Сурдулица („Службени гласник РС“, број 6/17).

Измене и допуне Просторног плана извршене су у:

- (1) у глави 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА, одељак 1.1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ и пододељак 1.1.1. ПРАВНИ ОСНОВ;
- (2) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.1. НАМЕНА ПРОСТОРА И ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА, Табела 2.1. Планирано коришћење земљишта;
- (3) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, поднаслов Становништво;
- (4) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, поднаслов Плански концепт развоја мреже насеља;
- (5) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ;
- (6) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА;
- (7) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.1. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура;
- (8) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.2. Водопривредна инфраструктура;
- (9) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.3. Енергетска инфраструктура;

- (10) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.5 Гасна инфраструктура;
- (11) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ПРЕДЕЛА;
- (12) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА;
- (13) у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА;
- (14) у глави 3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, одељак 3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА;
- (15) у глави 3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, одељак 3.2. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ И ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ;

Просторни план садржи детаљну разраду, као и правила уређења, грађења и коришћења. Овим изменама израђене су уређајне основе за сва насеља на територији општине за која није предвиђена даља разрада кроз урбанистичке планове.

Графички део Усклађеног просторног плана општине Сурдулица, у целости се замењује новим графичким прилозима израђеним у САД технологији у размери 1:50.000.

Просторни план је заснован на планској, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.

Саставни део Просторног плана су Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину и Анекс просторног плана.”

1.1.1. ПРАВНИ ОСНОВ

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора Просторног плана заснива се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/19-др. закон, 9/20 и 52/21), начелима заштите и одрживог коришћења природних ресурса, вредности и добара утврђених чланом 5. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка и 14/16), начелима о управљању водама, у складу са чланом 25. Закона о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 101/16), Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон), Закону о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС и 14/16), Уредбом о категоризацији државних путева („Службени гласник РС, бр. 105/2013, 119/2013 и 93/2015), Уредбом о проглашењу Предела изузетних одлика „Власина“ („Службени гласник РС“, број 25/18), Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС“, бр. 31/2012), Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, бр. 32/19) и другим законским и подзаконским актима и документима Републике Србије којима се уређује ова област.

1.1.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ

Плански основ за израду Просторног плана садржан је у:

- *Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године* („Службени гласник РС“, бр. 88/10), (у даљем тексту: ППРС) којим су утврђене дугорочне

- основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији.
- Регионалном просторном плану општина Јужног поморавља („Службени гласник РС“, број 83/10), којом се ствара предуслов за реализацију регионалних и локалних развојних интереса 13 општина Јабланичког и Пчињског округа.
 - Просторном плану подручја посебне намене изворишта водоснабдевања „Јелашница“ („Службени гласник РС“, број 39/17), којом је дефинисан плански основ за обезбеђење просторних услова за остварење посебне намене подручја, односно за заштиту слива планиране акумулације „Јелашница“ са браном, прибранским објектима, водозахватом и цевоводом сирове воде.
 - Просторном плану подручја посебне намене Предела изузетних одлика „Власина“ („Службени гласник РС“, број 123/21), која садржи детаљну разраду, као и правила уређења, грађења и коришћења подручја према утврђеном режиму заштите појединих природних целина, зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања, зона и режима заштите комплекса посебне-специјалне намене.
 - Просторном плану подручја посебне намене за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/x од ТС Ниш 1 до Врле III („Службени гласник РС“, број 93/16) којом се утврђују основе организације, коришћења, уређења и заштите подручја посебне намене инфраструктурног коридора на деловима територије градова Ниш и Лесковца, као и на деловима територије општина Дољевац, Гацин Хан, Власотинце, Владичин Хан и Сурдулица.”

(2)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.1.НАМЕНА ПРОСТОРА И ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА, Табела 2.1. Планирано коришћење земљишта, замењују се новом која гласи:

„Табела 2.1. Планирано коришћење земљишта

Катастарска општина / Просторни план	Пољопривредно		Шумско		Водно		Грађевинско		Укупно	
	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%
Алакинце	2.29	65.08	0.23	6.65	0.1175	0.0187	0.88	24.93	3.52	0.56
Баџијевце	0.85	29.46	1.84	63.62	0.0419	0.0067	0.16	5.47	2.89	0.46
Биновце	2.61	43.07	3.03	50.02	0.0851	0.0135	0.33	5.51	6.06	0.96
Битврђа	1.12	7.40	13.61	89.89	0.0100	0.0016	0.40	2.64	15.14	2.41
Божица	29.16	37.34	44.51	57.00	0.0100	0.0016	4.41	5.65	78.09	12.43
Власина Округлица	8.36	29.88	12.09	43.21	2.1900	0.3485	5.34	19.08	27.98	4.45
Власина Рид	12.97	24.37	26.64	50.05	5.5100	0.8767	8.10	15.22	53.22	8.47
Власина Стојковићева	10.32	49.29	0.95	4.52	7.0900	1.1281	2.58	12.32	20.94	3.33
Вучедалце	2.27	19.16	9.33	78.91	0.0135	0.0021	0.21	1.81	11.82	1.88
Горња Козница	1.82	81.23	0.35	15.79	0.0004	0.0001	0.07	2.96	2.24	0.36
Горње Романовце	2.00	16.02	10.12	81.18	0.0102	0.0016	0.34	2.72	12.46	1.98
Грознаговци	2.45	29.20	5.67	67.59	0.0100	0.0016	0.26	3.10	8.39	1.34
Дањино Село	2.42	49.03	2.32	47.10	0.0512	0.0082	0.14	2.82	4.93	0.78
Дикава	1.81	21.80	6.27	75.40	0.0686	0.0109	0.16	1.98	8.31	1.32
Доње Романовце	1.95	56.79	1.32	38.34	0.0014	0.0002	0.17	4.83	3.44	0.55
Драјинци	2.14	25.36	5.92	70.14	0.0100	0.0016	0.37	4.38	8.44	1.34
Дуги Дел	0.51	28.98	1.14	65.48	0.0213	0.0034	0.08	4.32	1.75	0.28
Дугојница	1.86	43.53	2.11	49.34	0.0378	0.0060	0.27	6.24	4.28	0.68

Загужање	2.09	57.54	0.93	25.67	0.0826	0.0131	0.53	14.52	3.64	0.58
Јелашница	3.95	26.32	9.97	66.44	0.0011	0.0002	1.09	7.24	15.01	2.39
Калабовце	0.93	79.37	0.04	3.49	0.0102	0.0016	0.19	16.27	1.17	0.19
Кијевац (и Троскач)	3.95	12.38	27.38	85.83	0.1275	0.0203	0.44	1.39	31.90	5.08
Клисура	8.41	18.01	36.02	77.14	0.2000	0.0318	2.06	4.41	46.69	7.43
Колуница	1.74	13.89	10.64	84.99	0.0200	0.0032	0.12	0.96	12.52	1.99
Кострошеви	2.26	11.63	16.71	86.20	0.0747	0.0119	0.35	1.78	19.39	3.09
Лескова Бара	2.16	57.22	1.43	37.87	0.0530	0.0084	0.13	3.51	3.78	0.60
Масурица	4.41	27.23	11.03	68.04	0.0492	0.0078	0.72	4.42	16.21	2.58
Мачкатица	1.83	10.69	14.57	85.27	0.0005	0.0001	0.69	4.03	17.09	2.72
Ново Село	12.94	18.51	56.30	80.54	0.0100	0.0016	0.65	0.93	69.90	11.12
Паља	2.08	15.16	11.35	82.62	0.0852	0.0136	0.22	1.60	13.74	2.19
Рђавица	2.17	43.04	2.74	54.40	0.0319	0.0051	0.10	1.92	5.03	0.80
Стајковце	2.55	30.35	5.58	66.37	0.0076	0.0012	0.27	3.19	8.40	1.34
Стрезимировци	1.22	13.07	7.70	82.44	0.0100	0.0016	0.41	4.39	9.34	1.49
Сувојница	3.73	28.12	8.76	66.07	0.0032	0.0005	0.77	5.79	13.25	2.11
Сурдулица (и Бело Поље)	1.09	11.76	1.40	15.13	0.0035	0.0006	6.77	73.07	9.26	1.47
Суви Дол	3.32	42.28	4.20	53.44	0.0541	0.0086	0.28	3.60	7.85	1.25
Топли До	3.65	18.26	15.79	79.03	0.0100	0.0016	0.53	2.65	19.98	3.18
Топли Дол	11.68	47.37	12.46	50.52	0.0100	0.0016	0.51	2.07	24.66	3.92
Ђурковица	0.91	15.87	4.68	81.36	0.0300	0.0048	0.13	2.24	5.75	0.91
ИД УПШО Сурдулица	163.98	26.09	407.13	64.78	16.1531	2.5703	41.21	6.56	628.46	100.00

(3)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, поднаслов Становништво, замењу се новом која гласи:

„СТАНОВНИШТВО

Основне планске претпоставке при креирању демографске политике су: покретање привредних активности, побољшање нивоа комуналне и саобраћајне инфраструктуре (нарочито у руралном подручју) и повећање нивоа базичних услуга (социјалних, здравствених, птт услуга и сл. - као основа за побољшање услова живота и рада становништва). Испуњење ових планских претпоставки омогућиће задржавање становништва и допринети смањењу одласка младог и образованог становништва у веће градове Србије (Београд, Ниш, Врање) и у иностранство.

Ревитализацију демографског потенцијала није могуће остварити у кратком року, већ постепено и дугорочно, и то заједничким деловањем економске (политике запошљавања, предузетништва, пољопривреде, туризма) и социјалне политике уз развој инфраструктуре и базичних услуга. Синергичким деловањем ових политика могуће је утицати на активирање свих расположивих потенцијала подручја Просторног плана, на пораст наталитета, привредног раста и запошљавања, што за крајњи резултат треба да има ублажавање (и у неким подручјима заустављање) даљег смањења становништва у периоду до 2025. године.

Пројекција кретања становништва

Пројекција становништва општине Сурдулица за период 2011-2025., рађена је применом математичког модела екстраполације тренда кретања становништва методом

настављања тренда 2002-2011.године. Приликом пројекције становништва, пошло се од претпоставке да се у току планског периода може очекивати даљи наставак свих започетих тенденција и трендова који су постојали у последњој деценији 20.века (између два пописна периода).

Табела 2.6. Пројекције становништва

	2002.	2011.	Пројекција		
			2019.	2022.	2035.
Општина Сурдулица	22190	20319	18829	18346	17926
Градска насеља	11459	11400	11348	11328	11308
Учешће градских насеља у %	51.64	56.11	60.27	61.74	63.08
Остала насеља	10731	8919	7482	7018	6618
Учешће осталих насеља у %	48.36	43.89	39.73	38.26	36.92
Број домаћинстава	6967	6487	6060	5900	5740
Чланова по домаћинству	3.19	3.13	3.09	3.10	3.12

Сл. 2.8. Графикон пројекција становништва

На основу извршене анализе стања демографског потенцијала општине и трендова кретања становништва (мало учешће деце и велико учешће старијих годишта у укупном становништву, негативна стопа природног кретања, недостатак популационе стратегије Србије, утицај приграничног подручја и други нестимулативни развојни фактори) условиће даље демографско пражњење подручја на територији Просторног плана:

- становништво ће се постепено смањивати са 20.319 становника у 2011. години, на 17.926 становника у 2025., што, за читав плански период, чини смањење од чак 2.393 становника, односно за 11,78%;
- уколико се настави тренд кретања становништва 2002-2011., једино у насељу Алкинце ће доћи до пораста броја становника у овом периоду;
- уколико се настави тренд кретања становништва 2002-2011., а имајући у виду и податке о кретању броја младих до 19 година и о кретању броја жена у фертилном раздобљу у овом периоду (подаци су дати у табели), од укупно 41 насеља на планском подручју, може се очекивати потпуно демографско пражњење 8 насеља, што представља 19,51% свих насеља. Овај податак не чуди будући да на планском подручју од укупног броја жена у фертилном раздобљу чак 58,14% живи на подручју општинског центра Сурдулица, 8,26% на подручју Алкинаца, а 6,06% на подручју Масурице, 5,29% на подручју Јелашнице, 5,09% на подручју Загужања, 3,13% на подручју Сувојнице, 2,51% на подручју Белог Поља, док на подручју осталих насеља живи укупно 11,52% жена у фертилном раздобљу.

Табела 2.7. Кретање становништва по насељима општине до 2025. године

Насеље	2002			2011			Пројекција		
	Укупно	Млади (до 19)	Жене (15-49)	Укупно	Млади (до 19)	Жене (15-49)	2019	2022	2025
Алакинце	1503	375	407	1547	319	372	1586	1601	1615
Баџијевце	98	19	18	63	13	9	32	20	9
Бело Поље	545	120	140	512	101	113	483	472	461
Биновце	553	164	132	501	150	99	455	437	420
Битврђа	23	0	2	12	0	2	2	0	0
Божица	333	60	48	198	33	27	79	36	4
Власина Округлица	163	26	28	128	20	21	97	85	74
Власина Рид	276	20	30	175	11	17	85	52	18
Власина Стојковићева	252	52	36	164	33	27	86	56	27
Вучеделце	50	2	3	17	0	7	0	0	0
Горња Козница	77	10	15	44	3	3	19	7	1
Горње Романовце	50	6	4	17	0	0	0	0	0
Грозатовци	40	4	5	21	0	0	4	0	0
Дањино Село	81	10	12	48	2	7	21	11	3
Дикава	142	16	19	67	7	6	15	4	1
Доње Романовце	509	123	117	390	93	82	284	245	205
Драјинци	78	7	7	53	5	7	31	22	14
Дуги Дел	42	3	2	25	4	3	15	7	4
Дугојница	275	72	75	246	49	51	220	211	201
Загужање	890	269	229	979	292	229	1058	1088	1117
Јелашница	1173	344	253	1056	279	238	952	913	874
Калабовце	102	15	23	83	12	18	66	60	53
Кијевац	183	35	35	99	11	12	27	18	5
Клисура	332	27	26	206	12	18	94	52	10
Колуница	7	0	0	1	0	0	0	0	0
Кострошевци	81	6	8	55	4	4	32	23	15
Лескова Бара	139	37	23	104	23	17	73	61	50
Масурица	1245	337	285	1223	347	273	1203	1196	1189
Мачкатица	259	34	39	120	7	11	37	13	4
Ново Село	87	4	3	30	2	3	16	7	2
Паља	18	0	1	5	0	0	0	0	0
Рђавица	40	2	2	20	1	3	6	3	1
Стајковце	140	12	22	71	5	3	17	9	4
Стрезимировци	53	1	2	25	1	0	0	0	0
Сувојница	926	200	217	774	128	141	639	588	538
Сурдулица	10914	2772	2910	10888	2385	2630	10865	10856	10848
Суви Дол	69	1	2	56	3	2	44	40	36
Топли До	53	3	2	29	3	8	11	6	2
Топли Дол	122	13	10	58	2	5	17	8	3
Троскач	6	0	0	3	0	0	0	0	0
Ђурковица	261	61	59	206	37	40	157	139	120
Општина	22190	5262	5251	20319	4397	4501	18829	18346	17926

Разлози овом негативном тренду су економске, социјалне, образовне, психолошке, биолошке и културне природе и огледају се у високој стопи незапослености, старењу популације, каснијем ступању у брак, већем броју нежења, иселјавању биолошки репродуктивног становништва, порасту броја породица са једним дететом или без деце итд. Због свих ових тенденција, потребно је да локална самоуправа донесе низ планских мера са циљем деловања на демографски развој подручја Просторног плана, а које обухватају читав низ:

(1) економских мера – као што су кредитно-финансијска подршка за развој и унапређење пољопривредне производње и приватног предузетништва;

(2) социјалних мера - боља социјална и здравствена заштита, побољшање система образовања исл.;

(3) као и низ активности у циљу побољшања комуналне и саобраћајне инфраструктуре (како у општинском центру Сурдулица, тако и у центрима заједнице насеља).

Поред ових мера локалне самоуправе, битна је и помоћ државе мерама популационе политике које би ишле у смеру осавремењавања пољопривредне производње, развоја сектора малих и средњих предузећа и предузетника у сектору туризма, пољопривреде, агро-индустрије, трговине, занатства.

(4)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, поднаслов Плански концепт развоја мреже насеља, замењују се новом која гласи:

„Плански концепт развоја мреже насеља

Полазишта за формирање планског концепта развоја мреже насеља успостављена су на принципима:

- интегралног третмана насеља на подручју општине, чиме се стварају услови за превазилажење дисконтинуитета у функционисању система мреже насеља и омогућава подизање нивоа функционисања појединих гравитационих подручја,
- прожимања насеља кроз активирање преклопних зона,
- заснивање концепта на „продорима“ развојних трајекторија (пунктова, потеза и зона), имајући у виду ресурсе и потенцијале саобраћаја, природних услова, створених услова (капацитета привредне и друштвене инфраструктуре, туристичких капацитета, итд.).

Постојећи начин функционисања насељске мреже, у складу са уоченим карактеристикама - концентрација становништва, садржаја и активности у општинском центру, његов убрзан и дисконтинуалан раст, затворен и једносмеран систем функционисања (усмерен на центар градског насеља), представља, у основи, моноцентричну структуру мреже, већ успостављену на подручју Општине.

Оваква структура настала је занемаривањем и слабљењем веза између три главне, прилично јасно издиференциране зоне („регије“) - западне, средишње и источне. Такође, уочава се потпуни недостатак покривености мрежом центара дела између западне и средишње („туристичке“) зоне - (појаса који захватају планине Варденик и Чемерник – „планинска регија“), а последица оваквог занемаривања је интензивно пражњење, па и одумирање насеља.

Концепт који у почетној фази треба да покрене превазилажење проблема у функционисању и диспропорцији у развоју мреже насеља какву имамо на подручју општине Сурдулица, са периферним положајем општинског центра, представља полицентричан модел развоја, који уједно представља и определујући концепт развоја мреже насеља на подручју општине Сурдулица.

С обзиром на то да је подручје општине током дужег (деценијског) периода трпело изузетно велике трансформације (нажалост, оличене кроз прилично негативне тенденције - трендове), плански концепт, у суштини, представља наставак прекинутог развојног континуитета полицентричног система мреже насеља, који је у великој мери био последица (произилазио је) из повезивања три претходно поменуте просторно-функционалне целине.

Полицентричан развој, с обзиром на периферни положај општинског центра, ствара услове за разнoмернији развој мреже насеља и дистрибуцију садржаја и

активности на целокупном простору Општине, њено рационалније функционисање, снижавање иницијалних улагања, итд.

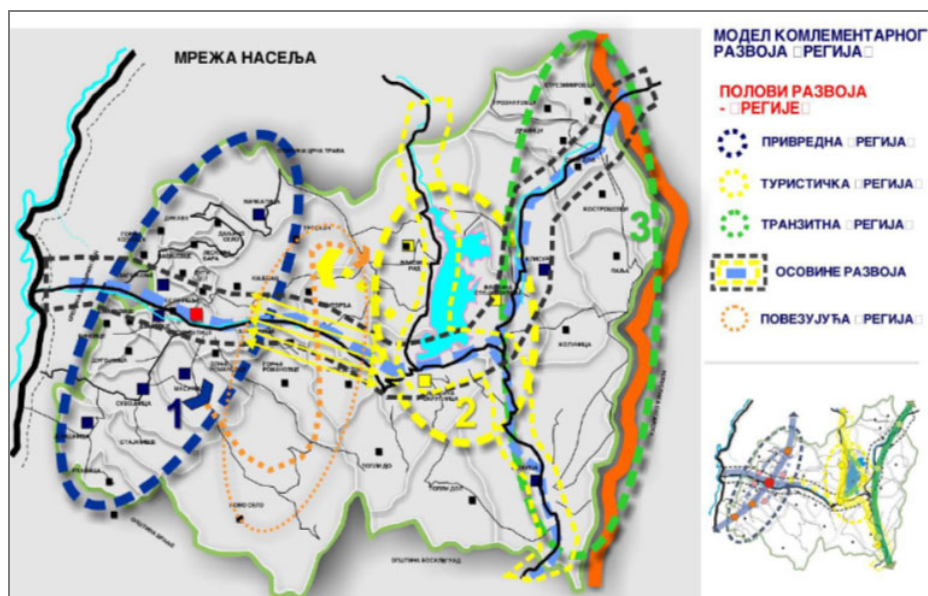
Као основ полицентричног развоја, посматрано глобално на нивоу Општине, може послужити диференцијација западне, средишње и источне зоне, како у погледу развијености, тако и структури центара. Главни магистрални и регионални правци који повезују ове зоне представљају осовине развоја, а оне саме се могу третирати као „полови“ развоја у односу на зону којој припада општински центар. Подизање степена централитета постојећих насељских центара у оквиру сваке појединачне „регије“, основ је за њихово најпре комплементарно, а у каснијим фазама и сложеније међусобно повезивање.

Оно што карактерише сваку од „регија“ је правилна диспозиција насељских центара у оквиру сваке од њих, што омогућује прилично равномерну покривеност и доступност њима припадајућих насеља нижег ранга.

Истовремено, центри сличног ранга постају, у извесном смислу, с обзиром на специфичност „регија“, комплементарни центрима у суседним „регијама“. На тај начин се поново афирмишу осовине развоја око којих насељска мрежа може даље да се усложњава јачањем полова развоја у односу на поједине центре што, последично, ствара услове за разноврснији развој сваког насеља понаособ.

Оно што је недостатак овакве структуре мреже је ретка насељска структура и непостојање јачих центара у јужном и средишњем делу подручја (на прелазу између зона формираних око Сурдулице и Власинског језера). С обзиром на морфолошке карактеристике терена, тешку доступност и лошу повезаност насеља, у оквиру ових насеља треба тежити развоју оних садржаја који би допуњавали најближе припадајуће центре, што се ефикасније може остварити тек у оквиру сложенијих видова умрежавања подручја - пре свега његовом израженијом децентрализацијом, уз неопходан услов ефикаснијег сабраћајног повезивања.

Почетна фаза развоја полицентричног система мреже, подразумева јачање и диференцијацију постојећих центара који могу да остваре противтежу поларизационим утицајима Сурдулице, да омогуће рационалну просторну организацију привредних веза у мрежи центара и да подстакну развој околних насеља. Тиме се стварају услови за успостављање чвршћих релација између самих центара и насеља која се око њих групишу. Посебан акценат даје се јачању туристичких центара Власинског подручја.

Сл.2.11. Модел комплементарног развоја „регија“ као основ полицентричног развоја мреже насеља

Критеријум за избор центара и њихову хијерархију у мрежи, опредељује, пре свега, досадашњи степен развоја, могућност ефикасног активирања природних и створених ресурса, добра саобраћајна повезаност са суседним центрима и околним насељима, број становника у оквиру центара и непосредног гравитационог подручја, демографска структура становништва, итд. Њихов положај у систему насеља омогућава формирање више различитих просторних целина (гравитационих подручја), које, у зависности од услова будућег развоја, могу да развијају сопствене компаративне предности у односу на шире окружење, па и изван граница Општине.

По успостављеном концепту полицентричног развоја, у хијерархији центара издвајају се:

1) **Општински центар** – градско насеље Сурдулица – административно, управно и привредно средиште општине. Под његовим директним утицајем развијала би се приградска насеља (Алакинце, Загужане, Масурица, Доње Романовце, Бело Поље и Ђурковица). Јачање улоге општинског центра, сходно укупном развоју Општине, последично би требало да иницира и јачање његове улоге у регионалном окружењу.

2) **Центри заједнице насеља** у хијерархији насеља су:

- **Мачкатица** – доминантно привредни центар. Активирањем рудника молибдена, ово насеље треба да постане носилац активности, непосредно, северозападног подручја општине, а посредно и Општине у целини. Насеља која му директно гравитирају су Дикава, Дањино Село и Лескова Бара. Ловиште које се налази на граници насеља са општином Црна Трава, може да иницира комплекснији развој садржаја и активности на овом простору.

- **Јелашница** – сеоски центар који активира рубни југозападни део општине, а директно му гравитира насеље Рђавица. С обзиром на добре услове за развој примарних делатности, значајне природне и привредне ресурсе, релативно задовољавајући демографски потенцијал, основну опремљеност објектима друштвеног стандарда, добру саобраћајну повезаност и близину државног пута II Б реда бр. 441, Јелашница има добре услове да прошири свој домен утицаја на околна насеља.

- **Сувојница** – сеоски центар са значајном концентрацијом производно-пословних функција, базираних на искоришћењу локалних природних и створених ресурса. Даљу афирмацију овог насељског центра омогућује добра саобраћајна повезаност са општинским центром и коридором државног пута II Б реда бр. 441, постојање значајне базе друштвених сервиса, као и концентрација привредних активности. Насеља која му директно гравитирају су Стајковце и Дугојница.

Афирмисање п оменутих центара у оквиру западног појаса општине („привредне регије“), има за циљ да подстакне интензивнији развој привредних веза, како би се створила економска основа за развој осталих делова подручја, пре свега, као подршка развоју туризма.

3) **Локални центри:**

- **Клисура**, с обзиром на некадашњи значај у насељској хијерархији, треба да понесе део административно-управних функција и тиме ојача свој утицај у односу на шире гравитационо подручје. Такође, изградњом планиране саобраћајне трасе којом се заокружује саобраћајни прстен у зони Власинског језера, центар Клисуре постаје важно саобраћајно раскршће (чвориште) на потезу између граничног прелаза и зоне Власинског језера, што ствара услове за развој и интензивирање профилације насеља као транзитно - пословног центра. Клисури директно гравитирају насеља Кострошевци, Сухи Дол и Паља, а посредно и остала насеља у рубном североисточном делу подручја Општине.

- Божица би, захваљујући доброј саобраћајној повезаности, просторним могућностима и присутним трендовима, могла да ојача производно-пословне функције као носиоце развоја, уз истовремено јачање туристичких и услужних активности. Насеља која јој директно гравитирају су Колуница и Топли Дол.

Насеља на подручју Власине – Власина Округлица, Власина Рид и Власина Стојковићева, у складу са са специфичним карактером подручја и планираним интензивним развојем туризма, планским концептом третирају се као локални центри, а развојни карактер сваког од њих и гравитациони утицај на околна насеља, омогућује комплементарност садржаја и активности у циљу заокружења комплексне туристичке понуде, а у оквиру компактне туристичке зоне Власине.

- Власина Округлица - транзитни, услужни, привредни, излетнички, викенд центар. С обзиром на добру саобраћајну повезаност и доступност, уз релативно задовољавајућу развијеност постојећих и планираних друштвених сервиса, има највеће шансе да обједини туристичке потенцијале Власине, са једне стране, док са друге, може да прошири свој гравитациони утицај и на насеља у широј околини (Топли До, Вучеделце). Насеље које му директно гравитира је Власина Стојковићева, а у извесном смислу и Власина Рид.
- Власина Рид – матични, духовни, културни и туристички центар; у систему насеља општине издваја се као посебан центар, изразито туристичке оријентације. Специфичан развојни карактер Власине Рида требало би да, кроз интензивирање широке скале активности (туристичких, рекреативних, манифестационих, итд.) прошири зону утицаја на околна насеља.
- Власина Стојковићева - етнолошко-еколошко центар. У укупном систему насеља има значај локалног центра изразито туристичке оријентације.

Планирани концепт полицентричног развоја, осим јачања постојећих центара, иницира успостављање више полова развоја којима се, усложњавањем мреже, растерећују постојећи центри и премощавају (успостављају) континуитети просторног развоја и дистрибуције садржаја на читавом простору Општине. Активирање ових полова развоја је изузетно значајно, с обзиром да они, сами за себе, немају превише услова да понесу епитет центра. У почетној фази трансформације насељске мреже, они не представљају значајније носиоце развоја, већ својим садржајима додатно афирмишу постојеће центре и успостављају чвршће релације како са припадајућим центрима, тако и са суседним насељима нижег ранга.

Најзначајнији пол развоја у систему планиране мреже насеља представља активирање граничног прелаза Стрезимировци, афирмација културно-историјске баштине на подручју насеља Паља, као и насеља која поседују значајне привредне капацитете (Топли До). Развој осталих насеља у оквиру насељског система, у тесној је зависности, пре свега, од развоја путне мреже на ширем подручју Општине. У том смислу, за активацију насеља у планинском подручју Врденика и Чемерника, пре свега, развоја етно-еко-туризма и пољопривреде, као и ловног и излетничког туризма, од пресудног је значаја успостављање система прстенастог повезивања радијалних путних праваца средишњег дела подручја.

4) Примарна сеоска насеља – Сва остала насеља на територији општине Сурдулица припадају овој категорији. Предуслов за даљи развој и унапређење ових насеља је: побољшање мреже локалних путева и повезивање са припадајућим центрима, основна инфраструктурна опремљеност, увођење телефонских линија, аутобуских веза, итд.

(5)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, подељак 2.1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ, мења се и гласи:

„2.1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Концепт привредног развоја подручја општине Сурдулица оствариваће се подржавањем концепта одрживог привредног развоја, заснованог на постојећој просторној структури привредних активности и природних вредности. Имајући у виду компаративне предности подручја општине Сурдулица (постојећи природни ресурси, традиција и развојни програми за које постоје просторни услови), прерађивачка индустрија и енергетика су сагледане као основне делатности, а пољопривреда, туризам, трговина и услуге као комплементарне делатности. Применом овог модела развила би се диверзификована привреда, чији би основни носиоци били: - ХЕ „Власина“; - „Власинка“ предузеће за производњу и промет воде, - „Knauf Insulation d.o.o.“ фабрика минералне изолације; - „Фабрика хлеба и млека а.д.“; - „Симпо“ фабрика наместаја; - „Тончев градња“ Сурдулица и др.

Уз претпоставку да ће бити испуњени основни предуслови привредног развоја (изградња неопходне саобраћајне и комуналне инфраструктуре, уређење и боље искоришћење туристичког потенцијала, повећање опремљености и функционалности граничног прелаза Стрезимировци и др., уз строго поштовање режима заштите изворишта и мера заштите животне средине у сливу акумулације „Власина“, и будуће планиране акумулације „Јелашница“), развој привреде засниваће се на следећим стратешким приоритетима развоја:

- **Индустрија** – Концепт развоја индустрије треба да се заснива на концепту диверзификованог развоја сектора прерађивачке индустрије (у области производње воде, прехранбених производа и пића, агро-индустрије, индустрије грађевинских материјала, прераде дрвета, текстила, коже, обуће, металопрераде, рециклаже отпада и др.), заснован на примени савремене технологије, знања и иновација, локалним природним ресурсима и постојећој просторној организацији као основним носиоцима индустријског развоја, уз строго поштовање режима заштите изворишта и мера заштите животне средине у сливу акумулације „Власина“.

Очекује се развој МСП и њихово удруживање у кластере у сектору прехранбеног комплекса, индустрије прераде дрвета, текстила, коже, обуће, као и у туризму, агробизнису и др. У циљу повећања конкурентности и рентабилности, традиционалне прерађивачке гране захтевају модернизацију постојећих капацитета, оријентацију на развој извозних програма, специјализацију производње, развој брендова, увођење нових технологија. У случајевима постојећих капацитета који су у стечају или су обуставили рад (као што су: „Масурица а.д.“ предузеће за пољопривредну производњу и кооперацију – у стечају; „Застава пес а.д.“, фабрика аутоделова – у стечају и др.), требало би омогућити коришћење напуштених хала за друге производне или услужне намене. Треба форсирати мале индустријске погоне, претежно радно-интензивне, уз њихову просторну дисперзију унутар руралног подручја.

Развој прехранбеног комплекса ослањаће се на производњу и прераду здраве хране-посебно производа сточарства и воћарства, бобичастог воћа, печурки, зачинског

и лековитог биља, изградњу рибњака и др. При томе је потребно успоставити строге системе контроле у погледу поштовања савремених стандарда квалитета хране (увођење система ХАССП стандарда и др.), проширење производних асортимана, унапређење маркетинга, дизајна, паковања и др.

- **Енергетика** – Поред индустрије, окосницу привредног развоја подручја Просторног плана чини енергетика, нарочито производња електроенергије из хидроенергетског потенцијала који се ослања на ХС „Власина“ са истоименом водоакумулацијом и четири хидроелектране са компензационим базенима дуж тока реке Врле (ХЕ Врла 1, ХЕ Врла 2, ХЕ Врла 3 и ХЕ Врла 4) укупне инсталисане снаге око 128 MW. Концепт развоја енергетике ослања се одржавању, и модернизацији постојећих објеката, као и проширење система продужавањем мреже канала ХС „Власина“, даље испитивање и експлоатација термалних или термоминералних вода, развој нових и обновљивих извора енергије (формирање еолских паркова).

- **Пољопривреда** – концепт развоја пољопривреде и агрокомплекса треба да се заснива развоју пољопривреде прилагођене тржишним условима. Такав развој пољопривреде је могућ захваљујући природним условима, расположивим људским ресурсима, традицији у пољопривредној производњи уз примену савремене технологије, знања и нових достигнућа за развој сточарства, ратарства, воћарства, повртарства, виноградарства, пчеларства, производње здраве хране, лековитог и шумског биља, уз очување природних вредности и здраве животне средине.

Пољопривреду развијати као делатност комплементарну туризму предузимањем мера за бољу повезаност ове две привредне гране. То је могуће постићи предузимањем мера на подизању техничке опремљености пољопривредних газдинстава, перманентној едукацији пољопривредних произвођача, удруживање произвођача у удружења, задруге и кластере, повећање величине поседа, формирање малих погона за прераду и пласман производа уз њихову просторну дисперзију унутар руралног подручја, брендирање производа и др., што треба да доведе до повећања конкурентности пољопривредне производње.

Подстицањем одрживог привредног развоја, развојем пољопривреде засноване на тржишним принципима, диверзификацијом економских активности пружа се могућност побољшања квалитета живота сеоског становништва, побољшање његовог економског, друштвеног и културног статуса. У том циљу потребно је обезбедити просторне, саобраћајне и инфраструктурне услове.

- **Туризам** – Главни туристички потенцијали овог подручја су: природи предео разноврсних екосистема и високе естетике предеоног лика, свеж и рекреативно стимулативан климат предела, и Власинско језеро - хидролошки и рекреативно туристички високо атрактиван туристички мотив.

Концепт развоја туризма се заснива на концепту развоја одрживог туризма у складу са потенцијалима простора и режимима заштите природе и акумулације „Власина“ (*одморишни туризам, wellness, етнотуризам, скијање, културне тематске руте, манифестације, рурални туризам, туризам специјалних интереса и др.*). Да би се остварио овај концепт развоја, потребно је туризам развијати у синергији са пољопривредом и услужним делатностима. Повољни природни услови, развијена пољопривредна производња, расположива радна снага, модернизација постојеће туристичке понуде и развој нових видова туризма, диверзификација услужних делатности, реконструкција постојеће и изградња нове саобраћајне и комуналне инфраструктуре су основ развоја концепта одрживог туризма. Овакав концепт развоја туризма допринео би побољшавању стандарда и запослености локалног становништва, подизање атрактивности подручја Просторног плана за инвестирање и побољшање демографске структуре.

- **Водоприведа** – Концепт развоја водопривреде заснива се на развоју интегралних регионалних вишенаменских система коришћења, уређења и заштите речних вода у оквиру Јужноморавског система и ХС Власина.

- **Развој и диверзификација сектора услуга (трговине, саобраћаја, угоститељства, занатства и домаће радиности, и др.) и комуналне привреде.** Развој сектора услуга у планском периоду треба развијати као гране комплементарне туризму, при чему развој овог сектора треба да прати привредни раст и раст животног стандарда на подручју општине Сурдулица.

- **Развој сектора малих и средњих предузећа и предузетништва (МСПП)** - Развој овог сектора је потребно усмеравати пружањем подстицаја за оснивање предузећа у сектору пољопривреде, агрокомплекса, туризма, трговине, угоститељства, грађевинарства, саобраћајних и логистичких услуга, производног и услужног занатства и домаће радиности.

У овом сектору је могуће ново запошљавање подршком приватном предузетништву за оснивање и интензивнији развој малих, породичних предузћа, уз њихову просторну дисперзију унутар руралног подручја. Успостављањем и развојем одрживе руралне привреде, породичним пољопривредним газдинствима се донекле пружају услови за конкурентско понашање на тржишту. Посебну подршку треба обезбедити за активирање микро-бизниса и тзв. породичних фирми.

- **Рударство** – Концепт развоја рударства на подручју Просторног плана заснива се на предузимању активности за наставак рударско-геолошких истраживања стања руде молибдена на подручју Мачкатице, израда Студија изводљивости, ревитализација и активирање рудника, уз строго поштовање мера заштите животне средине.

- **Развој саобраћаја, грађевинарства, шумарства и ловне привреде.**

2.1.4.1. Планирана територијална дистрибуција

Поред постојећих локација привредних активности, будућу просторну организацију усмеравати на новим локацијама у насељима у којима постоје погодни просторни услови (инфраструктура, слободно земљиште, погодни услови за изградњу), у складу режима заштите изворишта у сливу акумулације „Власина“ и будуће планиране акумулације „Јелашница“. Основне елементе будуће просторне организације привреде чиниће:

- 1) Општински центар Сурдулица – са свим елементима функције централитета;
- 2) Приградска насеља Алакинце, Загужане, Масурица, Доње Романовце, Бело Поље и Ћурковица- са високим степеном развијених централних функција (са развијеним привредним делатностима и друштвеном инфраструктуром);
- 3) Центри заједнице насеља – Сувојница, Јелашница, Мачкатица,– опремљени комуналном инфраструктуром и мрежом јавних објеката јавних служби и снабдевања;
- 4) Локални центри – Власина Округлица, Власина Рид, Власина Стојковићева, Клисуре и Божица и са добрим условима за развој примарних делатности, значајним природним, привредним и туристичким ресурсима.
- 5) Сеоска насеља - без функција централитета, претежно аграрног типа са неповољном демографском структуром, недовољно опремљена основном инфраструктуром

Основни принципи на којима ће се заснивати развој и просторна структура привредних делатности на подручју Просторног плана су:

- Уважавању националне, регионалне и локалне развојне политике чија примена треба да доведе до опоравка и јачања конкурентности привреде, просторној дисперзији и диверзификацији привредних активности, развоју предузетништва и сектора МСПП;

- Орјентација на локалне ресурсе и њихово максимално искоришћење за развој прерађивачке индустрије, енергетике, водопривреде, пољопривреде, туризма, услужних делатности, занатства и домаће радиности и др.;

- Развој привредних кластера у кључним секторима производње и услуга у циљу пораста конкурентности привредних субјеката;

- Строго поштовање режима заштите изворишта и мера заштите животне средине у сливу акумулације “Власина”, и будуће планиране акумулације „Јелашница“ приликом просторног размештаја привредних активности (забрана лоцирања еколошки ризичних технологија и спровођење континуираних едукација локалног становништва у области заштите изворишта водоснабдевања);

- Диверзификација привредних активности, подизање атрактивности подручја Просторног плана за инвестирање и побољшавање стандарда и запослености локалног становништва допринеће мотивисању младих за останак и повратак на рурална подручја.

При размештају и диверзификацији привредних активности мора се поћи од постојећег стања просторних могућности подручја Просторног плана, реалне сировинске основе, кадровског потенцијала и постојећих капацитета, а уз поштовање веома строгих мера заштите животне средине. Размештај прерађивачке индустрије и сектора МССП треба усмерити на гране директно ослоњене на пољопривреду, индустрију, водопривреду, туризам и сектор услуга, а потребе за локацијама за нове производне капацитете и МСП биће реализоване:

- у оквиру постојећег стамбеног ткива насеља уз поштовање правила изградње и уређења простора (у смислу величине парцеле, степена изграђености, инфраструктурне опремљености, приступпа на јавни пут и сл.) у складу са режимима заштите изворишта и мера заштите животне средине у сливу акумулације „Власина“, и будуће планиране акумулације „Јелашница“ (да изграђени садржаји немају негативан утицај на животну средину – у смислу загађења воде, ваздуха, земљиштва, буке и вибрација);

- на засебним локацијама (инфраструктурно и комунално опремљеним) која својим природно-технолошким потенцијалима гарантују привредни развој, површине минимум 1-2 ha, у складу са режимима и мерама заштите:

1. Развој производно-пословне зоне регионалног карактера у зони утицаја постојеће пруге државног значаја од Ниша према Скопљу и постојећих и планираних саобраћајних праваца: јужноморавског магистралног коридора (Владичин Хан - Сурдулица - Клисуре - Стрезимировци - граница Бугарске). У том смислу се развој пословно-производних делатности у овој зони планира у два коридора - осе развоја: а) коридор М1-Владичин Хан-Сурдулица уз државни пут Iб реда бр. 40, и б) коридоре државних путева: 1) уз државни пут IIб реда бр. 440, Житорађе - Дањино село - Мачкатица, и 2) уз државни пут IIб реда бр. 441, Сурдулица-Сувојница-Бојкинска Махала-А1 са краком према Јелашници.

У овој зони се, поред Сурдулице, налазе следећа перспективна насеља као полови развоја: Алакинце, Бело Поље, Загужање, Сувојница, Масурица, Јелашница и Мачкатица, као и највећи индустријски системи на подручју Просторног плана. Концепт развоја ове производно-пословне зоне треба да се ослања на развој и модернизацију постојећих, као и на изградњу нових пословно-производних система и развој сектора МСП и предузетништва. При томе, нови системи могу бити комплементарни постојећим пословно-производним системима, у функцији индустрије у региону, али и независни од њих (нпр. у функцији прераде, складиштења и тровине пољопривредним производима), различитим формама и облицима, у складу са савременим стандардима квалитета у областима производње и пословања, али и са режимима и мерама заштите животне средине.

2. Развој специјализованих локалних центара: Власина Округлица, Власина Рид, Власина Стојковићева као туристичких центара за одмор, релаксацију и здравствену негу, који ће развити понуду у домену спорта, рекреације, релаксације, лова, риболова и одмора, али и на развој малих, производних предузећа за откуп и дистрибуцију пољопривредних, сточарских и шумских производа за насеља у окружењу.
3. Развој „слободне зоне“ Стрезимировци као специјализованог трговинско дистрибутивног центра регионалног значаја на локацији граничног прелаза ка Бугаској. Услед низа објективних и субјективних околности, за подручје Просторног плана је карактеристична слаба или никаква прекогранична сарадња, тако да би подизање нивоа прекограничне сарадње имало читав низ бенефита на развој привреде. Концепт развоја „слободне зоне“ Стрезимировци базирати на предузимању иницијатива за унапређење прекограничне сарадње, стварање институција и структура, остваривање бољих веза кроз развој инфраструктуре (путна мрежа, гранични прелаз), едукацију кључних фактора развоја са обе стране и побољшање проток људи, робе и информација. На тај начин би се стекли и потребни услови подизања броја корисника који ће бити и потенцијални корисници и друге специјализоване понуде које ова општина може да понуди. Негативни ефекти имплементације овог пројекта могли би да се испоље у области угрожавања квалитета животне средине, услед повећања обима теретног саобраћаја на овом магистралном правцу.“

(6)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА, мења се и гласи:

**„2.1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ
ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА**

**2.1.5.1. Стратешка опредељења концепта просторног развоја
туризма и рекреације на подручју плана**

Просторни развој туризма на подручју Просторног плана заснован је на следећим стратешким опредељењима:

– туризам и рекреација, као активности најизразитије комплементарне заштити, ревитализацији и културолошком коришћењу природних и културних добара ПИО Власина, представљаће водећу привредну грану одрживог развоја подручја Просторног плана и агенс развоја других комплементарних активности, посебно пољопривреде, ловства, чисте енергетике, занатства и домаће радиности, као и активности друштвеног стандарда (саобраћај, комуналне службе, јавне службе и сервиси) локалног становништва у ПИО и окружујућој зони;

– туризам и рекреација на подручју Плана биће функцијски подређени и прилагођени захтевима заштите, очувања, ревитализације и културолошког коришћења природе, природних вредности, непокретних културних добара и животне средине; са захтевима и потребама туризма и рекреације биће усклађене све остале економске активности подручја;

– туризам и рекреација ће представљати главне факторе функција заштите, ревитализације и презентације природних и културних добара подручја, ако овим

културолошким функцијама обезбеде значајну економску подршку (уз редовна, основна средства, која, за национална природна и културна добра, обезбеђује држава);

- организована презентација природних и културних добара на подручју Просторног плана и окружења, оствариваће се итинерерима кроз подручје Просторног плана и до природних и културних добара у окружењу (Врање и Врањска Бања, Прохор Пчињски, Бесна кобила, Царичин град, Ниш, Бугарска);

- природна и културна добра биће комерцијализована на оптималан начин, како у корист заштите, ревитализације и промоције добара, тако и у корист промоције, културног и социо-економског развоја целог подручја Просторног плана, односно општине Сурдулица;

- ревитализација руралних насеља, уз очување народног градитељства и оригиналне туристичке понуде, засноване на реафирмацији традиционалних делатности и обичаја планинске руралне културе, представљаће услов трајне заштите аутентичности и идентитета подручја;

- развој туризма и рекреације, изградња, уређење, заштита и коришћење туристичких и рекреативних простора подручја, одвијаће се по средњорочним етапама, у функцијским међузависностима са заштитом, ревитализацијом и презентацијом природних и културних добара, као и са развојем пољопривреде, мале привреде и осталих комплементарних активности;

- плански концепт развоја туризма и рекреације подручја Просторног плана биће постављен на основу вредновања природних и створених услова и ресурса, сагласно утврђеним параметрима еколошког, културолошког, туристичко-рекреативног и здравствено-рекреативног капацитета подручја, у оквиру утврђених услова и режима заштите, ревитализације и културолошког коришћења вредности ПИО и осталих добара;

- понуда туризма и рекреације на подручју Просторног плана биће заснована на природним условима, ресурсима и вредностима за зимске и летње активности, на капацитетима туристичког смештаја, рекреације, спорта, општинских јавних служби и сервиса, као и на потенцијалној понуди планинских села са здравствено безбедном храном, етно-вредностима и др;

- туристичко - рекреативна понуда на подручју Просторног плана ће анимирати и задовољити тражњу у стационарном, излетничком и транзитном туризму, кроз следеће видове планинског туризма: здравствено-рекреативни, одморишни, зимски и летњи спортско-рекреативни, пословно-конгресни, манифестациони, тулинг, еко и етно, образовни, посебних интересовања, рурални и др;

- децентрализација туристичке понуде оствариће се промоцијом постојећих и будућих локалитета ван насеља око Власинског језера, посебно у окружујућој зони ПИО, уз креирање туристичких производа у које ће бити укључени сви туристички ресурси и вредности подручја;

- развој, изградња и реконструкција постојећих и нових туристичких комплекса око Власинског језера, у сеоским центрима, селима и на другим локацијама реализоваће се претежно у зони III степена заштите ПИО и његовој окружујућој зони, као и ван II зоне санитарне заштите Власинског језера (до изградње канализације);

- заустављање и санација непланске туристичке изградње вршиће се приоритетно на подручју ПИО (Власина Рид, Власина Округлица и Власина Стојковићева), а затим у окружењу ПИО;

- изградња нових викенд насеља биће планска, а санација и уређење постојећих викенд насеља биће засновани на унапређењу стандарда и комерцијализацији туристичког смештаја, опремању јавним службама и сервисима, комуналном опремању и др;

- изградња свих садржаја у II зони санитарне заштите Власинског језера биће условљена изградњом комплетне канализације;

– реконструкција постојећег скијалишта Чемерник реализоваће се искључиво у III степену заштите ПИО, уз коришћење најпогоднијих терена и без већих просека кроз шуму; планирање и изградња нордијских скијалишта Варденик и Марића раскрје у окружењу ПИО реализоваће се такође уз коришћење најпогоднијих терена и без већих просека кроз шуму;

– диференцирана мрежа зимских нордијских ски-стаза и летњих излетничких и планинарских стаза биће формирана на теренима изнад 1.000 m.n.v. у зонама II и III степена заштите ПИО и у II и III зони санитарне заштите Власинског језера, са пратећим садржајима природно уређених видиковаца и одморишта у II и III степену заштите ПИО;

– уређење и активирање очуваних бачија у функцији излетничких и планинарских итинерера, активности посебних интересовања и др. организоваће се у III степену заштите ПИО и окружујућем подручју.

2.1.5.2. Планирани видови туризма

На подручју Просторног плана, наставиће се са остваривањем видова туризма који су планирани у претходно наведеним релевантним плановима, уз сугестије за обогаћивање понуде новим туристичким производима и корекције условљене режимима заштите природних добара у ПИО и зонама санитарне заштите Власинског језера.

У окружујућој зони ПИО и у његовој зони III степена заштите, као и у III зони санитарне заштите језера и II зони санитарне заштите језера (са канализацијом), реализоваће се сви видови туризма предвиђени у релевантним плановима. То су: одморишни туризам, спортско-рекреативни туризам (на садржајима зимских и летњих спортова и рекреације), здравствено-рекреативни туризам, туризам посебних интересовања (лов, спортски риболов, планинарење, планински бициклизам, јахање и др), рурални туризам и др, у стационарним, излетничким и транзитним облицима.

Туристичку понуду треба обогатити активностима туризма посебних интересовања (турно скијање, кањонинг, пењање, параглајдинг, истраживање природе и др), тулинг туризма, манифестационог туризма, едукативног туризма, еко-туризма, етно-туризма и др.

Туристичке намене у зонама II степена заштите ПИО ограничене су искључиво на рекреацију, која ће се одвијати на стазама за нордијско скијање, трекинг, планинарење, планински бициклизам, јахање, кањонинг и др. са видиковцима и одмориштима, као и на мањим отвореним спортским теренима и пунктовима за пењање, параглајдинг, спортски риболов и др. У овим зонама није дозвољена изградња садржаја супраструктуре било које намене, као ни алпских скијалишта.

Туристичке намене у зонама I степена заштите ПИО (два острва на Власинском језеру) стриктно су ограничене на истраживања и едукацију (по природњачким програмима), као и на строго контролисану туристичку презентацију (у групама до десет посетилаца, обавезно са стручним водичем).

Туристичке намене у II зони санитарне заштите језера подразумевају санацију постојећих туристичких садржаја, без изградње нових садржаја супраструктуре док се не изгради прописна канализација, са могућом изградњом отворених спортских терена, спортских полигона посебних интереса и рекреативних стаза.

Већина постојећих видова туризма - одморишни, спортско-рекреативни и др, у погледу смештаја, спортско-рекреативних садржаја, јавних служби и сервиса у функцији туризма, концентрисана је у центрима око језера - Власина Рид, Власина Округлица и Власина Стојковићева, у централној туристичкој зони подручја Просторног плана на територији ПИО, уз планирано обогаћивање туристичких активности и садржаја. Ван ове зоне, постоје зачеци екстензивног руралног туризма у

сеоским насељима, углавном уз главне путеве и екстензивна понуда у простору (лов, спортски риболов, планинарење), уз планирано обогаћивање и интензивирање понуде у другим селима и просторима.

У оквиру тулинг излетничког и транзитног туризма планирано је обогаћивање итинерера у оквиру подручја Просторног плана (око Власинског језера са просторним културно-историјским целинама евидентираних махала, до планинских села, гребена Варденика и др) и према туристичким мотивима у окружењу - до Бугарске (Перник, Софија) преко граничног прелаза Стрезимировци, преко коридора X до Врања, Врањске Бање, Бесне кобиле Прохора Пчињског, Лесковца, Царичиног града, Ниша и др.

2.1.5.3. Подела на туристичке зоне

Туристички простор подручја Просторног плана подељен је на следеће туристичке зоне:

- централна туристичка зона (ЦТЗ) - зона Власинског језера, са приступно-транзитним коридорима из Сурдулице, Црне Траве, Босилеграда и Бугарске (преко прелаза Стрезимировци), као зона интензивног развоја туризма свих постојећих и планираних видова; зону чине три целине око Власинског језера - планирани туристички центри - Власина Рид, Власина Округлица и Власина Стојковићева са туристичким смештајем (хотели, апартмани, куће за одмор, приватни смештај), спортско-рекреативним садржајима, јавним службама и сервисима, планирана алпска скијалишта Чемерник (I фаза) и Плешијевац (II фаза), голф терен у северном залеђу језера и деоница планираног гребенског пута Власотинце-Острозуб-Чемерник-Власинско језеро-Варденик-Бесна кобила-Дукат (све на територији општине Сурдулица); приступно-транзитни правци формиран су: дуж државног пута из правца Сурдулице, дуж државног пута из правца Стрезимироваца (са селима Стрезимировци, Драјинци и Клисуре), дуж општинског пута из правца Босилеграда и дуж општинског пута из правца Црне Траве;
- јужна туристичка зона (ЈТЗ) - зона Варденика, географски заузима простор јужно од Сурдулице и Власинског језера, од села Јелашнице на западу до Божице на истоку. Обухвата села Јелашницу, Рђавицу, Стајковце, Сувојницу, Ново село, зону планине Варденик, са алпским скијалиштем Варденик и наставком скијалишта Плешијевац, као и села Топли До и Топли Дол (испод скијалишта Варденик);
- северна туристичка зона (СТЗ) - зона Грамаде, простира се од јужноморавске котлине на западу до бугарске границе на истоку (Стразимировци), обухвата ширу зону Мачкатице, јужни део планине Грамада, са природним добрима у II степену заштите ПИО;
- западна туристичка зона (ЗТЗ) - зона Чемерника, односи се на део територије између Сурдулице на југу, Мачкатице на северу, западне границе Плана и планине Чемерник на истоку. Обухвата део планине Чемерник са природним добрима у II степену заштите ПИО, скијалиштем Чемерник (II фаза) и деоницом планираног гребенског пута Власотинце-Острозуб-Чемерник-Власинско језеро-Варденик-Бесна кобила-Дукат;
- источна туристичка зона (ИТЗ) - зона источних приграничних планина, између Власинског језера и бугарске границе, са мањим делом ПИО у III степену заштите и неколико потенцијална скијалишта;
- туристичка зона општинског центра (ТЗОЦ) - зона гравитирајућег подручја градског насеља Сурдулица. Град Сурдулица је домаћин бројних културно-уметничких, спортских и туристичких манифестација током године. Сваког

пролећа у Сурдулици као фестивал позоришних ствараоца са југа Србије, одржава се смотре аматерских позоришта Србије. Манифестација под називом „Власинско лето“ се традиционално одржава још од давне 1985.године. Главно обележје ове манифестације је такмичење трубачких оркестра југа Србије, недалеко познати по свом музичком умећу. Паралелно са догађањима у Сурдулици, на Власини се одвија богат програм попут такмичења куvara у спремању рибљих специјалитета „Власински котлић“, такмичење риболоваца „Власинска удица“, трка чамаца на језеру и „Дипијада“.

2.1.5.4. Процена смештајних капацитета до 2032. године

На подручју Просторног плана, до 2032. године може се очекивати повећање стварног броја туристичких лежаја на укупно око 8000 (око 3.400 постојећих и 3.600 у постојећим и новим објектима), од тога око 7.000 око Власинског језера на подручју ПИО и око 1000 у насељима окружења ПИО. Ова процена представља гранични капацитет туристичког смештаја заснован на еколошком капацитету ПИО и Власинског језера.

Наведена процена извршена је за максималан број једновремених корисника (стационарних и дневних излетника) у оквиру слива Власинског језера, чији простор је еколошки најрањивији, а највише оптерећен активностима и садржајима туризма. У том смислу, процена је извршена на следећи начин;

- I и II степен заштите ПИО на Власинском језеру и тресавском приобаљу - $2.137 \text{ ha} \times 0,5 \text{ корисника (један на 2 ha)} = 1.068$ једновремених мобилних корисника;
- остали простор слива Власинског језера у III степену заштите ПИО - $4.068 \text{ ha} \times 2,5 \text{ корисника (пет на 2 ha)} = 10.170$ једновремених стационарних и мобилних корисника;
- укупно - $11.231 = 11.000$ једновремених стационарних и мобилних корисника.

Процењен број од 11.000 једновремених стационарних и мобилних корисника Власинског језера имао би следећу структуру: 7.000 стационарних корисника/лежаја, 3.000 дневних излетника и 1.000 сталних становника и запослених.

Процењени плански капацитет од 7.000 туристичких лежаја у зони Власинског језера биће дистрибуиран на следећи начин: у центру Власина Рид 4.500 лежаја, у центру Власина Округлица 1.500 лежаја и у центру Власина Стојковићева 1.000 лежаја.

2.1.5.5. Просторно-функцијска организација туризма и рекреације

Планирани садржаји туризма и рекреације у централној туристичкој зони (ЦТЗ) око Власинског језера (урбано-рекреативни прстен) биће организовани у два примарна и једном секундарном туристичком центру. Примарни центри су Власина Рид и Власина Округлица, а секундарни центар је Власина Стојковићева.

Примарни туристички центар Власина Рид у оквиру истоимене катастарске општине обухвата централне садржаје јавних служби и сервиса, туристички смештај у хотелима, апартманима, кућама за одмор и приватном смештају у сеоским кућама махала, спортско-рекреативне садржаје на води језера и на копну, скијалиште Чемерник и голф терен. Центру се приступа општинским путем из Црне Траве и са државног пута у Власина Округлици. Дуж овог пута, преко центра прелази деоница бициклистичка траса Euro Velo Bike Route 11, као и планирана траса гребенског туристичког пута Власотинце-Острозуб-Чемерник-Власинско језеро-Варденик-Бесна кобила-Дукат.

Примарни туристички центар Власина Округлица у оквиру истоимене катастарске општине, као главна улазна капија у подручје ПИО на државном путу из правца Сурдулице, обухвата централне садржаје јавних служби и сервиса, туристички

смештај у хотелима, апартманима, кућама за одмор и приватном смештају у сеоским кућама махала и спортско-рекреативне садржаје на копну.

Секундарни туристички центар Власина Стојковићева у оквиру истоимене катастарске општине, на државном путу, обухвата мање централне садржаје јавних служби и сервиса, туристички смештај у хотелима, апартманима, кућама за одмор и приватном смештају у сеоским кућама махала, као и спортско-рекреативне садржаје на копну.

Организован интензивнији контакт корисника са Власинским језером превиђен је на западној обали уз туристички центар Власина Рид (мала марина и полигон спортова на води - пливање, веслање, једрење, купалиште на понтонским платформама), а екстензивни контакт на северној обали уз ТЦ Власина Рид и источној обали уз ТЦ Власина Стојковићева (стазе и платформе за спортски риболов и посматрање птица). На језеру је дозвољено туристичко коришћење пловила искључиво на електрични погон и без мотора, уз организован најам пловила и крстарења на језеру.

Скијалиште Чемерник намењено је првенствено рекреативном скијању и сноуборду (уз могућа мања такмичења). У оквиру овог скијалишта уредиће се стазе за нордијско и турно скијање, које се могу продужити и на другим погодним теренима одговарајућих висина и мањих нагиба. Скијалиште Чемерник је као значајан фактор зимске понуде центра Власина Рид.

Бициклически пут Euro Velo Bike Route 11 води из правца Власотинца и Црне Траве општинским путем до Власине Округлице, где се спаја са истим бициклическим путем из правца Сурдулице. Гребенски туристички пут Власотинце-Острозуб-Чемерник-Власинско језеро-Варденик-Бесна кобила-Дукат тангира централну туристичку зону са западне стране, а са језером контактира у зони Власина Округлица. Око Власинског језера, приближно гребенима развођа његовог слива, предвиђен је планински панорамски пут, чију западну деоницу представља поменути гребенски туристички пут.

У северном залеђу Власинског језера предвиђена је изградња голф терена са пратећим садржајима (предвиђена у последњој фази планског периода, или у постпланском периоду).

Планирани садржаји у приступно-транзитним коридорима централне туристичке зоне обухватиће:

- у коридору Република Бугарска/гранични прелаз Стрезимировци - Власинско језеро - Босилеград - гранични прелаз Рибарци/Република Бугарска (од Стрезимировца до Власине Стојковићеве на државном, а даље према Босилеграду на општинском путу, по ППРП Јужно Поморавље - туристички коридор II реда), главни садржаји су у селу Божица јужно од Власинског језера и села Клисура, Драјинци и Стрезимировци северно од Власинског језера;

- у коридору Сурдулица - Власина Округлица на државном путу, због ограничавајућих теренских услова нису предвиђени туристички садржаји;

Планирани садржаји у окружујућим туристичким зонама обухватиће:

- у јужној туристичкој зони (ЈТЗ) најзначајнији садржај представља планирано велико алпско скијалиште Варденик, са претежно северним падинама од највишег гребена до подножја у селима Топло До и Топли Дол, уз просторну повезаност са скијалиштем Плешијевац; друго мање скијалиште представља могуће проширење планираног скијалишта Плешијевац са југоисточне стране (уз североисточне и источне експозиције); преко јужне туристичке зоне предвиђена је деоница гребенског туристичког пута Власотинце-Острозуб-Чемерник-Власинско језеро-Варденик-Бесна кобила-Дукат од центра Власина Округлица преко Панциног гроба до врха Обршина на Варденику и даље границом општине према Бесној кобили; овај гребенски пут повезан је планинском панорамском стазом од села Вучеделце (на државном путу од

Сурдулице) до врха Обршина и даље гребеном Варденика до језера Лисина (ван границе плана).

Јелашница, Рђавица, Стајковце, Сувојница - ова зона се налази у непосредној близини коридора X и обухвата просторе са потенцијалом за различите облике туризма: ловни – брдо Церовац, риболовни - локалитет на Јелашничкој реци, транзитни и културно-манifestациони у Јелашници, излетнички - Стајковце рид). Развој туризма у овој зони подразумева пре свега: активирање и повећање нивоа квалитета услуга угоститељских објеката, развој аутентичних смештајних капацитета у сеоским домаћинствима или етно стилу, уређење и опремање простора планираних за комерцијални лов и риболов, уређење и опремање излетничких пунктова, као и уређење рекреативних путања којима се излетишта повезују са насељима и међусобно;

- у северној туристичкој зони (СТЗ) значајније садржаје представљају потенцијално скијалиште на Грамади и културне знаменитости и природне лепоте Мачкатице;
- у источној туристичкој зони (ИТЗ) значајније садржаје представљају два потенцијална скијалишта;
- у најмањој, западној туристичкој зони (ЗТЗ) значајне садржаје представљају скијалиште Чемерник и деоница гребенског пута Власотинце-Острозиб-Чемерник-Власинско језеро и даље;
- зона гравитирајућег подручја градског насеља Сурдулица представља гравитирајуће подручје градског насеља Сурдулица и поседује бројна потенцијална излетишта чијим би се уређењем и различитим степенима активирања унапредила како туристичка понуда, тако и могућности за квалитетну рекреацију више од половине становника општине. Поседује потенцијале за различите облике туристичке понуде (транзитни, културно манифестациони, излетничко-екскурзиони, здравствено лечилишни, конгресни), како у градском насељу, тако и у непосредној околини. Развој туризма у овој зони подразумева пре свега: активирање и повећање нивоа квалитета услуга у постојећим смештајним капацитетима (хотели „Србија“, „Европа“, Санаторијум). Ово је посебно значајно с обзиром да се подручје Власине мора развијати у складу са еколошким капацитетом простора, па садржаји треба да се развијају комплементарно са понудом Сурдулице, уређење простора за развој културно-манifestационог туризма (Сурдулица, село Загужање, тзв. „Лимено село“), уређење и опремање излетничких пунктова, као и уређење рекреативних путања којима се излетишта повезују са насељима и међусобно. Постојећи и планирани туристички капацитети су хотел „СРБИЈА“ (100л) и хотел „EUROPE TRADE“.

У приступно-транзитним коридорима централне туристичке зоне предвиђена су и туристичких села и то: Стрезимировци, Драјинци и Клисура у коридору Стрезимировци - Власинско језеро и Божица у коридору Босилеград - Власинско језеро. Ван коридора, у две окружујуће туристичке зоне предвиђено туристичка села су у јужној туристичкој зони Топли До и Топли Дол. У селима је планиран туристички смештај претежно у обновљеним сеоским кућама, уз неопходне централне садржаје, обнову постојећих и изградњу нових путева.

Сем планираних траса гребенског туристичког пута и планинских панорамских стаза, на подручју Просторног плана могући су мреже и објекти дисперзне понуде у простору (стазе и пунктови), и то нордијске и турно ски стазе у оквиру алпских скијалишта и ван њих, излетничке и планинарске стазе са видиковцима, одмориштима и склоништима, риболовне стазе на већим водотоцима, ревитализована традиционална бачишта, пунктови екстремних/авантуристичких спортова и др.

(7)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.1. Саобраћај, мења се и гласи:

„2.1.6.1. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура

Подручје Просторног плана тангирају Државни пут IА реда број 1 и Државни пут II А реда број 258. Државни пут IА реда број 1 (државна граница са Мађарском – Нови Сад – Београд – Ниш – Врање – државна граница са Републиком Македонијом – гранични прелаз Прешево) има веома значајну функцију у Републици Србији као и у мрежи Е путева средње и југоисточне Европе. Путни правац Е-75, подручје Просторног плана повезује: са остатком Србије, као и са западном Европом и Грчком. Државним путем II А реда број 258 (веза са Државним путем IА реда број 1 – Лесковац – Владичин Хан – Врање – Бујановац – државна граница са Републиком Македонијом планско подручје остварује добру повезаност са регионалним центрима који га окружују.

Примарна путна мрежа омогућава веома добру повезаност општине Сурдулица са општинским и регионалним центрима, за разлику од повезаности сеоских насеља, постојећих и потенцијалних туристичких подручја унутар границе плана. Важна карактеристика путне мреже посматраног подручја је да је настајала као последица конфигурације терена.

Подручје Просторног плана пресецају делови државних путева I и II реда:

Државни пут IБ реда број 40 на територији општине Сурдулица, пружа се од западне границе Просторног плана до чвора 0409 на km 53+152 на граници Републике Србије и Републике Бугарске-гранични прелаз Стрезимировци у дужини од 46 km. Експлоатационе карактеристике поменутог пута углавном одговарају потребама, са коловозним застором у добром стању, задовољавајуће ширине попречног профила и елементима подужног профила који задовољавају законом пропиране параметре. Краћим делом своје трасе државни пут пролази кроз урбано подручје Сурдулице што за последицу има пролазак транзитног и тешког теретног саобраћаја кроз градско подручје.

Државни пут II А реда број 231, у дужини од 32 km, има правац пружања север-југ, са асфалтним коловозним застором у добром стању, одликује се елементима попречног и подужног профила који задовољавају законом прописане параметре.

Државни пут II Б реда број 439 на североисточном делу територије општине Сурдулица простире се од северне границе Плана до чвора 4008 где се укршта са Државним путем IБ реда број 40 у дужини од око 4,3 km која је насипана туцаником.

Државни пут II Б реда број 440 у дужини око 16 km, пружа се од западне границе Плана до чвора 44001, је делом своје са асфалтним коловозним застором а на преосталој дужини је насут туцаником.

Државни пут II Б реда број 441 у дужини око 9 km, пружа се од југозападне границе плана до чвора 4005 где се укршта са Државним путем IБ реда број 40 са асфалтним коловозним застором, углавном задовољавајућег квалитета.

На територији Просторног плана недовољно је развијена мрежа општинских путева. Мали проценат општинских путева је са савременим коловозним застором, малом ширином попречног профила, док елементи подужног профила на појединим деоницама делимично задовољавају законом прописане параметре. Најлошије стање је на општинским путевима који воде до насеља на већим надморским висинама.

Хоризонтална и вертикална сигнализација на општинским путевима углавном не постоји. Према подацима надлежних општинских служби за већину општинских путева истакнута је потреба за изградњу или реконструкцију. Поред техничко-експлоатационих и геометријских карактеристика, на услове одвијања саобраћаја одлучујући утицај има и одржавање постојећих путних праваца тј. дотрајалост и оштећења на путевима која могу битно да утичу на смањење пропусне моћи, безбедност саобраћаја и нивоа услуга. На подручју Просторног плана евидентиран је велики број некатегорисаних путева.

Подручје општине везу са железничком саобраћајном мрежом остварује преко постојеће магистралне једноколосечне електрифициране железничке пруге Београд – Младеновац – Лапово – Ниш – Прешево – државна граница која пролази кроз Владичин Хан.

На подручју Просторног плана није развијен ваздушни саобраћај. Најближи аеродром је Константин Велики у Нишу.

Станице за снабдевање возила горивом, налазе се на ужем урбаном подручју Сурдулице.

2.1.6.1.1. Развој саобраћајно-транспортног система

У складу са стратешким опредељењима и циљевима регионалног развоја, динамиком привредног развоја општине, неопходно је планирати и развој саобраћајне инфраструктуре која у обухвату Просторног плана подразумева даљи развој друмског саобраћаја, секундарне путне мреже, побољшавање приступачности до постојећих и потенцијалних туристичких дестинација, бољу повезаност свих насеља на планском подручју, као и заштиту Власинског језера од негативних утицаја саобраћаја и то на следећи начин:

- изградњом обилазнице државног пута око Сурдулице, како тешки теретни и транзитни саобраћај не би пролазио кроз урбано подручје Сурдулице. Почетак обилазнице је на стационачи km 17+902 државног пута ПБ реда број 441 а завршетак на стационачи km 11+123 државног пута ИБ реда број 40. Обилазница око Сурдулице прецизније је дефинисана кроз Измене и допуне усклађеног Плана генералне регулације насеља Сурдулица;
- изградњом обилазнице државног пута око Власинског језера са североисточне стране, од државног пута ПА реда број 231, од стационаже km 38+343 са северне стране бране, (пружа се постојећом трасом некатегорисаног пута до укрштаја са државним путем ИБ реда број 40 на стационачи km 38+865). Дужина ове обилазнице је око 8,5 km. Обилазница државног пута Па реда број 231 у целисти се налази у зони посебне намене, на територији катастарских општина: Власина Рид, Власина Стојковићева и малим делом Клисуре. Пружа се правцем СЗ-ЈИ и обилази Власинско језеро са северне, североисточне и источне стране. Готово целим пружањем кроз КО Власина Стојковићева, представља и гранични потес према суседној КО Клисуре и обухвата сам превој. Постојећа претежна намена је пољопривредно земљиште нижих бонитетних класа представљено пашњацима, ливадама и воћњацима;
- изградњом деонице државног пута ПБ реда број 439 која је насипана туцаником;
- изградњом, реконструкцијом и модернизацијом мреже општинских путева којима би се побољшала повезаност између насеља. Када је у питању развој општинске путне мреже треба узети у обзир значај и техничко стање постојећих општинских путева, планирани развој насеља и развој туристичких капацитета. При планирању траса нових општинских путева,

тежило се да се у што већој мери искористе трасе постојећих некатегорисаних путева.

- формирањем бициклических и пешачких коридора дуж државних и општинских путева, према планираном развоју туризма. На територији Просторног плана препознат је бициклически коридор Euro Velo Bike Route No 11 у коридору државног пута ПА реда број 231. Овај бициклически коридор кроз Србију укључен је у све европске мапе бициклических рута. Коридори који се могу уврстити у националне бициклическе руте на правцима: обилазница око језера са везом на државни пут IB реда број 40 постојећим коридором државног пута до укрштаја са државним путем ПА реда број 231.
- приобални појас Власинског језера, подручје у ужој и широј зони заштите се може уређивати у смислу пешачких и бициклических стаза, одморишта и видиковаца, уз претходно прибављање услова и мишљења надлежних републичких и општинских органа - републичких и локалних водопривредних и комуналних предузећа, у погледу санитарне заштите и очувања квалитета воде и организованог управљања отпадом.

Ваздушни саобраћај

Развој ваздушног саобраћаја условљен је изградњом локалног аеродрома и хелидрома. Мањи аеродром на локацији „Скела“, планиран је у функцији туризма за потребе слетања средњих и малих летелица, авио-такси служби и спортских авиона, као и за потребе ватрогасних служби у случају шумских пожара и амбулантних и ургентних служби. Хелидром је планиран у зони „Братанов дел“ и његова изградња је планирана у првој фази развоја туристичког центра.

Водни саобраћај

Када су у питању пловила, неопходно је забранити коришћење глисера, скутера на води и свих других пловила са моторима са унутрашњим сагоревањем а приоритет дати чамцима на весла, једрилицама, и другим пловилима која се могу користити на еко погон. Планом су дефинисане могуће локације марина за чамце и друга пловила без мотора са унутрашњим сагоревањем.

Стационарни саобраћај

На подручју Просторног плана неопходно је обезбедити капацитете за паркирање возила-како путничких тако и теретних возила и аутобуса. Капацитете за паркирање возила неопходно је обезбедити у постојећим и планираним туристичким односно насељским центрима. Паркирање возила у туристичким објектима типа сеоског туризма, је на индивидуалним припадајућим парцелама. Капацитете за паркирање туристичких аутобуса планирати на приступима заштићеним локалитетима и поред заштићених природних и културних добара. Капацитете за паркирање тешких теретних возила обезбедити у зони граничног прелаза Стрезимировци са пратећим садржајима које паркиралиште треба да поседује а који треба да буду на услузи возачима.

Станице за снабдевање возила горивом

Што се тиче пратећих путних објеката-станице за снабдевање возила горивом планирати уз државне путеве ван зона заштите.

Јавни превоз путника

Са развојем насеља и размештајем активности, планира се систем јавног путничког превоза у оквиру подручја Просторног плана. Линије јавног путничког превоза се могу организовати на свим путевима I и II реда и општинским путевима, а могу се реализовати аутобусима, минибусевима, комби возилима, циповима и сл., у складу са саобраћајним захтевима и потребама, као редовне линије јавног превоза током целе године или као сезонске линије за потребе туриста.“

(8)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.2. Водопривредна инфраструктура, мења се и гласи:

„2.1.6.2. Водопривредна инфраструктура

ВОДОВОД - планирани концепт

У снабдевању насеља водом приоритетно и максимално биће коришћени локални извори, са ослањањем на изворе који су законом заштићени и који се овим планом штите. За снабдевање водом насеља користиће се искључиво извори и сливни системи који омогућавају мин. 97% обезбеђеност становништва водом.

Снабдевање водом за пиће засновано је на следећим принципима и решењима:

– користе се само извори и „скупљачи“ здраве воде за пиће (повремено замућивање воде одстрањиваће се савременим методама). Не планира се употреба воде за пиће из акумулација;

– снабдевање водом планирано је из два независна извора и ППВ (двострано напајање): постројење Чемерник и постројење Јерма;

– планирана су два компензациона резервоара воде за пиће (испод постројења Чемерник и Јерма);

– планирана су два главна дистрибуциона резервоара, у два највећа центра потрошње воде: Р „Дуге Њиве“ - центар РИД и Р „Чубрин Рид“ - центар Округлица, који преко главног дистрибуционог прстена око Власинског Језера обезбеђује стабилност будуће доминантне друге висинске зоне снабдевања водом. Опционо резервоар „Чубрин Рид“ планиран је и као тзв. „Горњи Резервоар“ за будуће снабдевање водом низводних насеља и градова (Вучеделце, Сурдулица и В. Хан);

– планирани су релејни резервоари у висинским зонама и центрима потрошње;

– планирано је гравитационо снабдевање водом за пиће највећих потрошача воде (2 зона: ~ 50%, 1 и 3 зона: ~ 40%). Само ~ 10% воде за пиће се препумпава у највише зоне потрошње, чиме се потрошња ел. енергије за транспорт воде за пиће планира у минорним границама,;

– планира се (опционо) снабдевање водом за пиће подручја ван Просторног плана и то: насеља на територији општине Владичин Хан. Тиме се планским мерама обезбеђују услови за централизацију система, рационалнију градњу, управљање и одржавање водовода;

– технологија пречишћавања и капацитети су унифицирани, јер се планира јединствено управљање и одржавање свих водовода на подручју Просторног плана. На тај начин планира се и решавање најтежег проблема (у Србији) - контрола квалитета

воде за пиће сеоских и локалних водовода, планира се јединствено управљање водом применом (опционо) ГСМ и сличних једноставних система.

Појас заштите одређује се око главних цевовода и износи са сваке стране најмање 2,5m.

Да би се остварили планирани циљеви потребни су следећи кораци у реализацији:

1) Урадити студију за целу територију општине Сурдулица (па и регионално) система за водоснабдевање.

2) У склопу овакве студије проверити могућности за адекватно водоснабдевање целе територије општине.

3) Предвидети евентуално проширење и доградњу ППВ „Калифер“.

4) Проверити могућност коришћења гравитационих система за водоснабдевање, по главним сливовима на подручју (сливови: Врле, Власинског језера, Јелашничке реке, Гарванице, Јерме, Божичке реке...) и изградњу адекватних резервоара за водоснабдевање, чиме би се побољшало водоснабдевање насеља на сливним подручјима.

5) Испитати могућност нових водозахвата, а посебну пажњу посветити изворима са добрим хидрогеолошким карактеристикама: Бела вода, Партизанска чесма, извор на Чемернику, извори на Цакином риду и Панцином гробу, извори код мотела Промаја, извор Бистри вир и три извора изнад Дојчинове махале, Цвејина долина;

6) Размотрити могућност адаптације и реконструкције постојећих водозахвата са посебним тежиштем на заштити и унапређењу квалитета воде на територији Општине (нпр: постројење за пречишћавање воде „Туфегције“, на Власина Риду);

7) Проширење мреже тако да се у обухвату нађу сви корисници са територије општине и то насеља: Бачијевце, Божица, Вл. Округлица, Вл. Рид, Вл. Стојковићева, Вучеделце, Горња Козница, Горње Романовце, Грознатовци, Дањино Село, Дикава, Драјинци, Дуги Дел, Јелашница, Кијевац, Клисура, Колуница, Кострошевци, Лескова Бара, Мачкатица, Ново Село, Паља, Рђавица, Стајковце, Стрезимировце, Сухи Дол, Топли До, Топли Дол, и Троскач.

8) Изградња нових и реконструкција постојећих црпних станица и хидрофорских постројења.

9) Реконструкција постојеће (азбестне и мањег пречника), мреже и њена замена са мрежом адекватног пречника и са одговарајућим материјалима.

10) Урадити одговарајућу документацију за коришћење воде за технолошке потребе са захватањем из водотокова и обавезном рецикулацијом.

11) Урадити детаљно истраживање, анализу утицаја и утврђивање услова и мера за коришћење геотермалне воде са локалитета „Машинце“.

КАНАЛИЗАЦИЈА - планирани концепт

Еколошке претензије подручја захтевају висок степен прикупљања и одвођења отпадних вода што подразумева изградњу система који ће обезбедити висок квалитет животне средине посебно у деловима интензивнијег коришћења, односно пречишћавање отпадних вода до I категорије.

Основни принципи канализације су:

1) код утврђивања принципа канализације насеља планиран је сепаратни систем канализације,

2) приликом утврђивања хидрауличког и биолошког оптерећења фарми, продукцију отпадних вода, на основу сточног фонда, умањити за 50% због начина коришћења компоста као природног ђубрива, док остали део превести на еквивалентног становника (ЕС),

3) капацитет постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) утврдити према максималној дневној потрошњи воде, а канализациону мрежу према максималној часовној потрошњи воде.

Ради реализације постављених циљева потребно је предузети следеће кораке:

1) Обновити и доградити канализациону мрежу у насељу Сурдулица са што ширим обухватом корисника, посебно у индустријској зони.

2) Обнова и завршетак и канализационог система на Власини, изградњом северног и јужног полупрстена фекалне канализације са ППОВ, акцидентном ретензијом и акумулацијом за пречишћену воду.

3) Опремање и пуштање у рад постројења за пречишћавање отпадних вода за туристичку зону „Власина“: за северни еко-полупрстен планирано је ППОВ „Чемерник“, а за јужни полу-полупрстен ППОВ „Кољандини“ (Власина Округлица). Отпадне воде се на планираним постројењима (ППОВ) пречишћавају у три фазе: механичка, биолошка и терцијарна фаза. Квалитет ефлуената треба да је једнак или нешто виши од квалитета I класе водотока (уобичајено на савременим ППОВ и због система за производњу вештачког снега, који захтева посебан квалитет воде).

4) Употреба постојећег колектора којим се одводи отпадна вода из дела насеља Власина Рид и упушта у реку Власину, не одговара критеријумима заштите вода као ни заштите животне средине уопште. Његову даљу примену уз неопходне мере санације, вршити до реализације новог система према решењима из овог плана.

5) Укључење максималног броја корисника у јединствени канализациони систем.

6) За све кориснике који се нађу ван система, обезбедити локално пречишћавање отпадних вода, и испуштање у постојеће водотокове или се употребљене воде из домаћинства прикупљају у санитарно обезбеђеним септичким јамама (без прелива). Садржај септичких јама се одвози специјалним возилима на планиране депоније ван територије шире зоне санитарне заштите. Неопходан је темељан преглед и реконструкција постојећих септичких јама.

7) Употребљене воде са фарми прикупиће се у осокама (бетонским јамама) и као преврело органско ђубре разносиће се на пољопривредне површине. Преливне воде из осока морају се уводити у канализацију (где је на фарми формирана). У противном подвргавају се пречишћавању.

8) Изградња кишне канализације са ретензијама и ПС у Власина Рид, Власина Округлица и Власина Стојковићева.

9) Атмосферске отпадне воде које неће бити обухваћене јединственим канализационим системом, уводиће се отвореним каналима и риголама у локалне реципијенте. Загађене атмосферске воде са магистралног, регионалног и локалних путева, у ужој зони санитарне заштите, пре упуштања у водоток, пречишћавање се до нивоа потребног за очување прописане I класе бонитета реципијента.

10) Извршити санитарно-техничку санацију постојеће градске депоније комуналног отпада као и јаловине рудника „Благодат-крива Феја“ (у сарадњи са општином Босилеград).

11) Трајно решити одлагања отпада путем реализације регионалне депоније.

12) Успостављање сталне контроле и праћења (мониторинг), стања квалитета површинских вода и хидрогеолошке средине, за потребе интегралне заштите и управљања водама.

ВОДОПРИВРЕДА - планирани концепт

Вода и водотоци као добра од општег интереса за задовољење општих и појединачних интереса, под посебном су заштитом и користе се под условима и на начин који одређује Закон о водама („Службени гласник Републике Србије“, број 30/10, 93/12 и 95/18). При планирању будућег снабдевања становништва водом, у домену

избора изворишта, предност добијају она изворишта која су економски повољнија и која су изложена мањим ризицима угрожавања квалитета вода, па их релативно лако можемо адекватно заштитити, односно свести ризике на прихватљиви ниво. Неопходно је сва изворишта висококвалитетних подземних и површинских вода адекватним мерама заштитити и унапредити (пошумљавање сливова, санирање извора загађивања, итд.).

На техничком плану ово подразумева: хидротехничке радове на регулацијама корита, изградњу одбрамбених насипа, пошумљавање голети обнављањем шумског фонда, обуздавање ерозије земљишта, регулацију водотокова, изградњу мини и микроакумулација, примену бројних агротехничких мера (дубоко јесење орање, терасирање стрмих површина, затрављивање), којима се повећава инфилтрациона способност земљишта и смањује површинско поплавно отицање.

Ерозијом земљишта је угрожено више привредних грана и области: водопривреда, пољопривреда, шумарство, саобраћај, комунална инфраструктура и др. Потребно је извршити санирање и довођење у исправно функционално стање, као и извршити ревитализацију радова и објеката који служе за заштиту од ерозија и бујица. Треба успоставити заштитне појасеве на бујичним токовима у којима се ограничавају активности у циљу очувања функционалности противбујичних мера и ради спречавања загађивања вода.

У склопу антиерозионог уређења простора, основни интерес водопривреде се састоји у заштити водопривредних објеката од наноса. Због тога се, при разматрању антиерозионих мера за потребе водопривреде, мора водити рачуна, с једне стране, о степену угрожености појединих објеката, а с друге стране, о степену осетљивости објеката на засипање наносом. Степен угрожености објеката од наноса зависи од количине наноса која пристиже до објекта, односно, од величине сливног подручја и стања ерозионих процеса. Степен осетљивости појединих објеката на засипање наносом зависи од тога колико нанос угрожава основну функцију објеката као и од чињенице да ли су наносне наслаге привременог карактера (као у регулисаном речном кориту), или сталног карактера (у акумулационом басену).

При разматрању критеријума за избор приоритета антиерозионих радова на заштити водопривредних објеката, треба имати у виду следеће чињенице:

- 1) значај објеката за водопривреду,
- 2) степен угрожености објеката од наноса,
- 3) степен осетљивости функције објеката на засипање наносом, и
- 4) старост објеката или планирано време изградње објеката за будуће објекте.

Антиерозионо уређење обухвата радове и мере за заштиту од ерозије и бујица и контролу наноса на разматраном простору. Ови радови и мере могу се разврстати на:

- биолошке мере (пошумљавање, мелиорације шума, мелиорације пашњака и ливада и затрављивање);
- биотехничке мере (изградња зидова против спирања, контурних ровова, градона, тераса и др.);
- техничке мере (бујичарске зидне преграде, рустикалне преграде и др.); и
- административне антиерозионе мере (прописи којима се регулишу обавезе корисника да антиерозино газдују поседом).

Обезбеђење најповољнијих и најцелисходнијих техничких, економских и еколошких решења антиерозионог уређења једног подручја састоји се у оптималној комбинацији биолошких, биотехничких и техничких радова, уз адекватну примену мера за заштиту животне средине и административних антиерозионих мера. Примена појединих категорија антиерозионих мера зависи од конкретних услова посматраног локалитета - геоморфолошких, геолошких и педолошких услова терена, стања вегетације, метеоролошких и хидролошких фактора и др.

Да би се проблематика ерозије решила, потребно је површине заштити биолошким интервенцијама, затрављивањем, пошумљавањем, и др. За контролу течења у водотоцима предложена је изградња брана и преграда. Ова концепција би омогућила осим уређења сливова и водотока и умањења штетног деловања и многоструке користи за привредни развој овог региона.

У том смислу потребно је припремити одговарајућу планску и техничку документацију а затим, са конкретним инвестиционим програмима, прећи на реализацију.

Приликом израде планске и техничке документације као и реализације ових задатака, поред наведеног Закона о водама, у свему поштовати важећу законску регулативу и то:

- 1) Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник РС“, бр. 31/82),
- 2) Водопривредна основа Републике Србије („Сл. Гласник РС“, број 11/02),
- 3) Закон о санитарном надзору („Сл. гласник РС“, бр. 125/04.).”

(9)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.3 Енергетска инфраструктура, мења се и гласи:

„2.1.6.3 Енергетска инфраструктура

СИСТЕМ ВЛАСИНСКИХ ХИДРОЕЛЕКТРАНА - планирани концепт

Од ових могућности надградње система, на општину Сурдулица, односи се изградња Централног сабирног система – гравитационог система, Западног система РХЕ Врла (два од четири могућа).

Централни сабирни систем се односи углавном на сабирни довод Бесна Кобила-Стрешер-Власинско језеро, а Западни сабирни систем РХЕ Врла представља ново повећање инсталисаних капацита на паду од Власинског језера до Јужне Мораве.

За ова два сабирна система извршена је хидролошко-енергетска анализа на нивоу предстудије: „Проширење капацитета ХЕ Власина-далекосежни план проширења“ - Енергопројект 1982, год.

Мрежу преносних путева је потребно решавати комбинацијом савремених телекомуникационих техника и то у варијантама: применом оптичких каблова по далеководу (OPGW), подземних оптичких каблова положених у ров поред магистралног пута, самоносећих оптичких каблова, оптичких каблова по своду хидрограђевинских тунела и система радио-веза.

Предвиђено је повезивање свих главних објеката Власинских ХЕ, путем ужета са оптичким влакнима, (OPGW) по далеководима и то: ХЕ Врла 4- Централна команда (ХЕ Врла 3)- ХЕ Врла 2- ХЕ Врла 1 и ПАП Лисина.

Сви остали објекти биће повезани комбинацијом подземних оптичких каблова > Интеграција телекомуникационог система Власинских ХЕ са телекомуникационим системима ЕПС-а и ЕМС-а биће остварена OPGW –ом по далеководима 110 kV бр.1113 Лесковац 2- ХЕ Врла 3 о бр. 1219 Врање 2-ХЕ Врла 3.

На релацији Чвориште Власинских ХЕ у згради Телекома Србије - зграда Управе Власинских ХЕ у Сурдулицу у плану је полагање новог подземног армираног кабла капацитета 100 параца и новог подземног оптичког кабла капацитета 24 влакна, у истој канализацији. Такође је предвиђено удубавање новог подземног оптичког кабла

капацитета 24 влакна на релацији ХЕ Врла 3-Чвориште Власинских ХЕ у згради телекома Србија, у већ положену оптичку ПЕ цев.

Нови радио систем Власинских ХЕ оствариваће се са 7 фиксних радиостаница на објектима Вукова Глава, ХЕ Врла1, ХЕ Врла 2, ХЕ Врла 3, ХЕ Врла 4, Централна команда, ПАП Лисина и брана Власинског језера.

Урадити детаљно истраживање, анализу утицаја и утврђивање услова и мера, да се кроз изградњу еолских паркова, провери могућност за коришћење мини електрана на ветар, и њихово укључење у електроенергетски систем.

Мере за заштиту од елементарних непогода - На Власинском систему постоје три бране које по Закону о високим бранама припадају групи високих брана и то бране Власина, Лисина и ХЕ Врла 2. За ове бране урађени су Елаборати о обавештавању и узбуњивању становништва на подручју угроженом од евентуалног рушења брана и на терену је извршено обележавање белегама врх поплавног таласа.

Заштита животне средине - У току је стварање програма контроле и управљања утицаја Власинског система на животну средину која га окружује. Као основа за увођење овог система користиће се Извештај о провери стања животне средине за „ХЕ Власина“ који су као део пројекта „Развој система за управљање заштитом животне средине у ЕПС-у“ урадили пројектни тим ЕПС-а за хидроелектране и Dekonte Aquatest d.o.o., у име Европске агенције за реконструкцију.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИ ОБЈЕКТИ на територији општине Сурдулица - планирани концепт

На подручју општине Сурдулица, на граници према општини Владичин Хан, предвиђена је градња једног новог далековода напонског нивоа 400kV ТС Ниш 2 - Македонска граница.

За предметни далековод урађен је „Генерални план коридора далековода 400kV ТС Ниш 2 - граница Македоније са елементима плана детаљне регулације – деоница на територији општине Сурдулица“ (ИАУС).

За изградњу овог далековода потребно је обезбедити коридор у складу са прописима за изградњу надземних водова напонског нивоа од 1kV до 400kV, а према усвојеној траси.

Услед дугог периода експлоатације, као и учесталих преоптерећања, потребно је одрадити реконструкцију 110 kV далековода бр. 113/5од ЕВП „Грделица“ до ХЕ „Врла III“; планира се комплетно опремање система новим фазним проводницима, замена заштитног ужета и овесне опреме, и уградња нових челично решеткастих стубова типа „јела“.

Због изградње ТС 110/35 kV на Промаји, планира се и проширење РП 110 kV на ХЕ Врла 1. Такође се предвиђа изградња 10 kV далеководног правца, као огранак 10kV ДВ ХЕ Врла 3-Врла 2, код места званог Китица (колонија Пискавица), до управне зграде у Сурдулици, са изградњом ТС-це 10/0,4 kV, код управне зграде.

Потребно је изградити и систем резервног напајања 10 kV далеководним правцем из ТС-це Промаја-ХЕ Врла 1-Водојажа и реконструисати далеководни правац 35kV Промаја-Лисина.

Планом ЕПС-а се предвиђа да електроенергетски систем јужног дела Србије буде покривен и напонским нивоом 220 kV.

Далековод напона 35kV Масурица – „Сурдулица 1“ - Бело Поље, пролази кроз насељени део и с обзиром на то да лимитира даљу изградњу, потребно је каблирати.

У деловима конзума не постоји расположива снага и треба пронаћи нове локације за трафостанице 10/0,4kV. Ово се пре свега односи на део Јасеновачке улице, према Бојној Чуки, део насеља Чардачиште, Божји крст, Бело Поље, Загужање, Биновце, Алакинце и викенд насеља.

За потребе туристичког развоја Власине одредити локацију за нову ТС35/10kV, тако да се она нађе у центру будућег конзума. Предвидети и нову ТС 110/35kV, на Власини у склопу будућег развоја овог подручја.

У Клисурси предвидети проширење постојеће или изградњу нове ТС 35/10kV, јер далековод већ постоји.

Све активности у вези са електроенергетским објектима планирати у складу са Законом о енергетици („Сл. гласник РС“, бр. 57/2011). Заштитни појасеви трасирају се у складу са важећим Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл. Гласник РС“, број 36/09). Коришћење земљишта у заштитном појасу далековода мора бити усклађено са одредбама важећег Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1kV–400kV („Сл. лист СФРЈ“, број 65/1988. и „Сл. лист СРЈ“, број 18/1992).

Значајан ресурс обновљивог извора енергије је коришћење ветра за производњу електричне енергије. У току 2004. г. и 2005. г. су обављени истражни радови („Енергопројект Ентел“, Београд) и извршена мерења у току периода од једне године, а у циљу утврђивања економске оправданости изградње еолских паркова и коришћења енергије ветра.

Ради добијања потребне документације потребни су услови и сагласности Министарства надлежног за енергетику, уз одговарајућу Студију ветропотенцијала за територију општине Сурдулица.

За постројења за производњу енергије из ветропотенцијала обавезно је подношење захтева за одлучивање о потреби приступања изради Процене утицаја на животну средину, на основу чега ће бити процењена обавезност израда Процене утицаја на животну средину. Одлуку доноси надлежни орган издавањем решења о потреби израде Студије о процени утицаја која зависи од локације, документације и слично.

Такође, значајан ресурс обновљивог извора енергије је коришћење енергије сунца за производњу електричне енергије, за шта постоје природне предиспозиције појединих делова општине Сурдулица. Будући да не постоје дефинисане микролокације за соларне електране на територији општине Сурдулица, као ни Студија потенцијала за коришћење соларне енергије, овим Планом се дају препоруке за ближе одређивање микролокација:

- Одговарајућа величина парцеле,
- Јужна оријентација,
- Одговарајућ нагиб терена,
- Близина дистрибутивне електро мреже,
- Категорије земљишта 6,7 и 8 без стеновитих делова,
- Присуство приступних путева за тешка теретна возила,
- Повољна геолошка структура земљишта које није у зони ризика од поплава.

Ради добијања потребне документације потребни су услови и сагласности Министарства надлежног за енергетику, уз одговарајућу Студију потенцијала за коришћење соларне енергије за територију општине Сурдулица. Такође је потребно прибавити мишљење надлежног Завода за заштиту природе.

За постројења за производњу енергије коришћењем енергије сунца обавезно је подношење захтева за одлучивање о потреби приступања изради Процене утицаја на животну средину, на основу чега ће бити процењена обавезност израда Процене утицаја на животну средину. Одлуку доноси надлежни орган издавањем решења о потреби израде Студије о процени утицаја која зависи од локације, документације и слично.

За постројења за производњу енергије коришћењем енергије сунца, ако се иста реализују у заштићеном природном добру и заштићеној околини непокретног културног добра, као и у другим подручјима посебне намене, без обзира на капацитет, обавезна је израда Студије о процени утицаја на животну средину. Све активности у вези са коришћењем енергије сунца планирати у складу са Законом о енергетици („Сл. гласник

РС“, бр. 57/2011), као и осталим важећим прописим који се односе на производњу и дистрибуцију одрживих видова енергије (Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије („Сл.гласник РС“, бр. 99/2009.) и др.).

Јавно осветљење - У самом граду извести одговарајућу мрежу јавног осветљења у складу са важећим прописима.“

(10)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА, пододељак 2.1.6.5 Гасна инфраструктура, мења се и гласи:

„2.1.6.5 Гасна инфраструктура

Планирани концепт

У склопу развоја гасоводне система Републике Србије предвиђена је и гасификација јужног дела и то преко магистралног гасовода Ниш – Лесковац – Врање – Вујановац – Прешево – БЈР Македонија.

Велика предност природног гаса као енергента је могућност да се једним прикључком на гас обезбеди грејање, припрема топле воде, кување и технолошке потребе, што поред свих својих предности утиче и на ослобађање електроенергетских потенцијала и на тај начин ослободе одређени инсталирани капацитети у електропостројењима за потребе нових потрошача. Компримовани природни гас може да замени течна горива у индивидуалним возилима, аутобусима и привредним возилима, као и да се користи за производњу механичке и електричне енергије. Веће коришћење природног гаса у свим секторима знатно доприноси и смањењу аерозагађења.

Просторним планом подручја посебне намене за део разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац-Врање, деоница од блок станице „Велика Копашница“ до границе подручја општине Владичин Хан и града Врања детаљно је разрађена траса магистралног гасовода и припадајуће инфраструктуре у функцији гасовода. У непосредној близини Владичиног Хана овим планом је предвиђена изградња Главне мерно регулационе станице (ГМРС) „Владичин Хан“.

За снабдевање подручја у обухвату Просторног плана природним гасом изградиће се гасовод максималног радног притиска (МОР) 16 bar од главне мерно регулационе станице (ГМРС) „Владичин Хан“ до мерно регулационе станице (МРС) „Сурдулица“ и „Власина Рид“ на територији општине Сурдулица. Са мерно регулационе станице (МРС) „Сурдулица“ вршиће се даља дистрибуција природног гаса унутар обухвата Просторног плана. За снабдевање насеља у близини Власинског језера природним гасом планира се изградња мерно регулационе станице (МРС) одговарајућег капацитета код насеља Власина Рид. Од МРС ће се водити гасоводне мреже ниског притиска - максималног радног притиска (МОР) 4 bar до потрошача у насељима, у складу са густином становања и претежном наменом простора у обухвату плана.

Због комплексности терена и недостатка техничке документације на рефералној карти је начелно назначен правац трасе гасовода и локација МРС, неопходно је техничком документацијом и даљом урбанистичком разрадом утврдити тачну трасу овог гасовода и свих припадајућих МРС. При избору трасе гасовода мора се осигурати безбедан и поуздан рад гасовода, као и заштита људи и имовине, тј. спречити могућност штетних утицаја околине на гасовод и гасовода на околину. При избору

трасе гасовода мора се осигурати да гасовод не угрожава постојеће или планиране објекте и планирану намену коришћења земљишта у складу са планским документима.“

(11)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, пододељак 2.1.7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ПРЕДЕЛА, мења се и гласи:

„2.1.7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ПРЕДЕЛА

2.1.7.1. Категоризација животне средине на подручју општине Сурдулица

На основу категоризације животне средине утврђене Просторним планом Републике Србије, а на основу постојећег стања квалитета животне средине, утврђују се следеће категорије животне средине на подручју Просторног плана:

1) **Подручја загађене и деградирание животне средине** (виши степен загађености) - локалитети са прекорачењем граничне вредности загађивања, са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота. У овој категорији загађености се налазе подручја са експлоатацијом минералних сировина - стара шљачишта гвожђа код Власина Округлице, налазишта гранита у сливу реке Врле и молибдена на подручју Мачкатице, истраживање минералних ресурса у Ћурковици, као и зона привредних делатности.

2) **Подручје угрожене животне средине** (средњи степен загађености) – у ову категорију спадају сеоска насеља, викенд насеља на Власинском језеру, пољопривредно земљиште са интензивном пољопривредном производњом, подручја угрожена ерозијом, постојеће депоније, гробља и коридори државних путева I и II реда. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности, спречавања даље деградације и побољшања постојећег стања.

3) **Подручје квалитетне животне средине** (мали степен загађености) - шумска подручја, туристичке зоне контролисаног развоја, зоне ливада и пашњака са сточарском делатношћу. Ова подручја са преовладавајућим позитивним утицајем на животну средину и човека је потребно чувати од потенцијалних негативних утицаја који временом могу настати.

4) **Подручја веома квалитетне животне средине** (незагађено подручје) - подручја са скоро неизмењеним карактеристикама животне средине у којима доминирају позитивни утицаји на животну средину и човека, где је потребно задржати постојеће стање и штитити екосистеме - подручје заштићеног природног добра од изузетног значаја ПИО „Власина“, подручја обухваћена EMERALD и еколошком мрежом, IBA, IPA, PVA подручја и зоне I, II и III степена заштите.

2.1.7.2. Планска решења заштите животне средине

Планско опредељење, у области заштите животне средине, заснива се на постизању оптималног и рационалног коришћења природних ресурса и унапређењу природних и створених вредности, као и интегрисању аспекта животне средине у планска решења у вези са наменом, уређењем и изградњом простора, привредним и туристичким развојем, управљањем отпадом и обезбеђивањем одрживог развоја подручја.

Концепт одрживог развоја представља основу заштите животне средине на планском подручју и остварује се спровођењем мера заштите природних ресурса и елемената животне средине. Постизање равнотеже између еколошких, економских и друштвених чинилаца одрживог развоја подручја, релативизацијом конфликта у заштити простора и одрживом развоју локалних заједница треба да представља основу развоја подручја.

Заштита и коришћење вода остварује се у оквиру интегралног система управљања водама спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количина; Опремање и пуштање у рад постројења за пречишћавање отпадних вода за туристичку зону "Власина". Успостављањем и спровођењем режима зона санитарне заштите на постојећој водоакумулацији Власинског језера, најпре ће обезбедити заштиту вода које је посебно угрожено повећаним ефлуентним оптерећењем изазваног повећањем броја туриста, саобраћаја, грађевинским и другим активностима изнад плитких пукотинских издани. Потребно је применити све неопходне мере заштите како би се зона непосредне заштите, уже и шире зоне заштите изворишта водоснабдевања, заштитила од утицаја активности и објеката на том простору. Мере су следеће:

- у зони непосредне заштите водоизворишта потребно је забранити: грађење свих врста инвестиционих објеката осим објеката водоснабдевања, приступ лица која нису запослена, транспортовање отрова, обраду земљишта уз коришћење ђубрива, пестицида и хербицида, непланско сађење дрвећа и бацање и депоновање отпада и испуштање било каквих отпадних вода.

- у ужој зони заштите, поред ограничења наведених за зону непосредне заштите, треба забранити изградњу путева, копање канала и извођење земљаних радова, коришћење земљишта на начин који може угрозити исправност и количину воде и било какво загађивање подземних и површинских вода.

- у широј зони заштите потребно је забранити: изградњу инвестиционих објеката у гранама индустријске производње чије отпадне воде садрже опасне и штетне материје; изградњу објеката становништва (септичке јаме, стаје и други пратећи објекти) у околним насељима без претходно прибављене сагласности и санитарне дозволе; складиштење и употребу отпадних штетних материја; забранити изградњу септичких јама и сахрањивање угинулих животиња у близини водотока и канала (на удаљености до 50м); бацање и депоновање отпада и пољопривредна производња без успостављене контроле и надзора хемијског и биолошког састава подземних вода на контролним тачкама (пијезометрима) лоцираним у широј зони заштите.

У домену заштите ваздуха предвиђа се ограничење или смањење емисија загађујућих материја првенствено из домаћинства, подстицање енергетске ефикасности у смислу што рационалнијег коришћења енергије; одређеним мерама стимулирати грађане са индивидуалним ложиштима на прелазак на алтернативне изворе загревања; коришћење алтернативних енергетских извора (сунчеве енергије и енергије биомасе); планско озелењавање јавних површина и подизање зелених коридора дуж саобраћајница; основати катастар загађивача ваздуха са подацима о свим стационарним изворима загађења ваздуха; обезбедити аутоматско пређење показатеља квалитета ваздуха; развој информационог система квалитета ваздуха са доступном базом података о актуелном и десетогодишњем стању квалитета ваздуха.

Заштита земљишта укључује уређење пољопривредног земљишта према савременим принципима одрживе пољопривреде и усклађеног обима и начина коришћења пољопривредног земљишта са природним условима и ограничењима локалне средине; уклањањем свих дивљих депонија и забраном неконтролисаног депоновања свих врста отпада; спровођењем програма строге контроле и заштите приобаља и водотокова. Ради спречавања губитка земљишта, као и спречавања механичког засипања водних акумулација и механичког и хемијског загађивања

водотока спроводиће се заштита од водне и еолске ерозије. Противерозииони радови приоритетно ће се изводити на сливовима на којима је изграђена водна акумулација Власинско језеро и у зонама резервисаним за потенцијална изворишта водоснабдевања, на сливовима подложним великим штетама од поплава и у зонама посебних природних вредности. Еолска ерозија на подручју предела приоритетно ће се решавати подизањем шумско-заштитних вегетацијских појаса.

Управљање отпадом на планском подручју подразумева побољшање система за организовано одлагање, прикупљање и одвожење отпада, где важну улогу има повећање броја становника обухваћених организованим системом сакупљања отпада, затим спровођење забране одлагања свих врста отпада (комуналног, грађевинског, амбалажног, опасног и другог) осим на начин и на местима како је то одређено одговарајућим планом управљања отпадом, уклањање и санитацију тзв. „дивљих депонија“. Увести систем сепарације, одвојеног сакупљања и рециклаже одређених компоненти отпада. У циљу смањивања количина отпада који се одлажу на депонију и смањивања штетног утицаја отпада на околину, промовисати повећање свести о проблемима отпада, као и важности превенције настанка отпада који ће се третирали на било који начин.

Што се тиче биодиверзитета, ради очувања биљног и животињског богатства потребно је спровести одређену еколошку санацију и потпуну заштиту. Веома је важно регулисати забрану активности које могу угрозити даљи раст и развој флоре и фауне. У зони II степена заштите забрањује се узгајање, кретање, испаша и напајање стоке и узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања. Заштита живог света обезбеђује се при: извођењу грађевинских радова (посебно обезбеђењу еколошких коридора и зона око објеката инфраструктуре магистралног значаја); транспорту потенцијално штетних материја (горива и других запаљивих и опасних супстанци); адекватној (нешкодљивој) примени хемијских средстава у пољопривредној производњи; лову и риболову - лоцирати пунктове за риболов и рекреативне активности; а заштиту, гајење и лов (коришћење) дивљачи спроводити тако да њихов број буде примерен природним условима ловишта.

Редован мониторинг животне средине и институционално јачање служби за заштиту животне средине имају за циљ стварање основе за предузимање конкретних активности у решавању еколошких проблема овог подручја и успешно имплементирање предложених мера. Из тог разлога, потребно је континуирано праћење стања елемената животне средине са циљем рационалног управљања планским подручјем.

2.1.7.3. Заштита природних и предеоних вредности

Као зона заштите природних вредности на подручју просторног плана, одређује се заштићено подручје Предела изузетних одлика „Власина“ у границама и са површинама заштићеног предела (или: предела изузетних одлика) и просторних јединица са режимима заштите I, II и III степена утврђеним актом о проглашењу („Службени гласник РС“, број 25/18) и потенцијално заштићено подручје Предела изузетних одлика „Варденик - Стрешер“, за које је урађена Студија и предлог Одлуке о проглашењу од стране Завода за заштиту природе Србије.

2.1.7.3.1. ПИО „Власина“

ПИО „Власина“, заштићено подручје од изузетног (националног и међународног) значаја проглашено уредбом Владе 2018. године („Службени гласник РС“, број 25/18) на основу Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка, 14/16 и 95/18 – др. закон), укупне површине око 13330 ha од чега је у јавној, претежно државној својини око 51%. Обухвата територију општине

Сурдулица (КО Битврђа, КО Божица, КО Власина Округлица, КО Власина Рид, КО Власина Стојковићева, КО Грознатовци, КО Драјинци и КО Клисура) на површини око од 12849 ha или 96,4% заштићеног подручја и територију општине Црна Трава (КО Црна Трава) на површини око 481 ha или свега 3,6% заштићеног подручја. Уредбом о проглашењу установљени су режими заштите: I степен на 2 просторне јединице укупне површине око 10 ha (свега око 0,1% заштићеног подручја), II степен на 8 просторних јединица укупне површине 4385 ha (32,9% заштићеног подручја) и III степен укупне површине око 8935 ha (око 67,0%) на осталом делу заштићеног подручја. Наведеном уредбом замењена је уредба Владе из 2006. године којом је први пут установљена заштита подручја Власинског језера као предела изузетних одлика, донета на основу тадашњих одредби Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 66/91, 83/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 53/95 и 135/04). У односу на прву заштиту, новом уредбом повећана је укупна заштићена површина за око 589 ha, при чему је површина заштићеног подручја на територији општине Црна Трава смањена за 32 ha а на територији општине Сурдулица повећана за 621 ha. Површина са режимом заштите I степена није промењена, са режимом заштите II степена је повећана за 31 ha и са режимом заштите III степена за 558 ha. Број и назив просторних јединица је остао исти, изузев што је код режима заштите II степена изостављен локалитет „Златна буква“, површине 0,50 ha (јер се ово стабло, иначе, познато и описано у научној и стручној грађи о природи Власинске тресаве осушило и пало, уз издашну помоћ дивљих трагача за закопаном благом), али је значајније повећана површина просторне јединице „Власинско језеро“ (са 1215 на 2080 ha) и смањена површина просторних јединица „Полуострво Дуги дел“, „Блато – Делнице – Братанов дел“ и „Вртоп – Јелички рид”. За управљача ПИО „Власина“ одређена је Туристичка организација општине Сурдулица, која је пре доношења уредбе Владе 2018. године, општинском одлуком крајем у 2016. године заменила дотадашњег и првог управљача, Дирекцију за грађевинско земљиште и путеве. Обе уредбе о заштити Власине образложене су истим вредностима и циљевима (иако су њихов редослед приказа и детаљи изнијансирани) и то: очување лепоте предела власинске висоравни, очување непотопљених делова некадашње власинске тресаве и разноврсности биљног и животињског света, очување и унапређење квалитет вода, ваздуха, земљишта и других природних ресурса и чинилаца животне средине и стварање услова за планско уређење и одрживо коришћење заштићеног подручја у интересу науке, образовања, културе и развоја рекреације, туризма и пољопривреде. Осим биоразноврсности и пејсажа, други кључни разлози и циљеве заштите подручја Власине су: моћна водена маса Власинског језера запремине око 160 милиона m³ воде доброг квалитета и просечног дотицаја од око 4 m³/s, као есенцијалног природног ресурса од посебног значаја за регионално водоснабдевање у будућности; чиста и здрава животна средина, односно незагађено земљиште, ваздух и воде што представља не само привлачни разлог боравка већ и ослонац будуће органске пољопривреде; објекти народног градитељства, односно стамбени и економски објекти и окућнице сеоских домаћинстава грађених претежно од аутохтоних материјала и у традиционалном и аутентичном стилу и специфичности власинске климе познате по оштрим и снеговитим зимама и свежим и пријатним летима, што удружено са лепотом амбијента, чистим окружењем, вишеструким могућностима које пружа само језеро и рељефним погодностима представља основу развоја туризма и рекреације. Према Уредби о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10) на подручју просторног плана налази се еколошки значајно подручје под бројем 88 и са именом „Власина“. Оно обухвата: заштићено подручје ПИО „Власина“; Emerald подручје „Власина RS0000006“; међународно значајно ботаничко подручје „Власинска висораван” (Important Plant Areas – IPAs) које у истим границама као Emerald подручје обухвата језеро и непосредну околину, планине Вртоп и Чемерник и једним појасом пружа се до гробена Варденика и највишег врха Великог

Стрешера, међународно значајно подручје за птице (Important Bird Areas – IBAs) – „Власина RS037IBA“; одабрано подручје за дневне лептире (Prime Butterfly Areas – PBAs) под именом „Бесна кобила 38“ и Рамсарско подручје, установљено и признато 2007. године на основу Конвенције о мочварама које су од међународног значаја, нарочито као станишта птица мочварица („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 9/77), под именом „Власина 3RS008“.

2.1.7.3.1.1. Заштита подручја ПИО „Власина“

ПИО „Власина“ укупне површине 13.329,84 ha, је на територији општине Сурдулица (катастарске општине Власина Рид и Власина Округлица у целости и делови катастарских општина Битврђа, Власина Стојковићева, Божица, Клисуре Грозатовци и Драјинци) на површини 12.848,71.

Режим заштите I степена, укупне површине 9,63 ha, односно (0,07 %) подручја заштићеног подручја, обухвата следеће просторне јединице и локалитете:

1) Острво Дуги Дел, површине 7,82 ha, представља станиште ретких и значајних биљних и животињских врста и место са мочварним фитоценозама и вегетацијом тресава (*Caricetum limosae*, *Drosero Caricetum stellulatae* и др.)

2) Острво Страторија, површине 1,81 ha, обухвата – као и претходни локалитет, станиште ретких и значајних биљних и животињских врста, мочварних фитоценоза и вегетације тресава (*Caricetum limosae*, *Drosero Caricetum stellulatae* и др а последњих година сиве чапље (*Ardea cinerea*) са гнездилишта у Стојковића махали преселиле су се на ово острво;

Режим заштите II степена, укупне површине 4.385,01 ha, односно 32,90% заштићеног подручја ПИО „Власина“, обухвата следеће просторне јединице:

1) Вртоп – Јелички рид, површине 1.749,73 ha; налази се у северном делу заштићеног подручја и обухвата гребен Вртопа и његове падине, део долине Поломске реке, Јевину утрину и Јелички рид; карактерише се вегетацијом изворишта и присуством тресавске флоре и вегетације која се развија око извора и потока, великим бројем реликтних биљних врста из леденог доба, брезовим шумама, значајним присуством лековитих биљних врста као балканским и мезијским биљним ендемитима;

2) Мали Чемерник, површине 90,62 ha; налази се у северозападном делу заштићеног предела и одликује се вегетацијом изворишта из свезе *Cardamino – Montion* и *Rumicon balcanici* и присуством тресавске флоре и вегетације, бореалних врста и већег броја ендемичних представника флоре;

3) Велики Чемерник, површине 361,33 ha; представља амбијенталну целину изузетних пејсажних и хидролошких обележја и одликује се присуством балканских и мезијских ендемита и заједницом брукенталије и боровнице;

4) Стевановски поток, површине 37,16 ha; обухвата влажне ливаде са мочварном вегетацијом на заравњеном терену око ушћа Стевановског потока са ретким биљкама из групе орхидеја и барским ушљивцем;

5) Блато – Делнице – Братанов Дел, површине 409,66 ha; представља ниску и равну јужну и југоисточну обалу језера са два уметнута рта вишег терена (Братанов дел и коса код улазне грађевине), карактерише се бројним бореалним, реликтним и другим биљним врстама; представља простор ендемичних врста везаних за тресетна и полусува станишта као и више врста водоземаца и гмизавца; на Братановом делу налази се и већи комплекс шуме (вештачки подигнуте састојине) белог бора и смрче са пратећим флорним елементима;

6) Полуострво Дуги Дел, површине 40,55 ha; разуђено вишекрако полуострво изузетних пејсажних одлика са значајним и ретким мочварним фитоценозама и вегетацијом тресава (*Menyanthes trifoliata*, *Drosera rotundifolia*, *Pedicularis palustris*, *Sisyrinchium angustifolium*, *Salix rosmarinifolia*, *Betula pubescens*, *Elatine triandra*, *Ranunfulus lingua*, *Potentilla palustris*, *Utricularia minor*, *Carex limosa* и др);

7) Власинско језеро, површине 2.080,44 ha; представља станиште многобројних водених птица и популација риба; нераскидиво је везано за опстанак ретке и угрожене флоре и фауне и представља значајан природни ресурс и симбол власинског пејсажа;

8) Клисуре Вучје реке, површине 102,89 ha; на овом простору забележене су ретке и реликтних врсте флоре, као и значајне геоморфолошке, вегетацијске, фаунистичке и пејзажне вредности.

Просторне јединице Власинско језеро, Полуострво Дуги дел, Блато-Делнице-Братанов дел и Стевановски поток су физички повезане односно представљају једну просторну целину са режимом заштите II степена, укупне површине 2567,81 ha и она се у овом просторном плану означава/именује и картографски приказује као „Власинско језеро – Прибрежје“ (према уредби из 2006. године ове четири просторне јединице имале су укупну површину 2346,54 ha односно око 220 ha мање).

Режим заштите III степена, укупне површине 8.935,20 ha, односно 67,03% ПИО „Власина“, обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

2.1.7.3.1.2. Режији заштите природних вредности

Режим заштите III степена

На површинама на којима је утврђен *режим заштите III степена*, спроводи се проактивна заштита, где се могу вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора.

Осим забране радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе, забрањују се и:

1) изградња индустријских објеката, складишта индустријске и друге робе, великих објеката за узгој стоке и живине и других објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме или изгледом, прекомерном буком или на други начин могу нарушити природне и остале вредности заштићеног подручја, а посебно лепоту предела, тресетишта, ретке и значајне врсте биљака и животиња и њихова станишта;

2) експлоатација и коришћење тресета;

3) уништавање, брање, сакупљање и друге радње којима се уништавају или угрожавају строго заштићене и заштићене биљне врсте;

4) оштећивање гнезда и уништавање јаја и младунаца, узнемиравање и уништавање птица, као и присвајање и уништавање других дивљих врста заштићених и строго заштићених животиња;

5) крчење и чиста сеча шуме, осим ради промене врсте дрвећа и узгојних облика шуме на малим површинама, изградње шумских комуникација и објеката и за планом утврђене намене изградње и уређења простора у складу са законом;

6) сеча репрезентативних стабала дрвећа и примерака заштићених, ретких и у другом погледу значајних врста дрвећа и жбуња;

7) садња, засејавање и насељавање дивљих врста биљака и животиња страних за природни, изворни биљни и животињски свет југоисточне Србије, осим планског и ограниченог уношења ловне дивљачи, пошумљавања и садње биљака на малим површинама и у строго контролисаним условима ради хоритикултурног уређења, заштите од водне ерозије и рекултивације деградираних површина;

8) преоравање пашњака и природних ливада, као и орање обрадивог земљишта и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процес водне ерозије и неповољне промене изгледа предела;

9) запуштање и закоровљавање обрадивог пољопривредног земљишта, путева, водотока и површина за рекреацију, народне светковине и друге скупове, као и земљишта у путном и водном појасу и у окружењу културних добара, историјских споменика и јавних чесми;

10) одлагање комуналног, индустријског и грађевинског отпада, амбалаже, расходованих моторних возила, других машина и апарата, осим комуналног и пољопривредног отпада пореклом са заштићеног подручја, који може да се одлаже на прописан начин на местима која су за то одређена и обележена;

11) руковање хемијским материјама и нафтним дериватима у количинама и на начин који могу проузроковати загађивање земљишта и вода и изазвати тровање и друге неповољне последице по биљни и животињски свет;

12) нерегулисано испуштање отпадних вода домаћинства, привредних и других објеката;

13) нерегулисано складиштење стајског ђубрета;

14) разградња и други видови оштећивања и уништавања објеката који по својим архитектонско-грађевинским одликама, времену настанка и намени представљају репрезентативне примере народног градитељства или заштићена културна добра.

Радови и активности ограничавају се на:

1) сакупљање боровнице и бруснице у комерцијалне сврхе само у периоду који управљач одреди, а уз сагласност министарства надлежног за послове заштите природе. Управљач је у обавези да сваке године, најкасније до 15. јула одреди период сакупљања наведених биљних врста за текућу годину;

2) сакупљање гљива, дивљих биљних и животињских врста у складу са уредбом којом се уређује стављање под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне;

3) изградњу и реконструкцију стамбених, економских и помоћних објеката пољопривредних домаћинства, викендица и привремених објеката само у грађевинском реону дефинисаном важећим планским документима;

4) изградњу соларних електрана и електрана на био-гас ограничава се на изградњу уз постојећа насеља односно домаћинства;

5) изградњу ветрогенератора, и то само на изградњу у значајно измењеним, антропогеним подручјима у рубним зонама спољашњих граница III (трећег) степена;

6) изградњу објеката туристичког смештаја и туристичке инфраструктуре на изградњу мањих објеката у традиционалном стилу, а на основу важеће планске документације;

7) изградњу инфраструктурних објеката и инфраструктурне мреже у складу са одрживим коришћењем природних вредности и капацитетом простора;

8) изградњу складишта индустријске робе и грађевинског материјала и викендица у традиционалном стилу и то на рубне делове заштићеног подручја и уз постојећа насеља;

9) експлоатацију минералних сировина само на основу резултата већ започетих геолошких истраживања, која су одобрена у складу са законом;

10) експлоатацију природног грађевинског материјала (камена, глине и другог материјала за локалне потребе) традиционалним методама, која је одобрена у складу са законом;

11) изградња насеља и ширење њихових грађевинских подручја, на изградњу унутар и око постојећих насеља. Није дозвољено ширење постојећих насеља у правцу подручја у режиму II степена заштите;

12) лов на потребе одржавања оптималне бројности и здравственог стања популације ловних врста;

13) риболов на рекреативни, санациони и научноистраживачки;

14) формирање шумских и пољопривредних монокултура.

Режим заштите II степена

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена спроводи се активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Осим забране радова и активности прописаних у претходном поглављу 1.1.2.1. „Режим заштите III степена“, у режиму заштите II степена забрањује се и:

1) извођење свих активности који могу довести до нарушавања потенцијалних објеката и елемената геонаслеђа;

2) слободно испуштање отпадних и загађујућих вода у водотоке;

3) промена намене водног земљишта;

4) пренамена површина на којима се налазе влажна станишта (тресетишта, забарене површи и др.), као и било какви захвати на њима, посебно измена хидролошког режима;

5) радови и активности којима се мењају величина и изглед пловећих тресетних острва и угрожава или оштећује њихов биљни и животињски свет;

6) боравак и риболов на тресетним острвима осим у научноистраживачке сврхе и ограничену едукацију;

7) паљење ватре, осим на местима одређеним за ту намену;

8) паљење вегетације (стрништа, живица и др.);

9) уништавање и сакупљање биљних и животињских врста које су обухваћене правилником којим се прописује проглашење и заштита строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, односно врста које се наводе у „црвеним књигама” и „црвеним листама“ флоре и фауне;

10) преоравање природних ливада и пашњака;

11) постављање табли и других обавештења на стаблима;

12) риболов, осим рекреативног и спортског риболова и излова ради научног истраживања, праћења стања водених екосистема и рибљег насеља и регулисања бројности пренамножених алохтоних врста риба, а у складу с програмом унапређења рибарства;

13) непланско порибљавање и уношење врста риба које су стране изворном рибљем фонду;

14) уношење интродукованих (алохтоних) врста риба;

15) употреба свих недозвољених средстава за лов рибе (нпр. креч, хлор, конопља, експлозив, струја, мреже и др.);

16) активности које доводе до узнемиравања птица у периоду размножавања (март–јул),

17) уништавање гнезда птица;

18) лов, осим оног дозвољеног по ловној основи и за научноистраживачке сврхе, као и одстрел рањене и болесне дивљачи;

19) изградња објеката, осим изградње јединственог система за евакуацију отпадних комуналних вода, радова на одржавању, реконструкцији, адаптацији и санацији постојећих зграда, путева, објеката телефонске, водоводске, канализационе и електро-мреже, непокретних културних добара, спомен-обележја, јавних чесми и других објеката на постојећим грађевинским парцелама и планске изградње објеката и уређења простора за намене туризма и рекреације на малим површинама;

20) експлоатација минералних сировина и изградња рударских објеката;

21) каптирање извора ради одвођења воде за водоснабдевање осим оних предвиђених важећим планским документима;

22) употреба глисера, скутера на води, као и постављање понтона и сплавова на језеру;

23) чиста сеча ради промене врсте дрвећа или узгојних облика шуме, као и пошумљавање пашњака, природних ливада и тресетишта, осим на малим површинама ради заштите од ексцесивне и јаке водне ерозије;

24) кретање и паркирање моторних возила изван путева, осим у време шумарских радова, обављања пољопривредне делатности и у друге посебно утврђене службене сврхе;

25) просецање нових јавних путева, осим у функцији ревитализације и економског развоја подручја;

26) изградња викендица и других породичних објеката за одмор;

27) изградња јавних скијалишта;

28) изградња ветрогенератора;

29) изградња септичких јама пропусног типа и свако испуштање отпадних и осочних вода у водоток и земљиште;

30) употреба хемијских средстава;

31) паљење ватре, осим на местима одређеним за ту намену.

Радови и активности ограничавају се на:

1) извођење хитних и неопходних санационих шумских радова после акцидентних ситуација приликом ветролома, ветроизвала, пожара, каламитета инсеката;

2) спровођење одговарајућих мера противпожарне и противерозионе заштите;

3) газдовање шумама и шумским земљиштем утврђеним у плановима и основама газдовања шумама којима се обезбеђује одржавање постојећих и повећање површина под шумским екосистемима и побољшање њиховог састава, структуре и здравственог стања, очување разноврсности и изворности дрвећа, жбуња и осталих биљних и животињских врста у шумским састојинама;

4) коришћење чамаца, искључиво са веслима и моторима на електрични погон, само уз одговарајућу сагласност управљача;

5) формирање шумских и пољопривредних монокултура;

6) праћење стања флоре и фауне;

7) риболов на рекреативни, спортски и научноистраживачки;

8) ловство на санитарни лов дивљачи и планско регулисање бројности популација ловних врста;

9) изградњу објеката туристичког смештаја и туристичке инфраструктуре на изградњу мањих објеката за презентацију природних вредности и у традиционалном стилу који су у складу са потребама културног, сеоског и екотуризма;

10) изградњу објеката саобраћајне, енергетске, комуналне и друге инфраструктуре стамбених и економских објеката пољопривредних и шумских газдинстава, само на објекте који не утичу негативно на повољнији положај животињских или биљних врста, њихових станишта, природних вредности, лепоту и очуваност предела, тресетишта;

11) изградњу објеката за конвенционално гајење домаћих животиња и дивљачи у оквиру постојећих сеоских домаћинстава и у оквиру установљених ловишта и ловних резервата;

12) коришћење камена, глине и другог материјала на традиционалан начин на површину терена до 150 m²;

13) предузимање мера и активности заштите акватичних екосистема од свих видова загађења, промена хидролошког режима и квалитета воде и деградације станишта;

14) предузимање мера и активности заштите фауне риба (поштовање ловостаја у периоду мреста, предузимање мера спашавања риба и транслокације, строго придржавање режима риболова, поштовање прописаног начина риболова, алата и средстава, формирање ревира по принципу „ухвати и пусти“, планска порибљавања у

погледу количина, врста и узрасних категорија, забрана сваког уношења страних/алохтоних врста риба, јачање рибочуварске службе итд.).

Режим заштите I степена

На површинама на којима је утврђен режим заштите I степена спроводи се строга заштита, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

Осим забране радова и активности прописаних у поглављима: 1.1.2.1. „Режим заштите III степена” и 1.1.2.2. „Режим заштите II степена“, у режиму заштите I степена забрањује се и:

- 1) коришћење природних ресурса и изградња објеката;
- 2) слободна, неконтролисана посета и обилазак, кретање ван постојећих путева и специјално утврђених стаза;

- 3) промена намене земљишта.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) радове и активности на научна истраживања и праћење природних процеса;
- 2) контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, а које нису у супротности са циљевима очувања природних вредности;

- 3) обележавање граница, обезбеђивање безбедног приступа посетиоцима, постављање табли и ознака у циљу информисања, упозорења или едукације;

- 4) спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина.

2.1.7.3.2. Мере заштите еколошке мреже

Утврђују се следеће мере заштите еколошке мреже:

- 1) забрањено је уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;

- 2) забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.)

- 3) забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;

- 4) планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;

- 5) стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета;

- 6) предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања;

- 7) унапредити еколошке коридоре унутар грађевинских подручја успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;

- 8) на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста, обезбедити техничко-технолошка решења за неометано кретање дивљих врста;

- 9) изван зоне становања насеља забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за воду на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока.

2.1.7.3.3. Мере заштите за заштитну зону

Утврђују се следеће мере заштите за заштитну зону:

1) зоналним распоредом урбано-руралних садржаја, применом одговарајућих техничко-технолошких и других решења елиминисати или ублажити негативне утицаје на живи свет;

2) забрањено је обављање активности које могу довести до продирања и ширења инвазивних врста из окружења;

3) приликом коришћења природних ресурса потребно је обезбедити очување хидролошког режима неопходног за функционалност еколошки значајног подручја и/или еколошког коридора;

4) стимулисати подизање заштитног зеленила дуж граница еколошког коридора у складу са потребама врста и станишних типова подручја.

2.1.7.3.4. Појаси и зоне заштите вода и водопривредне инфраструктуре

2.1.7.3.4.1. Зоне санитарне заштите изворишта подземне воде

Око свих изворишта подземне воде на територији Просторног плана која се могу користити за водоснабдевање више од 50 становника или која имају просечну количину воде од 10 m³/дан, успостављају се зоне санитарне заштите: **I, II и III**, на основу Елабората о зонама санитарне заштите. У обухвату овог Просторног плана до сада су урађени: Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта подземних вода „Власинка“ у Топлом Дољу на Власини израђеног од стране Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду, 2017. год. и Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања Босилеграда и приградских насеља, Водотехника д.о.о. – Београд, 2014.год, на основу којих су успостављене зоне приказане на Рефералној карти бр.3. За остала изворишта потребно је у наредном периоду приступити изради Елабората.

Зона I изворишта подземне воде

Зона I изворишта подземне воде формира се на простору изворишта непосредно око водозахватног објекта. Засађује се декоративним зеленилом, растињем које нема дубоки корен и може се користити као сенокос. Зона I изворишта подземне воде, због надзирања и одржавања у којој борави стално запослена особа, оградају се ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом која не може бити ближа од 10 m од водозахватног објекта који окружује. Где не борави стално запослена особа, ова зона се оградајује ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом која не може бити ближа од 3 m од водозахватног објекта који окружује.

У овој зони је дозвољен приступ само овлашћеним лицима. Изузетно, приступ се може дозволити лицима која се у оквиру стручног усавршавања упознају са радом система и о истом се мора водити строга евиденција.

У зони непосредне заштите изворишта не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

1) изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности које се односе на зону II;

2) постављање уређаја, складиштење опреме и обављање делатности који нису у функцији водоснабдевања;

3) кретање возила која су у функцији водоснабдевања ван за то припремљених саобраћајница, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спортова на води и купање људи и животиња;

4) напајање стоке;

5) узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања.

Зона II изворишта подземне воде

У порозној средини међузрнског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона II обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање 50 дана, док у случају када је подземна вода под притиском простирање зоне II не може да буде краће од 50 m од водозахватног објекта.

У порозној средини карстно-пукотинског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона II обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање један дан, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне II не може да буде краће од 500 m од водозахватног објекта. Код издани у порозној средини карстно-пукотинског типа ограђује се и понор, вртача, расед и други карстни облик у оквиру зоне II у који вода непосредно понире и на који се примењују заштитне мере као за зону I.

Зона II може се изједначити са зоном I када је водоносна средина издани у порозној средини међузрнског типа и издани у порозној средини карстно-пукотинског типа покривена повлатним заштитним слојем који неутралише утицај загађивача са површине терена.

У ужој зони дозвољено је коришћење земљишта у пољопривредне сврхе, уз строго контролисано коришћење хербицида, пестицида и ђубрива. Ужа зона заштите чини површину земљишта под санитарним надзором на којој није дозвољена изградња објеката, постављање уређаја и вршења радњи које могу на било који начин загадити воду.

У ужој зони заштите не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

1) трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;

2) производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;

3) комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;

4) испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;

5) изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;

6) експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;

7) неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;

8) неконтролисано крчење шума;

9) изградња и коришћење ваздушне луке;

- 10) површински и потповршински радови, минирање тла, продор у слој који застуре подземну воду и одстрањивање слоја који застуре водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;
- 11) одржавање ауто и мото трка;
- 12) стамбена изградња;
- 13) употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака;
- 14) употреба пестицида, хербицида и инсектицида;
- 15) узгајање, кретање и испаша стоке;
- 16) камповање, вашари и друга окупљања људи;
- 17) изградња и коришћење спортских објеката;
- 18) изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију;
- 19) продубљивање корита и вађење шљунка и песка;
- 20) формирање нових гробаља и проширење капацитета постојећих.

Зона III изворишта подземне воде

У порозној средини међузрнског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона III обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање 200 дана, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне III не може да буде краће од 500 m од водозахватног објекта.

У порозној средини карстно-пукотинског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона III обухвата цело сливно подручје, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне III не може да буде краће од 1000 m од водозахватног објекта у правцу тока воде. Код издани у порозној средини карстно-пукотинског типа ограђује се и понор, вртача, расед и други карстни облик у оквиру зоне III у који вода непосредно понире и на који се примењују заштитне мере као за зону I.

Зона III може се изједначити са зоном II када је водоносна средина издани у порозној средини међузрнског типа и издани у порозној средини карстно-пукотинског типа покривена повлатним заштитним слојем који неутралише утицај загађивача са површине терена.

У овој зони забрањена је изградња индустријских или других објеката чије отпадне воде и друге отпадне материје из технолошког процеса производње могу угрозити извориште. Такође је забрањено коришћење земљишта и вршење других делатности које би могле да угрозе здравствену исправност воде на изворишту.

2.1.7.3.4.2. Зоне санитарне заштите акумулације површинске воде

Зона I акумулације површинске воде

Зона I акумулације површинске воде обухвата језеро из кога се захвата вода за јавно водоснабдевање, укључујући врх преградног објекта ако је акумулација вештачка и приобално подручје акумулације чија ширина износи 10 m у хоризонталној пројекцији од нивоа воде при највишем нивоу воде у језеру. Зона I акумулације површинске воде обухвата и надземну притоку дуж целог тока и подручје са обе стране притоке чија ширина износи најмање 10 m у хоризонталној пројекцији мерено од нивоа воде при водостају притоке који се јавља једном у 10 година.

Основне карактеристике акумулација меродавне за формирање зона санитарне заштите:

- Коте Акумулације Власина: кота максималног успора 1213,8 mm;
- Коте Акумулације Лисина: Кота максималног успора 978,0 mm;

Зона I је одређена само дуж главних водотока: Цветкове реке, Манојловице и десне притоке, Јанчин поток, Стевановски поток, Дубоки поток, Манцина река, Шаовица, Јарчев поток, Симонова река, Милованска река, два водотока која је аутор именовано као А и Н поток, Мурина река, канал Јерма (који је искористио корито реке Појиште), Бабина река и Дедина дол (слив Власине), Лисинска и Божићка река (слив Ласине) и Чемернице, Мађенице, Преке реке, Маловршнице, Јовшин дол и Поломска река као и око канала Јерма обзиром да је отворен ток (слив северних канала, односно довода Чемерник, Стрвна и Јерма).

Зона II акумулације површинске воде

Зона II акумулације површинске воде обухвата подручје око језера чија ширина износи 500 m мерено у хоризонталној пројекцији од спољне границе зоне I.

Зона III акумулације површинске воде

Зона III акумулације површинске воде обухвата подручје изван границе зоне II до границе која заокружује површину слива. Зона III изворишта - обухвата подручје површинског слива Власинског, Лисинског језера и доводних канала – односно река које су захваћене и доводе се у Власинско језеро. Самим тим, слив Лисинског језера и слив доводних канала чине III зону санитарне заштите Власинског језера. Укупна површина коју оивичава полигон који представља границу зоне III је 422,247 km² и представља границу укупног слива акумулације „Власинског језера“. Површина слива самог Власинског језера је 62,045 km², Лисинског језера је 274,732 km² и доводних канала је 55,289 km².

2.1.7.3.4.3. Зона санитарне заштите отвореног водотока

Зона I водозавлата у отвореном водотоку обухвата акваторију и територију око водозавлатног објекта, при чему се овај простор у водотоку обележава плутамама, а на обали оградом којом се спречава неконтролисан приступ људи и животиња, тако да се зона I узводно простира најмање 100 m, обострано бочно у односу на ток воде по 30 m и низводно 20 m.

Табела 2.16. Листе активности и мере ограничења у зонама санитарне заштите изворишта Власина

РБ	Активности у зонама заштите изворишта	Зона санитарне заштите		
		I	II	III
УРБАНИЗАЦИЈА И ГРАЂЕВИНСКИ РАДОВИ				
1	Урбанизација			
1.1	Изградња нових насеља	З	З	ДД
1.2	Уређење и проширење постојећих стамбених комплекса	З	З-ДД	ДД
1.3	Индивидуална стамбена изградња	З	ДД	Д
2	Грађевински ископи и експлоатација сировина			
2.1	Ископи речног и језерског материјала (продубљивање речних и језерских корита, вађење шљунка и песка) а који нису у функцији одржавања објеката водовода	З	З	ДД
2.2	Минирање тла, површински и подповршински радови, продор у слој који застире подземну воду и уклањање слоја који застире водоносни слој, ископи у водоносном слоју а који нису у функцији водоснабдевања	З	З	З
2.3	Изградња и рад позајмишта минералних сировина (песак, камен...)	З	З	З
2.4	Извођење истражних и експлоатационих бушотина за нафту и земни гас, експлоатација радиоактивних материја и угља	З	З	З
2.5	Извођење истражних радова и експлоатација геотермалне енергије	З	З	ДД
3	Изградња и рад специјалних објеката			
3.1	Трансформаторске станице	З	З-ДД	ДД
3.2	Војни објекти (полигони за вежбање са пратећим објектима)	З	З	З-ДД
КОМУНАЛНЕ АКТИВНОСТИ				
1	Прикупљање и третман отпадних вода			
1.1	Изградња канализације	З	ДД	ДД
1.2	Испуштање непречишћених комуналних отпадних вода	З	З	З
1.3	Изградња и рад постројења за третман градских отпадних вода	З	З	ДД
1.4	Изградња колектора и испуштање атмосферских отпадних вода	З	ДД	Д
1.5	Изградња и рад постројења за третман воде за пиће	З	ДД	ДД
1.6	Формирање нових гробља и проширење капацитета постојећих	З	З	ДД
2	Одлагање отпада			
2.1	Неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем	З	З	З
2.2	Изградња и рад санитарних депонија	З	З	З
2.3	Изградња и рад постројења за третман муља у саставу постројења за третман отпадних вода	З	З	ДД
2.4	Изградња и рад постројења за третман животињског отпада	З	З	З
ИНДУСТРИЈСКЕ АКТИВНОСТИ				
1	Обрада минералних сировина			
1.1	Рад објеката за депоновање, млевење и прераду сировина и јаловине (шљункаре, депоније и сепарације песка)	З	З	ДД
2	Индустријски погони			
2.1	Производња и прерада метала	З	З	З-ДД
2.2	Рафинерије	З	З	З
2.3	Хемијска индустрија (гумарска, текстилна, производња папира и целулозе..)	З	З	З
2.4	Мала привреда – производња	З	З	ДД
2.5	Мала привреда – радње (стоматолошке радње, лабораторије, хемијска чишћења, фотографске радње, сервиси, фризерски салони, аутоперионице...)	З	З	Д
2.6	Бетоњерке и асфалтне базе	З	З	ДД
2.7	Производња опасних материја и материја које се не смеју уносити директно или индиректно у воде	З	З	З
3	Енергетски сектор			
3.1	Термоелектране	З	З	З
3.2	Хидроелектране	ДД	ДД	ДД
3.3	Ветропаркови	З	З	ДД
3.4	Топлане	З	З	ДД
3.5	Објекти техничке инфраструктуре (гасовод, нафтовод, топоводи) предвиђени планском документацијом, уз спровођење мера заштите	З	З	ДД
3.6	Објекти техничке инфраструктуре (ТТ и електроенергетски водови) предвиђени планском документацијом, уз спровођење мера заштите	З	ДД	ДД
4	Индустријска складишта и депоније			
4.1	Трајно подземно и надземно складиштење радио-активног отпада, опасних материја и материја које се не смеју уносити директно или индиректно у воде	З	З	З

РБ	Активности у зонама заштите изворишта	Зона санитарне заштите		
		I	II	III
4.2	Депоније индустријског отпада опасног за извориште	З	З	З
4.3	Одлагање отпада безопасног за извориште (инертан отпад)	З	З	ДД
5	Прикупљање и третман индустријских отпадних вода			
5.1	Изградња и рад индустријских канализационих система	З	З	ДД
5.2	Изградња и рад постројења за третман индустријских отпадних вода	З	З	ДД
5.3	Испуштање или акумулирање непречишћених индустријских отпадних вода	З	З	З
5.4	Испуштање расхладних вода	З	З	ДД
ПОЉОПРИВРЕДА И ШУМАРСТВО				
1	Сточарство, живинарство, рибарство			
1.1	Сточарска и живинарска производња (узгајање) – фарме	З	З	ДД
1.2	Узгајање стоке и живине за властите потребе појединачних домаћинстава	З	ДД	ДД
1.3	Хиподроми, школе јахања са пратећим стајама	З	З	ДД
1.4	Депоноване чврстог или течног стајњака за појединачна мала домаћинства	З	ДД	ДД
1.5	Испаша стоке	З	ДД	Д
1.6	Напајање стоке	З	З	Д
1.7	Узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања	З	З	ДД
2	Земљорадња			
2.1	Складиштење ђубрива и пестицида	З	З	ДД
2.2	Пољопривредна производња праћена коришћењем ђубрива	З	ДД	Д
2.3	Интензивна пољопривредна производња праћена коришћењем ђубрива и пестицида	З	З	ДД
2.4	Наводњавање пречишћеним отпадним водама	З	З	З
2.5	Пољопривредна производња здраве хране без коришћења ђубрива и пестицида	З	Д	Д
3	Шумарство			
3.1	Неконтролисано крчење шума	З	З	З
САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА				
1	Саобраћајна инфраструктура	I	II	III
1.1	Изградња саобраћајних коридора, путева, жел. пруга	З	З	ДД
1.2	Паркинзи, аутобуске станице	З	ДД	ДД
1.3	Изградња и коришћење ваздушне луке	З	З	З
1.4	Телекомуникациона инфраструктура ван функције водоснабдевања	З	ДД	Д
1.5	Транспорт и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју уносити директно или индиректно у воде	З	З-ДД	З-ДД
2	Транспорт и складиштење нафте и нафтних деривата			
2.1	Подземно и надземно складиштење	З	З	ДД
2.2	Комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата (бензинске станице – укључујући и оне за мотонаутичка пловила)	З	З	ДД
2.3	Складиштење ограничених количина погонског горива за пољопривредне машине и за потребе индивидуалних домаћинстава	З	З	ДД
СПОРТ, РЕКРЕАЦИЈА И ТУРИЗАМ				
1.1	Изградња и коришћење спортских објеката	З	З-ДД	Д
1.2	Камповање, вашари и други вид организованог окупљања људи	З	З-ДД	Д
1.3	Отворени спортски терени	З	ДД	Д
1.4	Голф терени и рекреациони паркови који се наводњавају	З	З	ДД
1.5	Изградња базена и “aqua” центара	З	З	ДД
1.6	Рекреационе активности на језерима и рекама (купање људи и животиња, спортови на води (веслачки спортови, једриличарство)), рекреациони и спортски риболов	З-ДД	Д	Д
1.7	Коришћење пловила на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, електропривреде, заштите природе, војске и полиције	З	-	-
1.8	Одржавање ауто и мото трка	З	З	З
1.9	Изградња и коришћење објеката за смештај гостију	З	З-ДД	Д
1.10	Сплав-ресторани, сплав кућице и други пловни објекти	З	-	-
1.11	Изградња и коришћење угоститељских објекта	З	З-ДД	Д
1.12	ЗОО паркови	З	З	ДД

З - **Забрањено**, -забрањено без обзира на примену мера заштите

З-ДД - **Забрањено формирање нових а спровођење додатних мера заштите за постојећа**

ДД - **Допуштено**, уз примену стандардне техничке мере и додатне мере заштите

Д - **Допуштено**, уз стандардне техничке мере заштите

Извор: Елаборат о зонама санитарне заштите регионалног изворишта водоснабдевања подсистема „Власинско језеро“ – Институт за водопривреду „Јарослав Черни“, 2018.

Непосредна и ужа зона санитарне заштите подземног и површинског изворишта водоснабдевања (I и II зона) се обележавају видљивим ознакама, сачињеним од постојаног материјала. Ознаке се постављају на месту улаза саобраћајнице и пешачке стазе у зону санитарне заштите, као и на погодној одабраној локацији на граници зоне санитарне заштите ван коридора саобраћајнице и пешачке стазе, на начин да омогућава обавештеност пролазника о приступању зони санитарне заштите.

2.1.7.3.4.4. Заштита вода

Стратешке мере заштите вода, у циљу заштите њихових природних, екосистемских, ресурсних и енергетских капацитета од директног и индиректног утицаја који се може очекивати планираним активностима су:

- дефинисање свих извора загађења (регистровати мање загађиваче), утврдити (попис) катастар загађивача, као један од основних инструмената интегралног управљања животном средином и водним ресурсима као приоритетног, општег и националног добра;
- санација, ремедијација и рекултивација свих загађених и деградираних зона и локација (сметлишта, девастирани простори, позајмишта камена и сл.), као и успостављање система управљања отпадом;
- санација зона и локација клизишта и ерозионих подручја (техничко-биолошким, санационим и рекултивационим мерама); израда Плана за проглашење ерозионих подручја (у општинама које га немају);
- повећавање малих вода у кризним маловодним периодима (наменским управљањем извориштима), уз обезбеђивање „одрживог гарантованог протицаја“ на водотоцима у периоду малих вода;
- обезбеђивање заштите од поплава и предупредивање стварања бујичних наноса (уређењем водотока, изградњом система за заштиту од поплава и другим интервенцијама); израда Плана за одбрану од поплава (у општинама које га немају). Приоритет треба да имају већ започети радови, радови за које постоји урађена техничка документација, радови на доградњи, реконструкцији и одржавању постојећих система за заштиту од поплава и уређење водотока, заштита површина у приобаљу од поплава и заштита рушевних обала. За нерегулисане водотоке се, до завршетка картирања свих зона које се плаве великим водама вероватноће до 1%, успоставља водно земљиште на појасу ширине 10 m дуж обала;
- унапређење квалитета водотокова, чишћењем обала и успостављањем контроле загађења кроз редукцију испуштања отпадних вода, што подразумева елиминисање свих активности које могу угрозити статус водног тела;
- прикључивање свих планираних и постојећих објеката на канализациону мрежу (у међувремену користити прописне непропусне септичке јаме са редовним пражњењем и одношењем у ППОВ, или компактна постројења), осим оних у тешко доступним подручјима (које треба опремити прописним септичким јамама, или компактним постројењима). Приоритет има реализација санитарно безбедног прикупљања и пречишћавање свих отпадних вода оних објеката за која се елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта утврди да се могу задржати у ужој зони заштите;
- реализација групних постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) - отпадне воде које се (по показатељима МДК – максимално дозвољене концентрације) могу упуштати у канализацију без предtretмана, увести у ППОВ општег типа; за отпадне воде које се не могу упуштати у канализацију, обезбедити предtretман до стања да смеју да буду упуштене у канализацију. Санитација насеља и туристичких локалитета која не могу да буду обухваћена групним системима (посебно у тешко доступним подручјима), обављаће се по

принципима руралне санитације, са одвођењем отпадних вода у прописне септичке јаме (са редовним пражњењем и одношењем у ППОВ), или компактна постројења;

- дефинисање зона и појасева санитарне заштите око постојећих и планираних изворишта, планинских извора и објеката за водоснабдевање (каптаже, бунари), и спровођење мера санитарне заштите (према важећим прописима, по утврђивању граница непосредне и уже зоне заштите), као приоритетна мера са становишта заштите здравља људи (заштита квалитета воде за пиће); спровођење континуиране контроле режима рада изворишта, квалитета воде у изворишту и дистрибутивној мрежи (узорковање и анализе према важећим прописима); озакоњење и реконструкција локалних водовода, уз доградњу недостајућег резервоарског простора и мреже.

За зоне изворишта водотока прве класе квалитета, неопходно је искључити или ограничити активности које би нарушиле бонитетску класу, т.ј. третирати ове екосистеме као врло осетљива станишта, веома значајна за заштиту биодиверзитета.

Изградња водопривредних објеката и регулисање корита река могу имати негативне утицаје на захтевани режим заштите природних добара чиме би се угрозила значајна природна подручја, еколошке мреже и еколошки коридори са ретким биљним и животињским врстама, квалитет воде, земљишта, укупног биодиверзитета и заштита предела, што захтева примену мера заштите животне средине и мере компензације и то:

- порибљавање, али само на основу одговарајућих ихтиолошких студија и пројеката порибљавања;
- забрана изградње рибњака, осим хладноводних, салмонидних рибњака на водотоцима на којима се тиме не угрожавају постојећа изворишта.

Заштита рибарског подручја ПИО „Власина“, може бити угрожена предузимањем радњи и активности (регулација водотокова, изградња објеката и др.), којима се нарушавају еколошке одлике вода и угрожава рибљи фонд, посебно у дефинисаним природним плодиштима, па се оне ограничавају на грађевинско подручје насеља, а у складу са Програмом управљања рибарским подручјем и Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14).

2.1.7.3.5. Заштита предеоних вредности

Концепција заштите, уређења и развоја предела подразумева различите приступе обезбеђивања квалитета предела, који се утврђују Студијом о пределима, а у односу на циљеве просторног развоја и то:

- развој усклађен са специфичним развојним и регионалним карактером предела и физичком структуром насеља на целој територији;
- промоција, заштита и одрживо коришћење проглашеног природног и културног наслеђа (предела и природних и културних вредности у насељима) и њихово повезивање у простору (локалне, регионалне, државне еколошке и културне мреже);
- јачање и промовисање постојећих и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела и амбијената насеља од посебног значаја за развој (туристичка, културна подручја) и/или представљају део интернационалних мрежа и пограничних области;
- санација и креирање нових вредности у просторима у којима је вредност предела у потпуности деградирана па је могућа рестаурација или креирање нових вредности;
- минимизирање негативних и стимулисање позитивних утицаја новог развоја на карактер и диверзитет предела у просторима са развојним приоритетом.

Док ће природни предели по правилу да се штите, заштита културних предела је заснована на интегралном вредновању природних и културних вредности предела и

обухвата препознатљиве и репрезентативне пределе и насеља, делове предела са ретким или јединственим обрасцима предеоне структуре/физичке структуре насеља, појединачне и груписане објекте културног наслеђа у пределима, као и сва проглашена природна добра. У циљу обезбеђења специфичног карактера предела, којим се чува предеони диверзитет, идентитет и повезаност, врши се диференцирање простора.

У односу на основни развојни карактер, односно степен модификације природног предела, разликују се природни и културни предели, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели, одређени карактером и интензитетом промена, коришћењем и насељавањем простора.

Природне пределе (специјалне и строге резервате природе, зоне првог режима заштите у заштићеним подручјима) је у планским решењима и плановима управљања потребно заштитити, тј. обезбедити заштиту структуре предела и несметано функционисање природних процеса, заштиту биодиверзитета, као и очување и успостављање еколошких мрежа. Тамо где су нарушене њихове природне и естетске вредности треба омогућити санацију (ревитализацију и рестаурацију) у складу са режимом заштите. Такође је потребно обезбедити ревалоризацију вредности и еколошки сензитивну презентацију природних, културно-историјских и естетских вредности у циљу едукације и јачања свести о њиховом значају, као и очување аутохтоног становништва и њиховог укључења у процес одрживог развоја заштићеног предела.

Развој руралних предела заснива се на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредности и капацитета предела. Планским решењима је потребно омогућити:

- очување и унапређење карактеристичне структуре и слике руралних предела кроз очување карактеристичног предеоног обрасца заснованог на коришћењу земљишта, односу изграђеног и отвореног простора и карактеру изграђивања: подстицањем традиционалних облика коришћења земљишта, регулацијом грађења и уређивања простора у складу са карактером предела и традицијом грађења; спречавањем ширења насеља и заустављањем непланске изградње (викенд насеља), стимулисањем коришћења постојећег грађевинског фонда, усклађивањем изградње инфраструктурних коридора и објеката са карактером и капацитетом предела и очување и афирмацију карактеристичних културних и природних елемената у структури и слици предела (морфологија терена, водотокови, шуме, живице, засади, насеља, објекти), и креирање нових „икона“ - репера и симбола;
- креирање позитивног архитектонског идентитета насеља у руралним пределима, треба заснивати на очувању и ревитализацији традиционалне архитектуре и постојећег квалитетног грађевинског фонда, као и на новој изградњи која уважава специфични рурални карактер физичке структуре насеља.

(12)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА замењује се новим који гласи:

„2.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

2.2.1. Општа правила уређења

Општа правила уређења се односе на: пољопривредно земљиште, шумско земљиште, водно земљиште и грађевинско земљиште.

2.2.1.1. Пољопривредно земљиште

Обезбеђује се заштита пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно - естетске функције пољопривредног земљишта високог бонитета.

Уређивање пољопривредног земљишта вршиће се поступцима: комасације, којом се укрупњава земљиште исте намене и побољшавају природно-еколошки услови на земљишту; добровољног груписања земљишта исте намене; мелиорације, тј. поправљања физичких, хемијских и биолошких особина земљишта.

У складу са законом, на пољопривредном земљишту забрањена је изградња, осим за: изградњу економских објеката у функцији пољопривреде, сточарства или воћарства; изградњу објеката инфраструктуре, и то првенствено на земљишту нижег бонитета.

2.2.1.2. Шумско земљиште

Забрањује се: пустошење и крчење шума; чиста сеча која није одобрена као редован вид обнављања шума; сеча ретких врста дрвећа; подбељивање стабала; паша и брст коза и друге стоке; жирење; гајење линичких шума; кресање лисника; неконтролисано сакупљање шумских плодова, лековитог биља, шушња и маховине; коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и др; сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена основама газдовања шумама; самовласно заузимање шума; уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова; одлагање смећа и отпадака и других штетних и опасних материја и загађивање шума на други начин, као и друге радње којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

Дозвољава се: селективно коришћење шумског земљишта у циљу рестаурације, ревитализације и презентације уз унапређење квалитета живота локалног становништва, а у складу са принципима одрживости; уређење и употреба шумског земљишта у рекреативне и туристичке сврхе (објекти у функцији чувања и одржавања шума, лова и риболова – шумске куће, чеке, објекти за прихват животиња и др; видиковци, пешачке и бициклистичке стазе, кампови и др; шумске саобраћајнице и пратећа инфраструктура); производња шумских сортимената и сакупљање шумских плодова, гљива и лековитог биља, гајење и лов дивљачи.

Газдовање шумама ускладиће се са интересима водопривреде, првенствено у погледу заштите од ерозије и потенцијалних клизишта.

Правила коришћења, уређивања и заштите ловишта подразумевају: санитарни лов у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавања заразних болести; забрану свих делатности које мењају услове станишта; заштиту ретких и проређених врста дивљачи; гајење главних и споредних врста дивљачи на „природан“ начин за отворена ловишта, до постизања економског капацитета; заштиту дивљачи од болести, предатора, криволова и елементарних непогода (поплава); уређивање ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту.

Корисници и сопственици шума дужни су да предузимају мере ради заштите шума од пожара и других елементарних непогода, биљних болести и штеточина, као и мере неге шумских засада.

2.2.1.3. Водно земљиште

Забрањује се: вршење радњи које могу оштетити корита и обале водних токова и објеката за уређење водних токова и заштиту од штетног дејства вода; градња објеката на начин који омета протицање воде и леда и смањује пропусну моћ корита;

садња дрвећа, копање бунара, ровова и паралелних канала дуж одбрамбеног насипа; мењање или пресецање токова подземних, минералних и термалних вода; коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу; изградња водопрпусних септичких јама; одлагање чврстог отпада, опасног и штетног материјала; у влажним и воденим екосистемима забрањене су радње, активности и делатности којима се угрожава хидролошка појава или опстанак и очување биолошке разноврсности, у складу са важећим Законом о заштити природе и условима надлежне службе заштите.

Дозвољава се: изградња објеката јавне инфраструктуре (преносне и дистрибутивне електроенергетске и телекомуникационе мреже, локалног водовода и др.), у складу са законом; спровођење мера очувања, унапређења и презентације природних и створених вредности; изградња хидротехничких објеката, објеката за коришћење вода, уређење водотока и спровођење заштитних мера на природним купалиштима, у складу са законом; изградња објеката за заштиту вода од загађења, у складу са законом; предузимање радњи ради заштите људи, животиња и имовине; коришћење за пољопривредну производњу и спортско-рекреативне отворене површине.

Условљава се: подужно вођење деоница саобраћајних и инфраструктурних система - извођењем линијских одбрамбених система за заштиту од поплавних вода и прикупљање атмосферских вода са сепараторима нафтних деривата; регулација водотока у зони насеља - примереном повезивању насеља са акваторијом; вођење линијских и комуналних инфраструктурних система на преласку плавних зона - диспозиционим и висинским решењем које их штити од поплавних вода.

Уређење корита водотокова треба спроводити тако да буде уклопљено у природни амбијент што подразумева употребу природних материјала као што су земља, камен, зелени појасеви зелене вегетације и сл. Заштита од поплава малих насеља и приобаља водотока, као и пољопривредног земљишта треба да буде најмање од педесетогодишњих великих вода. Прорачуне карактеристичних рачунских великих вода треба урадити методама које се примењују за хидролошки неизучене сливове, а које се базирају на физичко-географским карактеристикама слива и анализи максималних годишњих падавина, при чему треба користити релевантне хидролошке податке и метеоролошке податке из Државне мреже метеоролошких станица РХМЗ. Средње и мале воде одредити методама регионалне анализе. На земљишту захваћеном ерозијом није дозвољена изградња објеката и извођење других грађевинских радова којима се нарушава површина земљишта и изазивају ерозивни процеси без претходно обезбеђење техничке документације којом се решава спречавање ерозије и у најкраћем року доводи земљиште и објекти у првобитно стање.

Приликом спровођења активности у водном земљишту није дозвољено погоршавати водни режим, утицати на стабилност и функционалност водних објеката и реметити пролаз великих вода.

Изградња малих хидроелектрана могућа је ван заштићеног подручја, под условом да не угрожава изворишта, еколошке функције водотока, захтеве у погледу обезбеђивања минималног одрживог протока низводно од захвата и др. Забрањено је измештање водотока ради изградње МХЕ као и изградња деривационих МХЕ, а дозвољена изградња проточних (у даљем тексту проточне МХЕ).

2.2.1.4. Грађевинско земљиште

Изградња ће се првенствено усмеравати на изграђено и неизграђено грађевинско земљиште у оквиру грађевинског подручја насеља дефинисаних овим просторним планом, а на основу следећих смерница: обезбедити минимални степен опремљености комуналном инфраструктуром; ограничити изградњу у заштитном појасу (и појасу контролисане изградње) државних и општинских путева, у складу са законом;

приоритет дати ревитализацији, обнови и очувању целина са амбијенталним вредностима, са постојећим грађевинским фондом, пре свега објеката традиционалне архитектуре, и традиционалним начином уређења окућнице; архитектонску обраду нових објеката (чија се изградња усмерава на неизграђен простор у оквиру постојећег грађевинског подручја) ускладити са традиционалним архитектонским мотивима и материјалима изграђеног ткива, уз очување амбијенталних вредности; делатности у области производње, пословања и услуга усмеравати на агрокомплекс, прераду пољопривредних производа и одрживо коришћење природних ресурса, без негативног утицаја на животну средину; евентуално мање проширење грађевинског подручја вршити у односу на конфигурацију терена, бонитетне карактеристике земљишта и планиране садржаје везане за развој туризма, организацију и уређење туристичких и рекреативних простора, у складу са овим просторним планом.

Грађевинско подручје насеља уређује се за различите намене: становање у централном делу насеља, са директним приступом на главне насељске саобраћајнице, што отвара могућност бављења пратећим услужним делатностима; становање у ободном делу насеља, са претежно заступљеним економским објектима на окућницама; површине и објекти јавне намене (образовање, здравство, социјална заштита, спорт и рекреација, култура и наука, управа и администрација, комуналне делатности – гробље и пијаца, јавно зеленило) – дистрибуција у складу са планираном мрежом насеља и јавних служби дефинисаном овим просторним планом; производне делатности и пословање – агрокомплекси, фарме, прерада пољопривредних производа и друге делатности, уз одрживо коришћење природних ресурса и без негативног утицаја на животну средину; саобраћајнице – одржавање постојећих и изградња нових, у зависности од потреба и уз поштовање пропозиција датих овим просторним планом.

2.2.2. Правила уређења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре

Инфраструктурни коридор је простор намењен за регулацију саобраћајница и водотокова, и постављање свих мрежа комуналне инфраструктуре: водоводна и канализациона мрежа, мрежа снабдевања топлотном енергијом (гасовод, даљинско грејање), електроенергетска мрежа (укључујући обновљиве изворе енергије), ТТ мрежа (ПТТ, кабловска ТВ, интернет). Граница инфраструктурног коридора је линија која омеђава простор погодан за изградњу инфраструктурних система и инсталација. Код израде инфраструктурних решења руководи се: законским нормативима, урбанистичким правилима, потребама становништва и економским могућностима локалне заједнице.

Општи услови за прикључење на саобраћајну и комуналну инфраструктуру

На захтев надлежног органа јединице локалне самоуправе, услове прикључења на саобраћајну и комуналну инфраструктуру утврђиваће органи, организације, предузећа и институције које су законом за то овлашћене.

За грађевинске парцеле које немају директан излаз на јавну саобраћајну површину, већ излаз остварују преко водног земљишта, неопходно је одрадити урбанистичко-техничку документацију којом би се дефинисао излаз.

За укрштаје саобраћајница са водним површинама неопходна је израда техничке документације, којом би се дефинисали елементи мостова, плочастих пропуста и др.

Прикључке на државне путеве предвидети контролисано, уз довољно велика растојања прикључака у односу на рачунску брзину, тако да не ометају одвијање саобраћаја на јавном путу.

За подручја где не постоји организовано снабдевање пијаћом водом, дозвољава се изградња бунара или локалне/приватне водовodne мреже са бунаром или каптажом.

За подручја где не постоји организовано одвођење отпадних вода, дозвољава се изградња непропусне септичке јаме или компактног постројења, као привремено решење до изградње канализационе мреже.

Ако је нисконапонска мрежа подземна, прикључак може бити само подземан, а ако је нисконапонска мрежа надземна, прикључак може бити надземни или подземни.

2.2.3. Мере и услови заштите непокретних културних добара

На подручју Општине Сурдулица постоји богато градитељско наслеђе, али не постоје непокретна културна добра. Завод за заштиту споменика културе Нише је 2021. године извршио проспекцију градитељског наслеђа планског подручја и израдио студију „Градитељско наслеђе у Општини Сурдулица - преглед стања, прелиминарна валоризација и смернице за чување“ („Службени гласник Града Враћа“, бр. 27/21), којом је евидентиран већи број објеката и амбијенталних целина са споменичким својствима, од којих су неки већ порушени, предвиђају додатна истраживања. Студијом није обухваћена проспекција археолошког наслеђа, већ је дат само преглед, у литератури регистрованих, археолошких локалитета, без јасних смерница за убиковање.

Амбијенталне целине

1. Комплекс Цркве Св. Ђорђа на к.п. бр. 376 КО Сурдулица са Техничком школом и Спомен костурницом Светих сурдуличких мученика на к.п. 474/2 КО Сурдулица
2. Комплекс централног парка са спомеником палим борцима у II Светском Рату и низом спратних зграда у ул. Томе Ивановића.
3. Старо градско гробље у Сурдулици са црквом Св. Пантелејмона, на к.п. бр. 4487 и 4486 КО Сурдулица
4. Комплекс Специјалне болнице за плућне болести – „Санаторијум“, на к.п. бр. 4177/1, 4177/2, 4177/3 и 4177/4 КО Сурдулица
5. Централна зона у Сурдулици - Стара чаршија са објектима на к.п. бр. 346, 830, 831/2, 835/1, 840, 841, 849, 901/2, 960, 961, 964, 965, 967, 982, 990, 1078 и 2390 КО Сурдулица
6. Место страдања у бугарском терору 1915-1918. године „Дубока долина“ на к.п. бр. 34, 35, 36, 37, 38, 39, 58, 59, 60, 96, 97, 110, 111/1, 111/2, 112/1, 2252 и 2251 КО Сурдулица
7. Колонија „Бело Поље“ на к.п. бр.2359/1, 2365/2, 2365/3, 2365/4, 2365/5, 2365/6, 2365/7, 2365/8, 2367/1, 2367/2, 2367/3, 2367/4, 2367/5, 2367/6, 2368 и 3265 КО Сурдулица
8. Низ стамбених кућа у улици 5. септембра у Сурдулици
9. Комплекс касарне у Сурдулици
10. Амбијентална целина „Алакице“
11. Центар села Божица
12. Амбијентална целина „Стари Рид“
13. Центар села Класура - Дервен
14. Амбијентална целина „Мачкатица Рудник“

Појединачни објекти

1. Кућа на к.п. бр. 232 КО Алакинце
2. Комплекс домаћинства на к.п. бр. 239/1 и 239/2 КО Алакинце
3. Комплекс домаћинства на к.п. бр. 260 КО Алакинце
4. Домаћинство на к.п. бр. 266 КО Алакинце
5. Домаћинство на к.п. бр. 360 КО Алакинце
6. Домаћинство на к.п. бр. 361 КО Алакинце
7. Домаћинство на к.п. бр. 363 КО Алакинце
8. Домаћинство на к.п. бр. 356 КО Алакинце
9. Домаћинство на к.п. бр. 318 КО Алакинце
10. Домаћинство на к.п. бр. 319 КО Алакинце
11. Домаћинство на к.п. бр. 320 КО Алакинце
12. Вила на к.п. бр. 299 КО Алакинце
13. Стара кућа са окућницом на к.п. бр. КО 469/1 КО Алакинце
14. Стара кућа са окућницом на к.п. бр. КО 377 КО Алакинце
15. Кућа са окућницом на к.п. бр. 420 КО Алакинце
16. Кућа на к.п. бр. 346 КО Алакиице
17. Кућа на к.п. бр. 719 КО Алакиице
18. Кућа на к.п. бр. 721 КО Алакиице
19. Кућа на к.п. бр. 342 КО Алакиице
20. Више кућа и помоћних објеката на к.п. бр. 846 КО Биновце
21. Црква Св. Пантелејмона на путу Доње Романовце - Сурдулица
22. Кућа и окућница на к.п. бр. 522/1 КО Дугојница
23. Кућа и окућница на к.п. бр. 524 КО Дугојница
24. Кућа и окућница на к.п. бр. 439 КО Дугојница
25. Кућа и окућница на к.п. бр. 444/1 КО Дугојница
26. Кућа на к.п. бр. 518 КО Дугојница
27. Кућа на к.п. бр. 510/1 КО Дугојница
28. Ранохришћанска гробница на к.п. бр. 3539, 3542, 3543, 3544 и 3548 КО Јелашница
29. Црква Пресвете Богородице са парохијским домом, портом и гробљем на к.п. бр. 3500, 3500/1, 3501/2, 3504/1 и 3504/2 КО Јелашница
30. Кућа на к.п. бр. 3314 КО Јелашница
31. Стара школа на к.п. бр. 3397 КО Јелашница
32. Хидроелектрана на к.п. бр. 1936 КО Стајковце
33. Стара кућа на к.п. бр. 278/1, 278/2, 278/3, 278/4, 278/5 и 278/6 КО Калабовце
34. Електрични млин на к.п. бр. 738 КО Калабовце
35. Црквиште Св. Петке на к.п. бр. 4216/1 КО Масурица
36. Стара кућа са амбаром, на к.п. бр. 3913 КО Масурица
37. Стара црква Св. Тројице на к.п. бр. 1431 КО Сувојница (порушена)
38. Воденица на к.п. бр. 1344 КО Сувојница
39. Воденица на к.п. бр. 4629/2 КО Сувојница
40. Остатци цркве - локалитет Кулиште на к.п. бр. 368 КО Ћурковица
41. Црква Св. Николе на к.п. бр. 10544 КО Божица
42. Црква Св. Апостола Петра и Павла на к.п. бр. 10544 КО Божица

43. Сеоско гробље на к.п. бр. 9003 и 9004 КО Божица
44. Стара продавница „Балкан” на к.п. бр. 10473 КО Божица
45. Кафана „Владимир Побиењски“ на к.п. бр. 10532 КО Божица
46. Кућа на к.п. бр. 10534 КО Божица
47. Вила Харизанов на к.п. бр. 2237 КО Божица
48. Зграда старе школе на к.п. бр. 6637 КО Божица
49. Црквена порта са гробљем на к.п. бр. 8669 КО Власина Рид
50. Парохијски дом на к.п. бр. 8585/2 КО Власина Рид
51. Зграда поште на к.п. бр. 8649 КО Власина Рид
52. Спомен чесма на к.п. бр. 8605/1 КО Власина Рид
53. Споменик Ратку Павловићу Ћићку на к.п. бр. 5344 КО Власина Рид
54. Зграда старе школе на к.п. бр. 8672, 8673 и 8674 КО Власина Рид
55. Механа „Солун“ на к.п. бр. 8600/2 КО Власина Рид
56. Хотел „Српски краљ“ на к.п. бр. 8642/1 КО Власина Рид
57. Титова вила, хотел „Власина“ на к.п. бр. 5816 КО Власина Рид
58. Кућа на к.п. бр. 8567 КО Власина Рид
59. Кућа на к.п. бр. 8585/1 КО Власина Рид
60. Кућа на к.п. бр. 8658/2 КО Власина Рид
61. Кућа на к.п. бр. 8661 КО Власина Рид
62. Кућа на к.п. бр. 2759 КО Власина Рид
63. Кућа на к.п. бр. 1941 КО Власина Рид
64. Куће на к.п. бр. 2784 и 2785 КО Власина Рид
65. Кућа на к.п. бр. 2720 КО Власина Рид
66. Кућа на к.п. бр. 2723 КО Власина Рид
67. Кућа на к.п. бр. 2715 КО Власина Рид
68. Кућа на к.п. бр. 2384 КО Власина Рид
69. Кућа на к.п. бр. 2706 КО Власина Рид
70. Кућа на к.п. бр. 2422 КО Власина Рид
71. Кућа на к.п. бр. 2424 КО Власина Рид
72. Кућа на к.п. бр. 2705 КО Власина Рид
73. Кућа на к.п. бр. 2445 и 2447 КО Власина Рид
74. Кућа и амбар на к.п. бр. 2453 КО Власина Рид
75. Буква запис на к.п. 2403 КО Власина Рид
76. Црква Св. Тројице на к.п. бр. 4476 КО Клисуре
77. Стара зграда у Основне школе „Иво Лола Рибар“ на к.п. бр. 4508 КО Клисуре
78. Стара кафана на к.п. бр. 4469 КО Клисуре
79. Турска кула (порушена) на к.п. бр. 4441 КО Клисуре
80. Црква Св. Николе на к.п. бр. 815 КО Кострошевци
81. Зграда у којој је смештена школа на к.п. бр. 5205 КО Мачкатица
82. Жичара рудника Мачкатица на к.п. бр. 5847, 5848, 5849, 5850, 5851, 5900, 5901, 5902, 5907 и 6153 КО Мачкатица
83. Скретница жичаре рудника Мачкатица на к.п. бр. 889, 885, 890 КО Дањино Село
84. Манастир Пресвете Богородице на к.п. бр. 185 КО Паља
85. Кућа на к.п. бр. 1913 КО Сухи Дол
86. Кућа на к.п. бр. 1911 КО Сухи Дол
87. Кућа на к.п. бр. 1907 КО Сухи Дол

88. Кућа на к.п. бр. 1472 КО Сухи Дол
89. Спомен костурница
90. Некадашња гимназија
91. Црква Св. Ђорђа
92. Централни парк у Сурдулици
93. Кућа на к.п. бр. 1078 КО Сурдулица
94. Кућа на к.п. бр. 990 КО Сурдулица
95. Кућа на к.п. бр. 982 КО Сурдулица
96. Дом ученика средњих школа - мушки павиљон на к.п. бр. 2368 КО Сурдулица
97. Дом ученика средњих школа - женски павиљон на к.п. бр. 2368 КО Сурдулица
98. Кућа главног инжењера на к.п. бр. 2367/1, 2367/5 и 2367/6 КО Сурдулица
99. Двојне куће за инжењере на к.п. бр. 2367/1, 2367/3 и 2367/4 КО Сурдулица
100. Ливница „Мачкатица“ на к.п. бр. 3265 КО Сурдулица

Како би се обезбедила њихова евалуација и евентуална трајна заштита, Завод за заштиту споменика културе Ниш ће непокретности са споменичким својствима евидентирани Студијом градитељског наслеђа Општине Сурдулица сукцесивно уводити у процедуру утврђивања за непокретна културна добра од стране Владе Републике Србије и о томе извештавати јединицу локалне самоуправе и сопственика, или управљача предметне непокретности, чиме почиње да креће законом предвиђен рок од три године за њено утврђивање за непокретно културно добро. Уколико у периоду од три године евидентирана непокретност не буде утврђена за непокретно културно добро, на њу се неће примењивати мере заштите, нити обавеза прибављања конзерваторских услова. Одлуком Владе Републике Србије о утврђивању непокретног културног добра биће утврђени и конкретни услови и мере заштите, одржавања и чувања сваког непокретног културног добра, као и обухват његове заштићене околине.

С обзиром на количину градитељског наслеђа реално је очекивати да ће током периода имплементације Просторног плана на територији Општине Сурдулица бити утврђена непокретна културна добра, или да ће непокретности са споменичким својствима бити уведене у законски поступак утврђивања за непокретна културна добра, па се за прописују опште мере и услови заштите и коришћења непокретних културних добара:

1. У случају спровођења интервенција које могу непосредно или посредно да проузрокују промену облика, изгледа или особености непокретног културног добра, или непокретности уведених у поступак утврђивања за непокретна културна добра, неопходна је дозвола надлежног органа, уз претходно прибављање услова Завода за заштиту споменика културе у Нишу;
2. Културно добро не сме да се користи и употребљава у сврхе које нису у складу са његовом природом, наменом и значајем, нити да се раскопава, руши и преправља, презиђује, прерађује или врше било какви радови који могу довести до оштећења непокретног културног добра или нарушавања његових својстава;
3. Дозвољава се извођење мера техничке заштите (рестаурација, санација, реконструкција, ревитализација) и презентације непокретних културних добара;
4. Забрањује се рушење, преправљање, раскопавање, презиђивање или вршење других радова који директно нарушавају или могу угрозити својства непокретног културног добра;
5. Забрањује се коришћење или употреба непокретног културног добра у сврхе које нису у складу са његовом природом, наменом и значајем или на начин који може да доведе до њиховог оштећења;
6. Заштићена околина непокретног културног добра ужива заштиту као и непокретно културно добро;

7. Забрањује се извођење радова у непосредној околини културног добра који могу нарушити споменичко својство културног добра без утврђених услова и сагласности надлежних органа;
8. Забрањује се депоновање отпада и испуштање отпадних вода, превођење напоснких водова 35kV и вишег нивоа, отварање каменолома, експлоатација материјала из корита река, узимање и одвожење земље, као и други видови нарушавања конфигурације терена у заштићеној околини непокретног културног добра;
9. Археолошка налазишта се не смеју уништавати и на њима се не могу вршити неовлашћена прекопавања дубине преко 30cm;
10. У непосредној близини археолошких налазишта инвестициони радови се спроводе уз повећане мере опреза, присуство и контролу надлежних служби;
11. Уколико се током радова наиђе на археолошке предмете или грађевинске структуре извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе у Нишу и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети, те да се сачува на месту и положају на коме је откривен;
12. Очувати интегритет и споменичка својства просторних културно-историјских целина, уз редовно чишћење корова и смећа, спровођење неге зелених површина и редовно кошење траве у оквиру њихове непосредне околине.

2.2.4. Мере и услови заштите ратних меморијала

Ратни меморијал представља војно гробље, појединачни гроб, надгробни споменик, спомен костурница, спомен капела, спомен црква, споменик, јавно спомен обележје, спомен плоча, место страдања, знаменито место и други пијететни симбол од значаја за неговање традиције ослободилачких ратова Србије. На подручју Општине Сурдулица ратни меморијали су представљени: спомен плочама, спомен бистама, спомен чесама, фигуралним споменицима, костурницама и меморијалним комплексима, а од велике важности за су и локације ратничких гробаља, места страдања и места битака. На основу Студије заштите ратних меморијала Општине Сурдулица израђене од стране Завода за заштиту споменика културе Ниш то су:

1. Спомен плоча на Задружном дому
2. Спомен плоча на кући Жике Стајковића
3. Ратни меморијал припадника страних оружаних снага на територији Републике Србије
4. Спомен чесма палим борцима у борби против фашизма од 1941-1945. године
5. Спомен плоча палим борцима у борби против фашизма од 1941-1945. године
6. Спомен чесма палим борцима у НОБ-у 1941-1945. године
7. Војничко гробље „Округлица“
8. Војничко гробље „Анатемија“
9. Заједнички гроб на месту званом „Петкова падина“
10. Споменик Ратку Павловићу Ћићку
11. Спомен чесма палим ратницима у Балканским и Првом светском рату 1912-1918. године
12. Спомен чесма палим борцима и ЖФТ-а у Другом светском рату
13. Спомен комплекс са бином и бистама на месту званом „Игралиште“
14. Споменик погинулом ратнику Гаврилу Божиловићу
15. Камени споменик
16. Грбови петорице погинулих ратника 1915. године из добровољачког одреда Војводе Вука Поповића
17. Спомен чесма борцима у I и II светском рату

18. Спомен биста посвећена Мирку Јовановићу
19. Букова глава, борбени положај
20. Спомен чесма у знак захвалности и сећања палим у НОР-у и ЖФТ
21. Споменик на Дикавском риду посвећен сећању на пале борце НОР-а и жртве фашистичког терора у времену од 1941-1945. године
22. Спомен плоча на Задружном дому
23. Спомен плоча на Задружном дому
24. Сеоско гробље у селу Дугојница
25. Спомен обележје у облику аморфног камена са крстом, посвећено палим ратницима 1912-1918 и 1941-1945. године
26. Спомен чесма палим борцима и жртвама фашистичког терора 1941-1945. године
27. Спомен плоча на згради Основне школе „Бора Станковић“
28. Спомен плоча
29. Споменик палим Троскачанима у Балканским и Првом светском рату
30. Спомен чесма посвећена палим борцима и жртвама фашистичког терора у НОР-у
31. Спомен плоча на згради задружног дома у Кијевцу
32. Спомен биста посвећена народном хероју Иви Лоли Рибару
33. Спомен чесма палим борцима против фашизма и ЖТФ
34. Спомен плоча на месту старе карауле „Крвави камен“
35. Спомен парк посвећен палим борцима од 1912-1918. и 1941-1945. године и жртвама фашистичког терора
36. Спомен плоча на згради сеоског задружног дома
37. Спомен плоча на кући Настаса Дојчиновића
38. Заједнички гроб погинулих мученика у НАТО бомбардовању на масуричком гробљу
39. Спомен чесма посвећена оснивању НОП одреда „Сима Погачаревић“
40. Спомен плоча на згради Основне школе
41. Споменички комплекс
42. Спомен биста посвећена Томи Ивановићу - Пери Мачкатовцу
43. Спомен биста посвећена Боривоју Стаменковићу - Бори Леки
44. Споменик на сеоском гробљу
45. Гробно место Томе Ивановића
46. Споменик посвећен изгинулим борцима 1913. године
47. Спомен костурница посвећена погинулим српским војницима 1913. године
48. Спомен белег погинулим борцима 1913. године
49. Терен налик на хумке
50. Споменик војнику Драгославу Ж. Сарићу
51. Спомен чесма НОР у Новом селу
52. Спомен биста посвећена народном хероју Жикици Јовановићу Шпанцу
53. Спомен чесма НОР
54. Спомен чесма посвећена палим у ратовима за ослобођење и независност 1912-1918 и 1941-1945. године
55. Спомен биста посвећена Ратку Павловићу Ћићку
56. Споменик Љупчету Ст. Бармову
57. Спомен чесма погинулим у ратовима 1912-1918. и 1941-1945. године
58. Спомен плоча посвећена Љуби Ђокићу
59. Спомен плоча посвећена радничком покрету и КПЈ
60. Спомен плоча посвећена погинулом мајору ВЈ Љубисаву Стојановићу
61. Спомен биста Љубомиру Ђокићу
62. Спомен костурница Светих сурдуличких мученика
63. Некадашње српско ратничко гробље у оквиру старог грађанског гробља у Сурдулици

64. Централни споменик НОР-а
65. Спомен биста посвећена народном хероју Томи Ивановићу
66. Спомен биста посвећена Васи Смајевићу, првоборцу
67. Споменик посвећен невиним жртвама из махале Козарница
68. Спомен биста посвећена краљу Александру I Карађорђевићу
69. Спомен плоча на кући Војислава Јовића
70. Спомен плоча у Белом Пољу обележје зграде у којој је новембра 1942. године одржан први састанак СКОЈ-а за срез Масурички
71. Споменик жртвама погинулим у НАТО бомбардовању
72. Спомен плоча посвећена страдалима у НАТО бомбардовању
73. Спомен фонтана посвећена Мирољубу Станојевићу
74. Место страдања „Дубока долина“
75. Спомен чесма посвећена палом борцу Љубиши Божилову погинулом на Кошарама
76. Спомен плоча на згради задружног дома

Споменици из периода социјалистичке изградње земље

77. Спомен чесма тзв. Титова чесма
78. Излетничка чесма
79. Спомен чесме омладинских радних бригада - „Бригадирске чесме“
80. Спомен чесма посвећена „Ударницима“

На основу Члана 6-9. Закона о ратним меморијалима („Службени гласник РС“, бр. 50/18), о редовном одржавању ратних меморијала који се налазе на њеној територији стара се јединица локалне самоуправе, а средства се планирају и обезбеђују у буџету јединице локалне самоуправе. У циљу спречавања пропадања и оштећења ратних меморијала у Републици Србији који су од значаја за неговање традиције ослободилачких ратова Србије министар надлежан за послове неговања традиције ослободилачких ратова, на предлог надлежног завода за заштиту споменика културе, уређује начин и висину учешћа у трошковима редовног одржавања, које је у надлежности јединице локалне самоуправе. Министарство надлежно за послове одбране стара се о редовном одржавању ратних меморијала који се налазе у оквиру војних објеката, а средства се планирају и обезбеђују из буџета Републике Србије.

Јединица локалне самоуправе обезбеђује непосредну околину ратних меморијала од обављања непримерених активности или изградње објеката чија намена није примерена.

Када се ратни меморијал налази ван простора јавног гробља или простора који је у својини Републике Србије, власник, закупца или други корисник непокретности обезбеђује приступ како би се спровеле потребне мере заштите или одавала пошта жртвама.

2.2.5. Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода и др

Приликом планирања и уређења простора неопходно је предвидети и одговарајуће мере заштите од елементарних непогода, што подразумева заштиту материјалних добара и људи од земљотреса, клизишта, поплава, пожара и других акцидената. Такође, потребно је предвидети и мере заштите од евентуалних ратних хазарда и разарања.

Мере заштите од земљотреса

Једна од основа при планирању и пројектовању објеката су и сеизмолошке подлоге. Њихов садржај представљају ефекти очекиваних земљотреса са различитом вероватноћом, који су изражени преко сеизмичких интензитета или максималног хоризонталног убрзања. Интензитет земљотреса је најчешћа основа за процену угрожености. За планско подручје је могуће посебним истраживањима утврдити пројектне параметре конкретних локација, односно карту сеизмичке рејонизације за планске документе и карту сеизмичке микрорејонизације за потребе пројектовања објеката.

Увођењем ЕВРОКОД-а основа за процену сеизмичког hazarda је максимално очекивани земљотрес (вероватноћа 70%) за повратни период од 475 година и максимално хоризонтално убрзање у очекиваном фреквентном опсегу.

На Привременој сеизмолошкој карти СФРЈ (1982.г.) која приказује максимално догођене интензитета земљотреса за период до 1982. године, подручје општине Сурдулица се налази у зони 8° MCS скале.

На сеизмолошкој карти публикованој 1987. године која приказује очекивани максимални интензитет земљотреса са вероватноћом појаве 63%, за повратне периоде 50 и 100 година подручје општине Сурдулица се налази у зони 7° MSK-64 скале, док се за повратне периоде 200 и 500 година подручје општине Сурдулица налази у зони 8° MSK-64 скале.

Подручје општине Сурдулица се налази у зони у којој се појава разорних земљотреса јавља у просечном периоду од 100 година и средње разорних у периоду од 50 година. Истовремено, на планском подручју постоји релативно средњи ризик догађања земљотреса и потврђено постојање сеизмогених структура средњег до вишег потенцијала, тако да се на основу очекиваног максималног интензитета земљотреса утврђује класификација објеката према условима асеизмичке изградње:

- за услове потреса од 7 до 80MCS,
- за услове потреса од 6 до 70MCS,
- за услове потреса до 60MCS.

Смернице и препоруке за планирање насеља и изградњу објеката

Полазећи од постављеног сеизмичког ризика, установљују се ограничења за развој, изградњу и уређење простора диференцираног према условима потреса и то:

- ограничена асеизмичка изградња за услове потреса од 7 до 80MCS - у свим подручјима која ће бити детаљно утврђена микросеизмичком рејонизацијом у плановима нижег реда за насеља; изградња и замена оштећених новим објектима ограничава се на капиталне и објекте ван категорије, док се изградња осталих објеката условљава потврдом одговарајуће ревидоване студије оправданости, а санација оштећених објеката дозвољава под прописаним условима сеизмоотпорног пројектовања;

- селективна асеизмичка изградња за услове потреса од 6 до 70MCS - у свим подручјима која ће бити детаљно утврђена микросеизмичком рејонизацијом у плановима нижег реда за поједина насеља; изградња и замена оштећених новим објектима условљава се потврдом одговарајуће ревидоване студије оправданости, а санација оштећених објеката дозвољава под прописаним условима сеизмоотпорног пројектовања;

- контролисана асеизмичка изградња за услове потреса до 60MCS - у свим подручјима која ће бити детаљно утврђена микросеизмичком рејонизацијом у плановима нижег реда за поједина насеља; изградња нових, замена и санација оштећених објеката дозвољава се под прописаним условима сеизмоотпорног пројектовања, без посебних других ограничења.

Заштита објеката инфраструктуре

Утврђују се следећи општи принципи за урбанистичко планирање и израду техничке документације са аспекта прихватљивог сеизмичког ризика за инфраструктурне системе:

- допуштена су оштећења при најјачим земљотресима, уз обавезу минимизирања ризика од хаварија које угрожавају људске животе;
- утврђује се допуштени ниво хаварије, односно допуштени прекид рада и прихватљиви ниво оштећења за сваки инфраструктурни систем;
- омогућава се етапно успостављање функционисања система, уз услов обезбеђења минималног нивоа њиховог функционисања непосредно након јаког земљотреса.

Просторна решења и планирана изградња Планом обухваћеног подручја мора бити урађена у складу са законском регулативом из области заштите од пожара, заштите од елементарних непогода и заштите у случају потреба значајних за одбрану.

Ради заштите од потреса новопланиране садржаје реализовати у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима („Сл. Лист СФРЈ“, бр. 52/90), као и у складу са Правилником о привременим техничким нормативима за изградњу објеката који не спадају у високоградњу у сеизмичким подручјима („Сл. Лист СФРЈ“, бр. 39/64).

Заштиту од пожара за предметне садржаје извести тако да се обезбеди немогућност ширења пожара, у складу са Законом о заштити од пожара („Сл. Гласник Р.С.“, бр. 111/09). Планом су обезбеђени приступи противпожарним возилима до свих грађевинских парцела. На подручју Плана мора бити реализована хидрантска мрежа према Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара („Сл. Лист СФРЈ“, бр. 30/91), као и услови за чување експлозивних материја, течности и гасова („Сл.гл. СРС“, бр. 44/77, 45/84, 18/89). Такође је потребно обезбедити и услове из техничких норматива за пројектовање и изградњу гасовода („Сл. Лист СРЈ“, бр.20/92). Водити рачуна и о начину смештаја уља за ложење („Сл. Лист СФРЈ“, бр.45/67), и о техничким нормативима за заштиту нисконапонских мрежа и припадајућих трансформаторских станица („Сл. Лист СРЈ“, бр.13/78 и 37/95). Ради предупредивања заштите од пожара потребно је обезбедити алтернативну саобраћајну приступачност, лимитирану спратност и густину изграђености, и адекватну међусобну удаљеност објеката. Услови везани за заштиту од елементарних непогода такође подразумевају примену истих мера, уз додатну мере (снегобрани, ветрозаштитне шумске и вештачке баријере, громобрани, итд.)

Мере заштите од клизишта

Литолошки састав и продукти површинског распадања - глиновити седименти, указују на могућност појаве клизишта, односно нестабилних терена. Сва клизишта (активна или умерена), требало би у фази пројектовања да буду тестирана посебно у зависности од њихове масе, дубине клизне равни и њиховог положаја у односу на трасе саобраћајница или зона за изградњу.

Заштита од потенцијалних клизишта односи се на избегавање нестандартних интервенција у природној конфигурацији земљишта, посебно на већим нагибима, одржавање вегетације на нагнутим теренима и избегавање градње већих размера на већим нагибима.

Мере заштите од поплава

Могуће опасности од поплава на подручју општине Сурдулица су:

- изливање бујичних водотокова (Јелашничка река, Масуричка река, Романовска река, Врла река при изласку из клисура у котлинске делове речних корита, у време високих падавина;

- неконтролисано пражњење акумулација у случају акцидента пуцања брана у систему Власинских ХЕ.

Одбрана од поплава биће остваривана у оквиру интегралних система, путем:

- посебног уређивања речних корита у насељима и у непосредној околини инфраструктурних и привредних објеката (путеви, мостови, електроенергетски објекти и постројења, водозахвати, рибњази и др.), екстремних конфигурација терена и других критичних локалитета, мерама техничке заштите (регулације водотока, уређивање корита и обала) и мерама биолошке заштите (пошумљавање обала);

- активне одбране у оквиру акумулационих басена, којима се ублажавају таласи великих вода и великих каналских система;

- пасивне одбране кроз реализацију линијских заштитних система;

- планском контролом изградње у угроженим зонама (уз диференциране степене заштите, у складу са значајем подручја која се штите).

У зони утицаја поплавног таласа испод бране Власинског језера, успоставља се висок степен заштите, који се спроводи строгим надзором и мерама техничке заштите (према Студији о пролomu бране, 1949. г.), па је неопходно да сваки утврђени појединачни потенцијални ризик (геологија, екстремни метеоролошки услови, сеизмика, праћење стања конструкције бране и сл.) буде предмет сталног праћења и контроле.

Мере заштите од пожара

Избијање и ширење пожара у изграђеним деловима подручја (у објектима, комплексима и целинама) и шумским подручјима може се спречити спровођењем и доследним примењивањем законом утврђених мера противпожарне заштите.

Заштита од пожара у изграђеним деловима подручја спроведена је уважавањем потребних противпожарних мера у фази избора конкретних садржаја, намене површина и саобраћајних решења. Приликом пројектовања и изградње појединачних објеката примењиваће се одредбе законске регулативе из области противпожарне заштите.

Такође, треба израдити односно иновирати планове заштите од пожара за општински центар и специфичне комплексе (туристички, индустријски и сл.) и посебно за шумска подручја.

Према степену угрожености, шуме су сврстане у категорије:

- I степена угрожености (састојине и културе бора и ариша, укупно око 662ha у државној својини);

- II степена угрожености (састојине и културе смрче, јеле и других четинара, укупно око 710ha у државној својини);

- III степена угрожености (мешовите састојине и културе четинара и лишћара, укупно површине око 296ha у државној својини);

- IV степена угрожености (састојине и културе храста и граба, укупне површине око 1069ha у државној својини);

- V степена угрожености (састојине букве и других лишћара, укупне површине око 10139ha у државној својини);

- VI степена угрожености (шикаре и чистине).

Мере заштите од шумских пожара могу бити:

Превентивне мере против изазивача шумски пожара - како шумске пожаре најчешће изазива човек из незнања, нехата или намерно, неопходно је стално предузимати низ превентивних мера, пре свега васпитно-образовне (сарадња са школама, горанима, ватрогасним друштвом, војском, месним заједницама и др.) и

пропагандне мере (сарадња са медијима, информисање на терену адекватним натписима, лецима, упутствима и сл.).

Биолошко-техничке мере против већих штета у случају појаве пожара – такође су превентивног карактера, и подразумевају: подизање мешовитих шума (уз противпожарне просеке и шумске путеве подижу се појасеви лишћара и комплекси четинара се разбијају у мање целине), нега култура и састојина (орезивање бочних сасушених грана, успостављање и одржавање прореда и просека, посебно у боровим културама и састојинама), спровођење шумског реда.

Ради спречавање већих штета, потребно је вршити прогнозирање опасности од шумских пожара, које се базира на процени запаљивости материјала у шуми; такође, потребно је организовати дежурства и осматрања у циљу правовременог откривања пожара, а осматрачнице, лугарнице и пунктове са опремом за гашење пожара треба одговарајуће опремити.

Мере заштите од града

На подручју општине Сурдулица, у оквиру Система одбране од града, изграђено је 5 противградних станица. Противградне станице (ПГС) су изграђене на следећим локацијама: Г. Романовце, Биновце, Јелашница, Масурица и Мачкатица. Изграђена ПГС Кијевац – Филипови, није у функцији.

Мере заштите од других акцидента

На планском подручју су могуће и техничке катастрофе (хаварије већих привредних, инфраструктурних и других техничких система), као и експлозије ускладиштених или транспортованих опасних материја, затим тровања, контаминације и др. па се превентивне, техничке и организационе мере заштите морају предвидети и спроводити за сваки појединачни случај.

За севесо комплексе нижег реда („Knauf Insulation“ д.о.о. Фабрика за производњу стаклене вуне у индустријском насељу Бело Поље) постоји законска обавеза израде документа Политика превенције удеса. У погледу реализације Плана и израде планске документације нижег реда и техничке документације, са аспекта заштите од хемисјких удеса, у складу са стањем на терену доступни подаци о севесо постројењима, односно комплексима и могућим ефектима великих удеса на њима, треба да представљају основ у најранијој фази планирања и изградње за одређивање локација за изградњу, узимајући у обзир ризик од техничко-технолошког удеса или погоршање његових последица. У складу са Правилником о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС“, број 41/10), као полазни основ за идентификацију повредивих објеката разматра се удаљеност од минимум 1000m од граница севесо постројења, односно комплекса, док се коначна процена ширине повредиве зоне - зоне опасности, одређује на основу резултата моделирања ефеката удеса.

Одбрана земље

У обухвату Просторног плана налазе се простори од интереса за одбрану земље неопходни за даљи развој и функционисање Војске Србије. То су: „перспективни“ комплекси посебне намене са зонама заштите који су неопходни за функционисање система одбране земље, објекти уређења и припреме територије, као и локација за планирани комплекс.

Просторним планом су у складу са Условима и захтевима Министарства одбране утврђене одговарајуће зоне заштите перспективних комплекса. Ове зоне

представљају простор са посебним режимом коришћења, уређења и изградње, а правилима уређења дефинишу се као: а) зона забрањене изградње која подразумева било какву градњу и б) зона контролисана градње у којој је за градњу објеката обавезна претходна сагласност Министарства одбране).

Сви детаљи везани за ове комплексе и објекте дати су у посебном прилогу – Анексу просторног плана и у складу са Законом о планирању и изградњи, нису доступни јавности.“

(13)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 2. ПЛАНСКИ ДЕО, одељак 2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА замењује се новим који гласи:

„2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

На укупној површини подручја Просторног плана дефинисане су следеће основне намене земљишта: грађевинско земљиште, пољопривредно земљиште, шумско земљиште и водно земљиште. Утврђују се правила у оквиру претежних основних намена, посебне намене (остала подручја режима заштите природних и непокретних културних добара, еколошки значајна подручја и зоне санитарне заштите), као и за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре (укључујући и заштите појасеве у коридорима инфраструктурних система).

Правила грађења утврђена Просторним планом су обавезујућа за издавање локацијских услова у зони директне примене Просторног плана, а усмеравајућа за подручја за која је прописана израда урбанистичког плана.

2.3.1. Правила грађења на грађевинском земљишту

2.3.1.1. Општа правила

Услови за формирање грађевинске парцеле: грађевинска парцела може се делити парцелацијом до правилима утврђеног минимума. Новоформирана грађевинска парцела треба да има што правилнију геометријску форму, прилагођену терену и типу изградње. Приступ новоформиране парцеле на јавну површину може се обезбедити и преко сукорисничких површина. Промена постојеће границе парцеле може да се врши и у корист јавне површине.

Може да се врши и спајање две или више постојећих парцела ради формирања грађевинске парцеле.

Препарцелација није дозвољена на парцелама које су предвиђене за јавне намене, на којима се налазе споменици културе и објекти од јавног интереса, осим у случају када се предметни простор увећава и уређује.

Позиционирање објеката на грађевинској парцели: дефинише се у односу на регулациону линију (грађевинском линијом) и на границу суседних парцела, као и на основу позиције изграђених објеката, односно типологије градње. За постојеће објекте чија су међусобна и растојања од граница суседних парцела мања од вредности утврђених правилима, у случају реконструкције, на суседним странама није дозвољено постављати отворе стамбених просторија. Грађевинске линије морају бити дефинисане тако да не представљају сметњу за функционисање објеката на парцели и постављање мреже и објеката инфраструктуре.

Међусобна удаљеност слободностојећих и објеката у прекинутом низу, износи најмање половину висине вишег објекта, али не мање од 4,0 m. Удаљеност се може смањити на четвртину, ако објекти на наспрамним бочним фасадама не садрже отворе на просторијама за становање или пословање (осим отвора за помоћне просторије-

кухиње, купатила, оставе, ходнике и сл). Слободностојећи објекат не може заклањати директно осунчање другом објекту више од половине трајања директног осунчања. За одређивање удаљења од суседног објекта или бочне границе парцеле, референтна је висина фасаде окренуте према суседу, односно бочној граници парцеле.

Међусобна удаљеност објеката од објеката комуналне инфраструктуре: у складу са санитарно-хигијенским условима (ивица гробне парцеле мора бити удаљена минимално 25,0 m од стамбеног објекта).

Грађевинска линија се поклапа са регулационом линијом на грађевинској парцели, или се налази на растојању утврђеном правилима. Подземна грађевинска линија може се утврдити и изван габарита објекта, као и у појасу између регулационе и грађевинске линије, ако то не представља сметњу у функционисању објекта или инфраструктурне и саобраћајне мреже.

Урбанистички параметри: Постојећи објекти на грађевинској парцели који нису у складу са утврђеним урбанистичким параметрима (индекс заузетости и изграђености грађевинске парцеле, спратност и висина објеката), не могу се дограђивати, већ је дозвољено само текуће одржавање, као и побољшавање услова коришћења. Ако се такав објекат уклања и замењује другим, за њега важе урбанистички параметри као и за сваку нову изградњу.

Висина објекта је: растојање од нулте коте објекта до коте венца (највише тачке фасадног платна) и одређује се у односу на фасаду објекта постављеној према улици, односно приступној јавној саобраћајној површини.

Нулта кота је тачка пресека линије терена и вертикалне осе објекта.

За одређивање удаљења од суседног објекта или бочне границе парцеле, референтна је висина фасаде окренуте према суседу, односно бочној граници парцеле.

Висина објекта је:

- на релативно равном терену - растојање од нулте коте до коте слемена (за објекте са косим кровом), односно венца (за објекте са равним кровом);
- на стрмом терену са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута мање или једнако 2,0m - растојање од нулте коте до коте слемена, односно венца;
- на стрмом терену са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута веће од 2,0m - растојање од коте нивелете јавног пута до коте слемена (венца) умањено за разлику висине преко 2,0m;
- на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), кад је нулта кота објекта нижа од коте јавног или приступног пута - растојање од коте нивелете пута на средини фронта парцеле до коте венца;
- на стрмом терену са нагибом који прати нагиб саобраћајнице висина објекта утврђује се применом одговарајућих тачака ових правила.

Кота приземља објекта одређује се у односу на коту нивелете јавног/приступног пута, односно према нултој коти објекта, и то: кота приземља нових објеката на равном терену не може бити нижа од коте нивелете јавног/приступног пута; кота приземља може бити највише 1,20m виша од нулте коте; за објекте на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), кота приземља може бити највише 1,20m нижа од коте нивелете јавног пута; за објекте који у приземљу имају нестамбену намену, кота приземља може бити максимално 0,20m виша од коте тротоара (денивелација се савладава унутар објекта).

Испади на објекту (хоризонтална пројекција испада) не могу прелазити регулациону линију више од 1,20m и то на делу објекта вишем од 4,50m, односно грађевинску линију више од 1,60m.

Испади грађевинских елемената на нивоу приземља могу прећи грађевинску, односно регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне

пројекције испада), и то: излози локала - 0,30m, по целој висини, када најмања ширина тротоара износи 3,00m; транспарентне браварске конзолне надстрешнице у зони приземне етажe - 2,00m по целој ширини објекта са висином изнад 4,00m; платнене надстрешнице са масивном браварском конструкцијом - 1,00m од спољне ивице тротоара на висини изнад 4,00m; конзолне рекламе - 1,20m на висини изнад 4,00m.

Испади грађевинских елемената (еркери, дократи, балкони, улазне надстрешнице са и без стубова, надстрешнице и сл.) на нивоу првог спрата могу да пређу грађевинску, односно регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то: на делу објекта према предњем дворишту - 1,20m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 50% уличне фасаде изнад приземља; на делу објекта према бочном дворишту претежно северне оријентације (најмањег растојања од 1,50m) - 0,60m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% бочне фасаде изнад приземља; на делу објекта према бочном дворишту претежно јужне оријентације (најмањег растојања од 2,50m) - 0,90m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% бочне фасаде изнад приземља; на делу објекта према задњем дворишту (најмањег растојања од задње линије суседне грађевинске парцеле од 5,00m) - 1,20m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% задње фасаде изнад приземља.

Отворене спољне степенице могу се постављати на објекат (предњи део) ако је грађевинска линија 3,00m увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,90m. Отворене спољне степенице које савлађују висину преко 0,90m улазе у габарит објекта. Отворене спољне степенице које се постављају на бочни или задњи део објекта не могу ометати пролаз и друге функције дворишта.

Висина надзитета стамбене поткровне етажe износи највише 1,60m, рачунајући од коте пода поткровне етажe до тачке прелома косине крова.

Ограђивање грађевинске парцеле може се вршити зиданом оградом до висине од 0,90m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40m. Зидане и друге врсте ограде постављају се на регулациону линију тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује. Врата и капије на уличној оградни не могу се отворати ван регулационе линије.

Зидана нетранспарентна ограда између парцела подиже се до висине 1,40m уз сагласност суседа, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати живом зеленом оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле, или транспарентном оградом до висине од 1,40m, која се поставља тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде.

Грађевинска парцела се може преграђивати у функционалне целине (стамбени део, економски део, економски приступ, стамбени приступ, окућница и сл.), с тим да висина унутрашње ограде не може бити већа од висине спољне ограде.

Одводњавање површинских вода са парцеле врши се слободним падом према риголама, односно према улици, са најмањим падом од 1,5%. Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој парцели. Површинске и друге отпадне воде из економског дворишта одводе се регулисано до ђубришне јаме.

Архитектонско обликовање: спољни изглед објекта, облик крова, примењени материјали, боје, архитектонски детаљи и други архитектонски елементи, треба да су у складу са амбијентом и да доприносе очувању визуелног идентитета и унапређењу естетских вредности простора. Не користити елементе и композиције као што су нападни фолклоризам, радикални еклектицизам, мансардни кровови, вишеетажно поткроље и сл. Нови објекти својим пропорцијама и архитектуром треба да чине обликовну целину са суседним објектима и простором, посебно у оквиру простора изражених амбијенталних вредности, који треба планирати у стилу традиционалног наслеђа, уз обнову историјски вредних објеката.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови (емисија буке, аеро и других врста загађења), услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са позитивном законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

Стандард приступачности и енергетска ефикасност: Несметано кретање особа са посебним потребама, деце и старијих особа мора бити обезбеђено за објекте јавне намене и остале објекте за јавно коришћење, у складу са прописима и нормативима из ове области. Сви објекти у зависности од врсте и намене, морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују позитивном законском регулативом прописана енергетска својства објекта.

Општа правила грађења на грађевинском земљишту се примењују у обухвату планираног Плана генералне регулације за Власинско језеро до његовог доношења, за грађевинске зоне које су ван сада важећих планова генералне регулације:

- План генералне регулације Власина Округлица („Службени гласник града Врања” бр. 36/12);
- План генералне регулације Власина Стојковића („Службени гласник града Врања” бр. 36/12);
- План генералне регулације Власина Рид („Службени гласник града Врања” бр. 46/13);
- План генералне регулације Власинско језеро са приобаљем („Службени гласник града Врања” бр. 46/13).

2.3.1.2. Посебна правила

Правила грађења дата су по наменама грађевинског земљишта у обухвату Просторног плана. Дефинисана су за појединачне грађевинске парцеле и основ су за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе за грађевинско земљиште обухваћено Просторним планом.

У случају да општим и појединачним правилима грађења нису дефинисани сви елементи потребни за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе, као и информације о локацији, меродавна је примена Правилника о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу („Службени гласник РС“, бр. 22/15).

2.3.1.2.1. Јавне службе

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти образовања и васпитања, објекти здравствене и социјалне заштите, објекти културе, науке, управе и администрације.

Компатибилни садржаји и врсте објеката (могу бити заступљени до 100%): објекти и садржаји других јавних функција и служби и јавно зеленило.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: објекти који нису у функцији основне или компатибилне намене.

Услови за формирање грађевинске парцеле: Величина парцеле усаглашава се са потребама конкретне намене, у складу са одговарајућим прописима и техничким нормативима. Најмања ширина грађевинске парцеле - 20,0 m.

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 3,0 m. **Међусобна удаљеност објеката:** Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката је минимално половина висине вишег објекта, али не мање од 6,0 m.

Удаљеност објеката јавних функција и служби од стамбених објеката износи најмање 10,0 m, а од објеката производних делатности и пословања најмање 50,0 m.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели.

Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле = 60%. Највећи дозвољени индекс изграђености грађевинске парцеле = 1,5.

Предвидети најмање 15% површине грађевинске парцеле под уређеним зеленилом у директном контакту са тлом.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката је П+2, а максимална висина 12,0m. Могућа је изградња подрумских или сутеренских просторија, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе. Спратност, висина и габарит објеката морају бити у складу са важећим прописима за одговарајуће делатности које ће се обављати у објекту.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Могућа је изградња других објеката јавне намене (компатибилних садржаја), као и помоћних или пратећих објеката у функцији основне или допунске намене (спратности до П+Пк).

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ грађевинској парцели омогућити са јавне саобраћајне површине, уз обезбеђење доступности и сигурности приступа парцели. Ширина колског прилаза је најмање 3,5 m.

Паркирање возила се обезбеђује у оквиру грађевинске парцеле објекта, или на контактної јавној површини (јавно паркиралиште или обележен паркинг простор у регулационом профилу саобраћајнице), уколико то дозвољава стање на терену, и то: једно паркинг/гаражно место на 100 m² корисне површине, односно према стандарду за специфичне намене, (објекти образовања и васпитања, објекти здравствене и социјалне заштите, објекти културе, науке, управе и администрације).

2.3.1.2.2. Становање

На подручју Просторног плана углавном су заступљена села планинског типа. Становници планинских села су оријентисани на сточарску производњу (отвореног и полуотвореног типа) и експлоатацију шумског богатства, а нешто мање на пољопривредну производњу. У појединим насељима изражено је и интересовање за обнављањем непољопривредних домаћинстава (сеоски туризам, објекти за одмор). Основне карактеристике овог типа сеоских насеља су: релативна збијеност, мање парцеле неправилног облика, већа искоришћеност и изграђеност парцеле, мања међусобна удаљеност суседних (стамбених и економских) објеката.

На развој села и организацију сеоског становања највећи утицај имају: опште економско стање локалне заједнице, месне прилике самог насеља (близина центара и важних комуникација), конфигурација терена и природно окружење (шумско подручје, природна добра, водотокови и сл.). Генерално, за села на планском подручју карактеристична је: релативна удаљеност од важних комуникација, мала насељеност, смањивање контингента радно способног становништва, велика старост становника и др.

Посебна правила грађења за зону становања примењују се у зони директне примене Просторног плана за: централне (компактне) делове насеља на руралном подручју; изграђене, започете или инициране насељске целине у делу атара ван компактног насељског ткива. Ова правила се не примењују (као обавезујућа или

усмеравајућа) ван грађевинских подручја насеља (одређених Просторним планом, просторним плановима јединица локалне самоуправе или урбанистичким планом).

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти намењени становању (а препоручују се типови објеката доминантни у постојећој физичкој структури непосредног окружења - углавном слободностојећи породични стамбени објекти), економски, помоћни или пратећи објекти.

Економске објекте је могуће планирати под условима задовољења свих хигијенских захтева и прописа везаних за заштиту животне средине. Економски објекти су: сточне стаје (живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници), испусти за стоку, ђубришне јаме (ђубришта), пољски клозети; економски објекти уз стамбени објекат (летња кухиња, млекара, санитарни пропусник, магацини хране за сопствену употребу); остали економски објекти (пушнице, сушнице, кош, амбар, надстрешница за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке).

Компатибилни садржаји и врсте објеката (могу бити заступљени до 50%): трговина, услуге и сервиси, услужно и производно занатство, угоститељство, туристичке услуге у сеоском домаћинству, као и мањи производни и пословни објекти из домена прераде пољопривредних и шумских производа, одрживог коришћења природних ресурса и сл., под условом да немају негативног утицаја на животну средину. Ови садржаји могу бити у оквиру основног (стамбеног) објекта (најчешће у приземљу) или у оквиру помоћног или пратећег објекта на парцели.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: индустријске, производне, складишне и друге делатности које имају негативни утицај на животну средину и основну намену (делатности које угрожавају околину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима, отпадним водама и другим штетним дејствима). Нису дозвољене сточне стаје (економски објекти) капацитета већег од 20 грла говеда, 100 свиња, 150 оваца или коза и 350 јединки живине или кунића.

Услови за формирање грађевинске парцеле:

Најмања површина грађевинске парцеле је 300m².

Најмања ширина фронта грађевинске парцеле за је 12,0m.

На формираној грађевинској парцели чија је површина или ширина мања од минималне површине или ширине утврђене у претходним ставовима, може се предвидети изградња или реконструкција објеката поштујући посебна правила зоне становања и ограничења парцеле.

Код изграђених парцела могуће је вршити парцелацију по дубини, са обезбеђењем колског пролаза минималне ширине 3,50 m .

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између грађевинске линије објекта (без обзира да ли се ради о изградњи, доградњи или реконструкцији) и границе парцеле јавног пута (регулациона линија) је 5,0 m. Од овог правила је могуће одступити само у циљу очувања амбијенталне вредности насеља, односно у зони у којој постоје изграђени објекти. Тада се растојање утврђује на основу позиције већине изграђених објеката.

Грађевинска линија помоћног или пратећег објекта не може да буде испред грађевинске линије основног објекта, осим ако конфигурација терена не условљава другачији положај.

На парцели са нагибом терена од јавног пута наниже, у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут, а економско двориште иза стамбеног дворишта на нижој коти. На парцели са нагибом терена ка јавном путу, у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти, па економско двориште може бити испред стамбеног дворишта, уз јавни пут, уз увећање претходно утврђеног растојања између грађевинске и регулационе линије за мин 3,0 m зеленог заштитног појаса.

Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле: Минимално растојање габарита слободностојећег стамбеног објекта од границе суседне парцеле износи: 1,50 m на делу бочног дворишта северне оријентације; 2,50 m на делу бочног дворишта јужне оријентације. За изграђене објекте чије је растојање до границе суседне парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције не могу се на суседним странама предвиђати отвори за осветљавање стамбених просторија.

За економске и помоћне објекте минимално удаљење од границе суседне парцеле на делу бочног дворишта, износи 1,50 m. За изграђене економске и помоћне објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције не могу се на суседним странама предвиђати отвори за осветљавање просторија.

Минимално удаљење септичке јаме од границе суседне парцеле је 3,0 m.

Међусобна удаљеност објеката: Минимална међусобна удаљеност стамбених објеката на истој грађевинској парцели, износи 4,0 m. За изграђене објекте који су међусобно удаљени мање од 4,0 m, у случају реконструкције не могу се на суседним странама предвиђати наспрамни отвори за осветљавање стамбених просторија. Слободностојећи стамбени објекат не може заклањати директно осунчање другом стамбеном објекту више од половине трајања директног осунчања.

Минимална међусобна удаљеност економских и помоћних објеката на истој грађевинској парцели, или на суседним парцелама, износи 3,0 m.

Међусобно растојање сточне стаје од стамбеног објекта је мин. 15,0m. Међусобно растојање ђубришта и пољског клозета од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде је најмање 20,0m и то само на нижој коти. Минимално удаљење септичке јаме од стамбеног објекта је 6,0m.

Организација економског дворишта мора бити таква да се прљави садржаји (сточне стаје, ђубришта, септичке јаме, пољски клозети) постављају на најудаљенијим деловима економског дворишта и само низ ветар у односу на чисте садржаје. Бунаре градити на вишој коти од коте економских објеката прљавих садржаја, на прописаној удаљености од њих. Положај, габарит и локација економског објекта мора бити прилагођена просторним могућностима економског дворишта, уз обезбеђен лак приступ и везу са другим објектима и добру организацију економског простора.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели.

Стамбени део грађевинске парцеле: Индекс заузетости = мах 40%; Индекс изграђености = мах 1,0; Уређено зеленило = мин 30%.

Економски/нестамбени део грађевинске парцеле: Индекс заузетости = мах 50%; Индекс изграђености = мах 0,8; Уређено зеленило у директном контакту са тлом = мин 15%.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност стамбених објеката на парцели је П+1+Пк, а максимална висина 10,0 m. Могућа је изградња подрумских или сутеренских просторија, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе. Максимална спратност економских и помоћних објеката је П+Пк, а максимална висина 5,0 m.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Могућа је изградња других стамбених објеката у стамбеном делу парцеле, као и економских објеката у економском делу парцеле. Дозвољена је и изградња помоћних или пратећих објеката у функцији стамбених или економских објеката, као и у функцији садржаја компатибилних зони становања, који не угрожавају основну намену и немају негативних утицаја на животну средину.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: За паркирање возила за сопствене потребе, возила везаних за обављање делатности компатибилних са основном наменом парцеле, помоћних возила и прикључних

апарата, власници објеката обезбеђују простор на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута. Број неопходних паркинг места се одређује у зависности од врсте објекта и то једно паркинг место за сваки стан, односно једно паркинг место на 70 m² корисне површине за нестамбене намене.

Свака грађевинска парцела мора да има одговарајућу везу са јавним путем или приступним саобраћајницама. Ширина приватног пролаза за парцеле које немају директан приступ јавном путу не може бити мања од 2,5 m (стамбени пут), односно 3,5 m (економски пут).

Архитектонско обликовање: Архитектонску обраду стамбених, економских, помоћних и пратећих објеката прилагодити традиционалној архитектури народног градитељства и традиционалном начину организације и уређења парцеле, али и потребама корисника и савременом квалитету живљења. Изградњу објеката и уређење парцела у процесу ревитализације централних делова насеља и изграђених насељских целина, прилагодити предеоном лику брдско-планинског подручја. Применити аутохтоне грађевинске материјале и архитектонски израз.

2.3.1.2.3. Комуналне функције

Гробља и пијаце

Уређење гробља подразумева: формирање гробних парцела/места; формирање и уређење колских и пешачких саобраћајница и прилазних путева; уређење пешачких и зелених површина; ограђивање гробља. Правила грађења се утврђују за изградњу објеката (на неизграђеном делу гробља) и за реконструкцију постојећих објеката. Под објектима на гробљима подразумевају се: гробне парцеле/места, капеле, колске и пешачке саобраћајнице и прилазни путеви, пешачки трг, зелене површине, ограда гробља и други објекти у функцији погребне делатности (верски објекат, сала за парастос, продавница погребне опреме, розаријум, колумбаријум и сл.).

Правила се примењују за постојећа гробља/делове гробља са решеним имовинско–правним односима, док је за проширење постојећег гробља (или изградњу новог гробља, уколико на постојећем не постоје услове за даље сахрањивање – због попуњености, немогућности приступа, или решавања имовинског статуса), предвиђена израда одговарајућег урбанистичког плана.

Уређење пијаце подразумева: формирање пијаце отвореног типа уз дозвољено наткривање дела пијачног комплекса, као и изградњу мањих затворених простор (за продају млечних производа, рибе и сл.). У оквиру комплекса пијаце потребно је предвидети, поред продајног простора, и: санитарни чвор, плато са чесмом, као и плато за постављање контејнера за одлагање смећа. Правила грађења се утврђују за изградњу објеката и за реконструкцију постојећих објеката.

Врста и намена објеката који се могу градити: Комунални објекти – пијаце и гробља.

Компатибилни садржаји и врсте објеката (могу бити заступљени до 30%):

- за пијаце: садржаји и објекти у функцији основне делатности – трговина, услуге (административне и комерцијалне), угоститељство, услужно занатство;
- за гробља: верски објекти, садржаји и објекти у функцији основне делатности – трговина, услуге (административне и комерцијалне), угоститељство.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: Изградња производних и стамбених објеката, као и оних који имају негативне утицаје на животну средину.

Услови за формирање грађевинске парцеле: Величина парцеле усаглашава се са потребама конкретне намене у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима.

Положај објеката у односу на регулацију: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 3,0 m.

Међусобна удаљеност објеката: У случају када се гробље граничи са зоном становања, приликом одређивања положаја гробних парцела на неизграђеном делу гробља, ивица парцеле мора бити удаљена минимално 25,0 m од стамбеног објекта. Простор између гробне парцеле и границе гробља има улогу заштитног зеленог појаса (ширине од 10-15m) и мора се озеленити високом вегетацијом. Уколико се пијаца не граничи са зоном зелених површина предвидети заштитно зеленило у појасу ширине 3,0m.

Урбанистички параметри: Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле је 80%, а индекс изграђености 0,8 (рачунајући манипулативне и паркинг просторе, односно површине за сахрањивање).

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката је П, а максимална висина објекта 7,0 m. Могућа је изградња подземних етажа, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: На једној грађевинској парцели може бити изграђено више објеката у функцији основне делатности. Могу се градити и помоћни или пратећи објекти основне или допунске намене.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Прилазни пут (колска саобраћајница) је минималне ширине коловоза 5,0 m (изузетно 3,5 m за гробља, када се прилаз утврђује преко пољског, односно некатегорисаног пута). Минимална ширина пешачких стаза које деле гробне парцеле је 1,20 m.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70 m² корисне површине, односно према стандарду за специфичну намену.

2.3.1.2.4. Зелене и слободне површине

Уређивање земљишта за подизање или реконструкцију јавних зелених површина, обухвата његово припремање и опремање. Припремање земљишта обухвата припремне и истражне радове (израда биолошких основа, студијске и пројектне документације, израда геодетских и других подлога, евиденција постојеће вегетације и др.), санирање и нивелацију терена, и друге радове. Опремање земљишта обухвата: изградњу комуналне инфраструктуре за редовни режим коришћења и одржавања зелене површине (водовод, канализација, јавна расвета и др.), као и уређење осталих јавних површина које су у контакту са зеленом површином (саобраћајне, пешачке и др.) у складу утврђеном наменом.

Партерна решења ускладити са наменом и функцијом јавне зелене површине, тако да се не угрозе њене постојеће вредности. С тим у вези планирати одговарајућу опрему и садржаје, као и однос поплочаних површина, ниског и високог растиња. Хортикултурна решења ускладити са трасама подземних инсталација, уз поштовање прописаних минималних одстојања у складу са важећим техничким прописима. Избор врста за озелењавање усагласити са наменом и функцијом јавне зелене површине као и условима станишта.

Дозвољени радови: санитарна сеча стабала, реконструкција и подизање нових цветњака, нова садња, реконструкција и подизање нових вртно-архитектонских елемената, реконструкција и изградња нових стаза, реконструкција постојећих објеката, изградња фонтана, постављање елемената урбаног мобилијара, изградња игралишта за рекреацију и дечјих игралишта, ограђивање и сл.

2.3.1.2.5. Спорт и рекреација

Врста и намена објеката који се могу градити: спорт, рекреација и туризам.

Компатибилни садржаји и врсте објеката (могу бити заступљени до 50%): трговина, угоститељство и здравство.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: становање, производне делатности.

Услови за формирање грађевинске парцеле: Величина парцеле усаглашава се са потребама конкретне намене, у складу са одговарајућим прописима и техничким нормативима. Најмања површина грађевинске парцеле износи износи 0,3ha.

Положај објеката у односу на регулациону линију: За постојеће објекте се задржава растојање грађевинске линије од регулационе линије према фактичком стању. За остале новопланиране објекте минимално растојање између регулационе и грађевинске линије је 5,0m, док је за спортске терене 10,0m.

Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле: Минимално растојање објеката од бочних граница парцеле је 3,5 m. За постојеће објекте задржава се према фактичком стању растојање у односу на границе парцеле.

Међусобна удаљеност објеката: Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката је минимално половина висине вишег објекта, али не мање од 4,0m.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели.

Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле до 40%, осим за комплексе који за функционисање имају платое – отворене површине где може да буде до 60%

Спратност и висина објеката: максимална висина је 15,0m, осим за објекте спортских сала и дворана. Могућа је изградња подземних етажа, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Дозвољена је и изградња помоћних или пратећих објеката везаних за делатност која се обавља на парцели, или у функцији садржаја компатибилних овој зони, који не угрожавају основну намену и немају негативних утицаја на животну средину (приступни путеви, стазе, шанк-барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) површине до 40,0m², спратности до П+1.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Комплекс мора имати добро организован унутрашњи саобраћај, функционалн приступ паркингу простору а сваки објекат унутар комплекса одговарајућу везу са приступним саобраћајницама. Ширина колског прилаза је најмање 3,5 m. Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то 1 паркинг место на 10 гледалаца, 1 паркинг место за аутобусе на 100 гледалаца и 1 паркинг место на сваких 100m² објеката.

2.3.1.2.6. Привредне делатности

Становници села планинског типа (доминантан на планском подручју) оријентисани су на сточарску производњу (отвореног и полуотвореног типа) и експлоатацију шумског богатства, а нешто мање на пољопривредну производњу. За развој сеоских насеља и упошљавање радно способног локалног становништва, значајно је омогућити обављање производних делатности и пословања усмерених на агрокомплекс, сточарску производњу, прераду пољопривредних, сточарских и шумских производа, а уз одрживо коришћење природних ресурса и без негативног утицаја на животну средину.

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти производног и услужног занатства; пословно-трговински објекти; објекти за прераду и складиштење

пољопривредних, сточарских и шумских производа; објекти за производњу прехранбених производа и сточне хране; сточне и живинарске фарме и рибњаџи.

Компатибилни садржаји и врсте објеката (могу бити заступљени до 100%): складишта, стоваришта и сервиси; објекти за прераду меса; друге производне делатности које не угрожавају здравље људи и животну средину.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: производни објекти који нису у функцији пољопривреде, сточарства или шумарства, и други објекти који могу имати негативне утицаје на животну средину (углавном објекти који подлежу обавези израде процене утицаја на животну средину, у складу са важећом Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину).

Услови за формирање грађевинске парцеле: Најмања површина грађевинске парцеле је 0,3ha, а ширина - 30,0 m.

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 15,0 m. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити улазни и контролни пункт. Комерцијални и административни садржаји производног или пословног комплекса (продајни, изложбени простор и сл.), по правилу се позиционирају ближе јавној површини (саобраћајници), док су производни садржаји у залеђу парцеле.

Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле: Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле је 6,0 m, а од задње границе парцеле 12,0m.

Међусобна удаљеност објеката: Најмања дозвољена удаљеност објеката од бочних суседних објеката у оквиру парцеле/комплекса је 8,0 m.

Растојање између објеката у којима се чувају запаљиви материјали и осталих објеката је најмање 20,0 m низ ветар (уколико су неопходни за обављање делатности, ови објекти се раде према посебним прописима).

Складиштење материјала и робе на отвореном делу грађевинске парцеле не сме бити организовано у делу према јавној површини (саобраћајници), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом (минимална ширина заштитног зеленог појаса - 10,0 m).

Ђубриште се поставља у најудаљенијем делу парцеле, минимум 30,0 m од најближег објекта, супротно од правца доминантног ветра.

Позиција објеката за узгој стоке (стаје) одређује се у складу са капацитетом објеката и минималним растојањем у односу на зону становања, извориште водоснабдевања и јавне путеве, према закону и правилницима о ветеринарско-санитарним условима за узгој и држање стоке.

Постројења за механичку прераду дрвета и слични објекти шумске привреде не смеју се постављати на удаљености мањој од 200 m од руба шуме.

Генерални распоред објеката према нагибу терена, као и према правцу доминантних ветрова (низ ветар) је од чистијих функција и садржаја ка прљавијим.

Урбанистички параметри: Код израчунавања урбанистичких параметара на грађевинској парцели, узимају се у обзир сви објекти на парцели.

Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле = 40%. Највећи дозвољени индекс изграђености грађевинске парцеле = 0,6.

Као апсорбциони појас за заштиту објеката изван комплекса, али и као заштита објеката унутар комплекса од утицаја споља, као и између појединих групација или објеката појединачно, предвидети најмање 20% површине грађевинске парцеле под уређеним зеленилом у директном контакту са тлом.

Минимална ширина заштитног појаса - уколико контактна зона грађевинске парцеле/комплекса није зона зелених површина или пољопривредно земљиште, формирати линеарно зеленило у појасу ширине најмање 6,0m.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката на парцели је П+1, а максимална висина 10,0 m, осим за технолошке објекте, где се може утврдити и већа висина у складу са технолошким потребама, али не виша од 15,0 m. Могућа је изградња подземних етажа, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: Могућа је изградња других објеката за обављање делатности на парцели, у циљу омогућавања даљег развоја и организације комплекса, етапне изградње и груписања објеката по функцијама и садржајима, или евентуалних измена, допуна и прилагођавања простора за обављање делатности. Дозвољена је и изградња помоћних или пратећих објеката везаних за делатност која се обавља на парцели, или у функцији садржаја компатибилних овој зони, који не угрожавају основну намену и немају негативних утицаја на животну средину.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ манипулативном простору и простору за паркирање. Сви улази треба да су контролисани (могу да садрже и портирницу, дезинфекциону баријеру, колску вагу и сл.), а комплекси ограђени, уз предвиђање најмањег потребног броја улаза. Димензија претоварних и манипулативних површина зависи од технолошког процеса, броја и типа референтних возила и механизације. Потребно је извршити потпуну диференцијацију прљавих и чистих комуникација у комплексу (путеви хране и остали путеви).

Ширина колског прилаза је најмање 3,5 m.

Паркинг и гаражни простор за возила и механизацију предвидети у оквиру грађевинске парцеле (комплекса), и димензионисати у зависности од технолошког процеса и потреба делатности које се обављају у комплексу.

2.3.1.2.7. Верски објекти

Врста и намена објеката који се могу градити: Верски објекти.

Компатибилни садржаји и врсте објеката (могу бити заступљени до 50%): У комплексу, поред верског објекта, могу се градити: парохијски домови; манастирски конаци и други пратећи садржаји за потребе верских објеката; стамбени објекти у функцији делатности објекта; објекти намењени комерцијалним делатностима, угоститељству, туризму, образовању, култури, здравству и рекреацији и објекти социјалне заштите за потребе запослених и корисника у функцији делатности објекта.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: Изградња производних објеката.

Услови за формирање грађевинске парцеле: Величина парцеле усаглашава се са пратећим садржајима верског објекта и одговарајућим нормативима за предметне објекте. Најмања ширина парцеле је 20,0 m.

Положај објеката у односу на регулацију и границе грађевинске парцеле: Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 3,0 m. Минимално растојање објеката од граница грађевинске парцеле је 3,5 m.

Урбанистички параметри: Максималан индекс заузетости грађевинске парцеле износи 30%, а индекс изграђености 0,8. Предвидети најмање 30% површине грађевинске парцеле под уређеним зеленилом у директном контакту са тлом, а остатак слободне површине уредити у складу са основном наменом објекта (паркирање, пешачке и слободне површине, спортска игралишта и терени, и сл);

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката је П+1+Пк. Максимална висина објеката је 15,0 m. Могућа је изградња подземних етажа, уколико не постоје сметње геомеханичке и хидрогеолошке природе.

Услови за изградњу других објеката на грађевинској парцели: На једној грађевинској парцели може бити изграђено више објеката у функцији верског комплекса, као и помоћни или пратећи објекти у функцији основне или допунске намене.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Верски комплекс мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Простор за паркирање предвидети у оквиру грађевинске парцеле (комплекса) и то: једно паркинг или гаражно место за најмање 10 посетилаца ако је објекат смештен у централној зони насеља, односно, 1 паркинг место за најмање 5 посетилаца ако је објекат смештен на удаљености већој од 500 m од централне зоне насеља.

2.3.1.2.8. Туристичка супраструктура и инфраструктура

Правила уређења и изградње туристичких и спортско-рекреативних садржаја на подручју Просторног плана утврђују се на следеће начине:

- општа правила дају се за урбано-рекреативни прстен око Власинског језера, за који је предвиђена израда Плана генералне регулације;
- посебна правила дају се за: алпска скијалишта, голф терен, градско туристичко место Сурдулица, туристичка села, гребенски туристички пут, планинске панорамске стазе, нордијске и остале стазе и пунктове.

2.3.1.2.8.1. Општа правила за урбано-рекреативни прстен око Власинског језера

За урбано-рекреативни насељски прстен око Власинског језера - туристичке центре Власина Рид, Власина Округлица и Власина Стојковићева, обале и језеро, предвиђена су следећа општа правила уређења и изградње у функцији туризма и рекреације:

- на језеру је дозвољена употреба пловила само на електрични погон, весла, ветар и пловла на људски погон нпр. педалине;
- посета острвима у I степену заштите ПИО и већим пловећим острвима дозвољена је само у функцији истраживања и едукације; посета тресетним површинама у II степену заштите ПИО око Власинског језера дозвољена је на предвиђеним стазама;
- у I непосредној зони санитарне заштите језера (10 m од линије максималног успора) и у зони II степена заштите ПИО (јужна обала и делови источне и западне обале) није дозвољена изградња свих садржаја супраструктуре;
- у II ужој зони санитарне заштите (500 m од границе I непосредне зона санитарне заштите) није дозвољена изградња нових ни реконструкција постојећих објеката супраструктуре док се не изграде комплетни системи канализације са уређајима за пречишћавање отпадних вода; до реализације канализационих система извршиће се санација непрописних сенгрупа у овој зони и организовати њихово редовно пражњење од стране комуналне организације;
- у I непосредној зони санитарне заштите језера, ван зоне II степена заштите ПИО, дозвољен је приступ језеру до планираних плажа, риболовних стаза и платформи купалишта, спортског риболова и осматрачница за птице на западној и источној обали, као и за планирану изградњу мале марине за чамце на весла и електрични погон, полигона спортова на води (пливање, роњење, веслање, једрење) и најма рекреативних пловила, са неопходним санитарним објектима и контејнерским елиминисањем отпадних вода до изградње канализације;
- у II ужој зони санитарне заштите, ван зоне II степена заштите ПИО, на постојећим и новим локалитетима дозвољена је изградња отворених спортских и рекреативних терена;

- извршиће се санација и уређење постојећих махала (посебно евидентираних као просторне културно-историјске целине) и викенд насеља (уз ограничавање даље изградње викенд кућа);

- изградња нових туристичких садржаја супраструктуре (хотели, апартмани, виле) планираће се у оквиру туристичких центара, са спратношћу (хотели – П+5+Пк, апартмани и виле - П+1+Пк) и оптималним уклапањем у природни предео; омогућиће се реконструкција и доградња постојећих хотела, као и реконструкција и доградња кућа за одмор и сеоских кућа за потребе рентирања туристичког смештаја;

- туристички смештај у центру Власина Рид засниваће се првенствено на постојећим и новим хотелима и апартманима, уз виле и реконструисане сеоске и викенд куће; у склопу централних садржаја Власина Рид формираће се едукативни и културни центар, етно-парк са визитор-центром и рекреативно-забавни паркови; копнени спортско-рекреативни центар наслањаће се на полазиште скијалишта Чемерник (ван подручја центра Власина Рид);

- туристички смештај у центру Власина Округлица засниваће се на новим хотелима и апартманима, уз виле и реконструисане сеоске и викенд куће; у склопу централних садржаја Власина Округлица формираће се спортско-рекреативни парк;

- туристички смештај у центру Власина Стојковићева засниваће се на новим хотелима и апартманима, уз виле и реконструисане сеоске и викенд куће; ван II зоне санитарне заштите језера формираће се коњички центар (обука јачача и терминал јачачких тура); на локацијама уз језеро формираће се мирни рекреативни паркови у зеленилу.

2.3.1.2.8.2. Посебна правила

Постојеће скијалиште на подручју ПИО реконструисаће се на Чемернику изнад центра Власина Рид у оквиру централне туристичке зоне. Ван подручја ПИО у оквиру јужне туристичке зоне градило би се скијалиште Варденик на северним странама главног гребена ове планине, као и мање скијалиште Марића раскрсје уз југоисточну границу подручја ПИО. На седам локација назначена су потенцијална скијалишта, могућа за реализацију у даљој будућности.

За реконструкцију постојећег скијалишта Чемерник у оквиру централне туристичке зоне предвиђена су следећа правила уређења и изградње:

- скијалиште се гради искључиво у зони III степена заштите ПИО, уз могућност залажења у II, ужу зону санитарне заштите Власинског језера;

- скијалиште се уређује као јединствен, повезан систем скијашке инфраструктуре, у склопу сектора Чемерник;

- за уређење и функционисање јединственог система нордијског скијалишта обезбеђују се: саобраћајни приступи до полазишта жичара на улазима у секторе скијалишта, превезивање главних ски-стаза на полазиштима и исходиштима жичара и између њих путем везних стаза (ски путева), уз остваривање максималних висинских разлика и дужина ски-стаза са оптималним жичарама;

- у подножју скијалишта обезбеђују се јавни паркинг и пратећи објекти (информативни пункт са билетарницом, сервис, најам и продаја спортске опреме, амбуланта, ГСС, полигон ски-школе, угоститељски објект, рекреативно-забавни зимски парк са акробатским скијањем, тјубингом, бобом на шинама, зип-лајном и др);

- скијалиште се опрема објектима водоснабдевања, канализације, електроенергије и телекомуникација;

- жичаре и нордијске ски-стазе лоцирају се, по правилу, на планинским пашњацима и на шумском земљишту без шуме или са посеченом шумом;

- на подручју ПИО, жичаре и нордијске ски-стазе граде се уз пажљиво уклапање у природни предео, пејзажно обликовање и затрављивање површина аутохтоним травним састојинама;

- нордијско скијалиште се планира и уређује на теренима нагиба 15-60%, претежно на хладнијим експозицијама (север, североисток, исток и северозапад), на континуално повољним морфометријским облицима, уз избегавање квалитетне шуме, стеновитих, нестабилних и еродираних терена;

- минималне ширине коридора жичара су: (а) ван шуме - 8,0 m за ски-лифтове, 12,0 - 16,0 m за седежнице и 18,0 m за кабинске жичаре, и (б) у просечној шуми ширина свих коридора је просечно већа за око 50%;

- просечна ширина нордијских стаза је 50,0 m (минимално 40,0 m), а минимална ширина везних ски-стаза (ски путева) мањих нагиба је 10,0 m;

- капацитет једновремених нордијских скијаша обрачунава се на основу капацитета планираних нордијских ски-стаза, према нормативу од најмање 333 m² стазе по скијашу;

- утврђивање траса жичара и нордијских ски-стаза у ПИО условљено је ограничењима дужих просека кроз шуму, терена са истакнутим морфометријским облицима гребена и врхова и неповољних климатских услова (ветар, лед и др);

- при уређењу скијалишта дозвољавају се минималне интервенције на терену, а у летњем одржавању ски-стаза обавезна је заштита од ерозије (затрављивањем огољеног тла, одржавањем травњака прегонском испашом, летњим поливањем, регулацијом малих водотока, дренажом терена и друго), регулисање прелаза преко водотока и слично;

- у подножју скијалишта обезбеђује се техничка база, а скијалиште се снабдева опремом за вештачки снег и одговарајућим малим акумулацијама и водозахватима;

- у оквиру нордијских скијалишта (као и ван њих) могу да се уређују и нордијске и турно ски стазе намењене рекреативцима, на трасама које не пресецају нордијске ски стазе;

- у летњој сезони, на нордијским скијалиштима користе се кабинске жичаре и жичаре седежнице за панорамске вожње и у функцији кретања на планини, док се нордијске и турно стазе користе као трекинг и бицикличке стазе; за обогаћивање летње понуде на простору скијалишта, у оквиру зимских рекреативно-забавних паркова користе се објекти тјубинга, боба на шинама, зип-лајна и др, уз уређење летњих садржаја (полигон за пењање, ролер полигон, стреличарство и др) по могућству у директном контакту са копненим спортско-рекреативним центром насеља;

- за постојеће скијалиште Чемерник у Просторном плану се даје детаљна разрада.

- за скијалиште Плешијевац предвиђена је израда Плана детаљне регулације.

Голф терен у северном залеђу Власинског језера у оквиру централне туристичке зоне предвиђен је на погодној површини од око 70 ha и реализоваће се на крају планског периода, или у постпланском периоду, када туризам на Власини достигне ниво привлачан за љубитеље голфа. Овај локалитет може бити интересантан голферима, будући да је мали број голф терена изграђен на планинским теренима изнад 1000 m.n.v.

Уз голф терен (оријентационо са 18 рупа) предвиђен је голф-хотел са голф-клубом и спа-центром, на парцели од 30 ари, од тога 50% под високим зеленилом, спратности објекта П+1, уз квалитетан саобраћајни прилаз и паркинг. У погледу материјала и обликовања, објект треба да буде мотивисан традиционалном архитектуром Власине.

За голф терен и пратеће објекте предвиђена је израда Плана детаљне регулације.

Туристичка села у приступно-транзитним коридорима Стрезимировци - Власинско језеро, Босилеград - Власинско језеро и Црна Трава - Власинско језеро централне туристичке зоне, као и туристичка села у јужној и северној туристичкој зони, предвиђена су следећа правила уређења и изградње у функцији туризма:

- туристички смештај је предвиђен у индивидуалним објектима (мешовите функције за становање и туризам и могући засебни пансионии);
- могућа је изградња компатибилних помоћних објеката на парцели;
- површина парцеле за изградњу индивидуалних објеката у функцији туризма - најмање 5 ари;
- индекс заузетости парцеле - до 30%;
- индекс изграђености парцеле - до 0,6;
- спратност објеката - до П+1+Пк;
- зеленило - најмање на 20% површине парцеле;
- ширина парцеле према улици - најмање 15 m;
- ширина појаса регулације јавних саобраћајница - 10 m;
- ширина коловоза саобраћајног приступа парцели - најмање 3 m;
- растојање од грађевинске линије објекта до регулационе линије улице - најмање 5 m;
- растојање објеката од границе суседних парцела - најмање 2,5 m;
- архитектура објеката - по узору на традиционалну градњу подручја, уз употребу природних локалних материјала;
- изградња објеката биће заснована на одредбама Просторног плана.

Гребенски туристички пут, планинске панорамске стазе, нордијске и остале стазе дисперзне понуде у просторима централне и окружујућих туристичких зона, трасираће се и уређивати по следећим правилима:

- гребенски туристички пут Власотинце-Острозуб-Чемерник- Власинско језеро-Варденик-Бесна кобила-Дукат трасиран је планинским гребенима, за кретање пешака, планинских бициклиста и јахача, са могућношћу кретања специјалним службеним теренским возилима (вожња спортско-рекреативним циповима биће дозвољена само на организованом релију);
- планинске панорамске стазе биће уређене такође на планинским гребенима Грамаде, Чемерника, Варденика и других планина, са најзначајнијом стазом око Власинског језера (приближно по развођу његовог слива);
- наведене и остале излетничке и планинарске стазе, као доминантна летња понуда у простору ПИО и окружења, уређују се истовремено у функцији туризма, рекреације, заштите и презентације природних и културних вредности;
- на подручју ПИО, излетничке и планинарске стазе могу да се лоцирају у зонама са режимом заштите II и III степена;
- излетничке и планинарске стазе се, по правилу, планирају и уређују на планинским пашњацима и шумском земљишту без просека кроз шуму, претежно на трасама шумских и пашњачких путева и стаза, уз отварање нових траса само на неопходним краћим деоницама;
- излетничке и планинарске стазе уређују се са профилем од 2,0 m и максималним нагибом до 30%, на двосмерним и кружним трасама;
- излетничке и планинарске стазе се уређују за кретање пешака, јахача и планинских бициклиста, са маркацијом и пратећим објектима видиковаца и отворених одморишта, наткривених склоништа за људе и коње, на атрактивним локацијама у близини природних и културних вредности;
- нордијске и турно ски стазе могу се градити на подручју ПИО у зонама са режимом заштите II и III степена;
- нордијске ски-стазе се, по правилу, планирају и уређују на висинама између 1.000 и 1.600 m.n.v., на планинским пашњацима и шумском земљишту без просека кроз шуму, претежно на трасама шумских и пашњачких, планинарских и излетничких путева и стаза, уз отварање нових траса само на неопходним краћим деоницама;

- нордијске ски-стазе се уређују са профилом од 3,0 m и максималним нагибом до 20%, са дужинама које су диференциране за рекреативце и за такмичаре (ланг лауф и бијатлон);
- на дужим деоницама нордијских ски-стаза у режиму заштите II и III степена ПИО и ван његових граница, нордијске ски-стазе се опремају уређеним одмориштима и рустичним склоништима од невремена;
- риболовне стазе и ревири на Власинском језеру и већим водотоцима у зонама II и III степена заштите ПИО и ван његових граница, уређују се на погодним деоницама обале, са приручним склоништима;
- у зони III степена заштите ПИО и ван његових граница, на излетничким и планинарским стазама, могућа је ревитализација традиционалних бачишта, са сточарством и транзитним услугама угоститељства;
- пунктови екстремних/авантуристичких спортова у зонама II и III степена заштите ПИО и ван његових граница (алпинизам, слободно пењање, параглајдинг и др.), уређују се на одговарајућим природним локацијама, уз приступе са излетничких и планинарских стаза;
- видиковци, одморишта и склоништа на излетничким, планинарским и риболовним стазама, уређују се као приземни рустични објекти у духу локалне традиционалне архитектуре, од приручних материјала и максимално уклопљени у природни предео;
- уређење стаза, пунктова и пратећих објеката дисперзне понуде у простору вршиће се по иницијативама и програмима спортско-рекреативних и других асоцијација, у складу са одредбама Просторног плана.

2.3.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту

Пољопривредно земљиште је земљиште које се користи за пољопривредну производњу и то: њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, трстици и мочваре, као и друго земљиште (вртаче, напуштена речна корита, земљишта обрасла ниским жбунастим растињем и др.) и земљиште које се одговарајућим планским актом може привести намени за пољопривредну производњу. У структури пољопривредног земљишта разликујемо: плодно пољопривредно земљиште (оранице, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, шуме и трстици катастарске класе од I до VIII) и неплодно пољопривредно земљиште (стрништа, кршеви, јаруге, камењари, вододерине, голети, остала природно неплодна земљишта и вештачки створене неплодне површине).

Пољопривредно земљиште користи се за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним Просторним планом. Правила грађења су конципирана тако да се максимално заштити од градње плодно пољопривредно земљиште до пете катастарске класе (обрадиво пољопривредно земљиште), док је на пољопривредном земљишту од пете до осме катастарске класе и неплодном пољопривредном земљишту начелно могуће планском документацијом извршити промену намене и омогућити изградњу за потребе пољопривредне делатности и компатибилних намена.

Пољопривредно земљиште које је у складу са Просторним планом одређено као грађевинско земљиште, до привођења планираној намени, користи се за пољопривредну производњу. Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, вршиће се према условима утврђеним важећим Законом о пољопривредном земљишту.

Врста и намена објеката који се могу градити: На пољопривредном земљишту је забрањена изградња. Забрањено је коришћење обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе у непољопривредне сврхе осим, за: подизање вештачких ливада и пашњака на обрадивом пољопривредном земљишту четврте и пете катастарске класе, као и за подизање шума без обзира на

класу земљишта, по претходно прибављеној сагласности министарства надлежног за послове пољопривреде; експлоатацију минералних сировина (глине, шљунка, песка, тресета, камена и др.), односно извођење радова на одлагању јаловине, пепела, шљаке и других опасних и штетних материја на обрадивом пољопривредном земљишту на одређено време по претходно прибављеној сагласности министарства надлежног за послове пољопривреде и приложеном доказу о плаћеној накнади за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта коју је решењем утврдила општинска, односно градска управа; и у другим случајевима ако је утврђен општи интерес на основу закона, уз плаћање накнаде за промену намене.

У складу са Законом о пољопривредном земљишту, дозвољена је изузетно:

- изградња објеката и коридора саобраћајне инфраструктуре (јавни путеви, путни објекти и саобраћајне површине) и то првенствено на земљишту ниже бонитетне класе, као и изградња и проширење пољских путева који доприносе рационалном коришћењу пољопривредног земљишта;

- изградња комуналне инфраструктуре (јавна расвета, водовод, канализација и др.) и комуналних објеката (гробља, сточне јаме) и то првенствено на земљишту ниже бонитетне класе;

- регулација водотокова и изградња објеката који служе за одбрану од поплава, за спровођење противерозионих мера, као и за одводњавање и наводњавање земљишта;

- изградња пољопривредних објеката, објеката за комуналне и друге потребе насеља, као и других објеката за коришћење пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, на начин утврђен законом.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: Простори и објекти за развој интензивне или еколошке пољопривредне производње (помоћни објекти за потребе прегонске испаше животиња - летњи торови са надстрешницама; специјализованог ратарства - склоништа са оставама репроматеријала и алата; и сл.). Помоћни и службени објекти за потребе других комплементарних активности – шумарства (шумске куће, лугарнице, расадници); узгоја дивљачи и рибе (хранилишта, склоништа, мрестилишта); водопривреде; чисте енергетике (водозахвати, цевоводи за мале хидроелектране); саобраћаја; заштите од елементарних непогода (склоништа).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: Садржаји и објекти који нису наведени у претходним ставовима и све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства). Забрањено је дубоко фундаирање објеката, изградња подземних етажа и употреба био-неразградивих или материјала који у фази труљења ослобађају токсичне материје.

Забрањена је и изградња објеката који својом величином и изгледом нарушавају амбијенталне вредности, као и објеката који не испуњавају услове заштите природе и еколошке услове.

Изградња објеката: могућа је уз предуслов да постоји могућност инфраструктурног опремања локације, а на основу урбанистичког пројекта за катастарску парцелу величине до 2,0 ha, односно на основу плана детаљне регулације за катастарску парцелу преко 2,0 ha.

Изградња или реконструкција породичне стамбене зграде у циљу побољшања услова становања или природног раздвајања домаћинства: највише до 200m² бруто стамбеног простора спратности до П+1.

Изградња објеката у функцији пољопривреде: површина највише до 20% од површине парцеле.

Услови за формирање парцеле: Пољопривредна парцела је постојећа са директном или индиректном везом са јавним путем, при чему њен облик има

произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену.

Обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од пола хектара (обрадиво пољопривредно земљиште уређено комасацијом не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од једног хектара) у складу са важећим законом о пољопривредном земљишту. Дозвољено је укрупњавање пољопривредних парцела при чему није ограничена горња граница величине парцеле.

Положај објеката у односу на регулациону линију: Минимално растојање између објекта и границе парцеле јавног пута је 5m од локалног пута, односно 10 m од државног пута II реда. За парцеле са индиректним прилазом јавном путу (преко приватног пролаза) положај објекта се утврђује у складу са правилима Просторног плана.

Положај објеката у односу на границе парцеле: Најмање дозвољено растојање слободностојећег објекта и границе суседне парцеле износи 3,5 m на делу северне оријентације, односно 6,5 m на делу јужне оријентације. За изграђене објекте чије је растојање до границе парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције, не могу се на наспрамним странама предвиђати отвори за осветљење просторија.

Међусобна удаљеност објеката: Минимална међусобна удаљеност слободностојећих пољопривредних објеката на суседним парцелама је 10 m, а на истој парцели 15 m. За изграђене пољопривредне објекте чија међусобна удаљеност износи мање од прописаних, у случају реконструкције, не могу се на наспрамним странама предвиђати отвори за осветљење просторија.

Удаљеност пољопривредних и суседних стамбених, јавних и других објеката високоградње, одређује се у односу на потребне услове заштите животне средине, а најмање је 30 m.

Удаљеност производних објеката у функцији пољопривреде од грађевинског подручја насеља износи најмање 100 m (не односи се на стакленике, пластенике и силосе).

Удаљеност објеката за узгој животиња (интензиван узгој свиња, говеда, живине), одређује се у складу са техничким нормативима и законском регулативом која третира ову област, а износи најмање 40 m од државних путева, 200 m од стамбених објеката и водотокова, односно 500 m од изворишта водоснабдевања. Ови објекти се не могу градити на заштићеним подручјима природе и водозаштитним подручјима.

Услови за изградњу других објеката на парцели: Могућа је изградња више пољопривредних, помоћних и пратећих објеката на парцели, без прекорачења прописаног општег принципа за градњу (урбанистички параметри).

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/пољског пута, или посредством службености пролаза. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели (пољопривредне машине, теретна и путничка возила), обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или пољског/приступног пута.

Ограђивање и одводњавање: Дозвољено је ограђивати парцелу на којој се налази пољопривредни објекат, а ограду прилагодити врсти и намени објекта и окружењу. Одводњавање површинских вода са парцеле врши се слободним падом према јавној површини. Површинске и друге отпадне воде из парцеле одводе се регулисано до љубришне јаме.

Архитектонско обликовање: Архитектонско обликовање објеката прилагодити традиционалној архитектури народног градитељства, (не односи се на помоћне објекте), али и потребама савремене пољопривредне производње, уз уклапање у

предеони лик брдско-планинског подручја. Максимално примењивати аутохтоне грађевинске материјале.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, смештају возила, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

2.3.3. Правила грађења на шумском земљишту

Шумско земљиште је земљиште на коме се гаји шума, земљиште на коме је због његових природних особина рационалније гајити шуме, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума, које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним законском регулативом. На шумском земљишту није дозвољено смањење шумских засада и њихова неконтролисана експлоатација. Разликујемо шумско земљиште у државној и приватној својини.

За формирање ветрозаштитних појасева у коридорима саобраћајница и пољозаштитних појасева на пољопривредном земљишту, на угроженим локалитетима се прописује минимална ширина заштитног појаса шума од 10 m. Заштитни шумски појасеви се планирају и на контакту изграђених и планираних стамбених и привредних зона, минималне ширине 25 m. Могуће је пошумљавање обрадивог пољопривредног земљишта шесте, седме и осме катастарске класе, у складу са важећим Законом о пољопривредном земљишту.

Врста и намена објеката који се могу градити: На шумском земљишту је забрањена градња. Дозвољена је изузетно изградња:

- објеката у функцији шумске привреде (одржавање и експлоатација шума – шумске куће, лугарнице, расадници и др.);
- саобраћајних површина (јавни, приступни и шумски путеви, уређене стазе за кретање у природи);
- мреже и објеката инфраструктуре у складу са Просторним планом.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: Објекти у функцији туризма и рекреације, са пратећим објектима (шанк-барови, надстрешнице, одморишта, стазе, просторије за опрему и сл.); објекти у функцији ловства и узгоја дивљачи (ловно-технички објекти за лов и контролу бројног стања дивљачи); објекти за коришћење обновљивих извора енергије малих капацитета; објекти за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода (склоништа).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: На шумском земљишту је забрањена градња, осим за намене предвиђене Просторним планом (поштујући одредбе важећег Закона о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 89/15 и услове ЈП „Србијашуме“), уз максималну заштиту шумског земљишта у заштитним шумским подручјима, а уз омогућавање градње на оном шумском земљишту које не ужива висок степен заштите и пружа могућност за развој шумске привреде, туризма и ловства.

Изградња објеката: на основу урбанистичког пројекта.

Услови за формирање парцеле: Шумска парцела је постојећа, са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену.

Положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле: Минимално растојање од објекта до границе парцеле локалног и шумског пута је 5,0 m, а до парцеле државног пута другог реда 10,0 m.

Урбанистички параметри: За објекте у функцији шумске привреде (објекти за узгој, заштиту и искоришћавање шума; објекти за прихват животиња), максимални индекс заузетости парцеле је 10%; за објекте у функцији туризма и рекреације (ловачка вила или колиба и други објекти за пружање услуга исхране и смештаја) на шумском земљишту он износи 20%, али не више од 600m² максималне бруто развијена грађевинска површина објеката.

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката у функцији шумске привреде и ловства = П, а максимална висина објекта = 9,0 m.

Максимална спратност пратећих објеката = П, а максимална висина објекта = 7,0 m. Максимална спратност објеката у функцији туризма и рекреације = П+1+Пк, а максимална висина објекта = 12,0 m.

Услови за изградњу других објеката на парцели: Могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/шумског пута, или посредством службености пролаза. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели, обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или шумског/приступног пута.

Ограђивање: Дозвољено је ограђивање објеката заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m. Ограђивање парцела на шумском земљишту није дозвољено, осим привремено у циљу заштите ретких и проређених врста дивљачи.

Архитектонско обликовање: Архитектонско обликовање објеката прилагодити природном амбијенту (шумско окружење, ловиште) и традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, смештају возила, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

2.3.4. Правила грађења на водном земљишту

Водно земљиште је земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја. Водно земљиште обухвата и напуштено корито, пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави, као и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и др.). Подручје заштићено од поплава је појас земљишта између речног корита и одбрамбеног насипа (инундациони појас), чији је саставни део и заштитни појас са шумом или заштитним зеленилом.

Врста и намена објеката који се могу градити: На водном земљишту (водотокова), а на основу позитивних законских прописа који регулишу област водопривреде и уз претходне услове и сагласност надлежног јавног водопривредног предузећа, могућа је изградња:

- објеката у функцији водопривреде и одржавања водотокова;
- саобраћајних површина (јавни и приступни путеви, путеви за потребе водопривреде, уређене стазе за кретање у природи);
- мреже и објеката инфраструктуре у складу са Просторним планом.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: На водном земљишту (речних водотокова), а на основу позитивних законских прописа који регулишу област водопривреде, уз претходне услове и сагласност надлежног јавног водопривредног предузећа, и у складу са условима заштите животне средине, могућа је и изградња:

- објеката туристичко-рекреативне сврхе (уз обавезу каналисања и пречишћавања отпадних вода, у складу са важећим Законом о водама);
- партерних објеката (спортски терени без ограда и трибина, са одговарајућом опремом, мобилијаром и сл.);
- пратећих објеката (надстрешнице, просторије за опрему, одморишта и сл.);
- објеката на води (воденице, ваљарице и сл.), уз обавезу израде хидрауличких прорачуна (ови објекти не смеју да утичу на пропусну моћ корита, у смислу пропуштања таласа великих вода);

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: На водном земљишту је забрањена изградња стамбених, пословних, производних и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре, као и објеката којима се смањује пропусна моћ корита.

Услови за формирање парцеле: Парцела је постојећа са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену. За објекте водопривреде и енергетике (мале хидроелектране) могуће је формирати мање парцеле, у складу са законом.

Положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле: Положај објекта на парцели мора да обезбеди лак приступ објекту са јавне саобраћајне површине, али и да испоштује заштитна удаљења: 5,0 m од локалног и шумског пута; 10 m од државног пута другог реда. Приликом позиционирања објеката поштовати правила о заштитним удаљењима објеката од рени-бунара, подводних инсталација, водозахвата и др.

Урбанистички параметри: Максимални индекс заузетости парцеле је 20% за објекте у функцији водопривреде, као и за објекте туристичко-рекреативне сврхе. За објекте енергетике (мале хидроелектране) максимални индекс заузетости парцеле је 40%. Максимална бруто развијена грађевинска површина појединачних објеката у функцији водопривреде је 250 m², објеката туристичко-рекреативне сврхе 150 m², а објеката енергетике и пратећих објеката 50 m².

Спратност и висина објеката: Максимална спратност објеката туристичко-рекреативне сврхе је П+1+Пк, са максималном висином од 12 m: Максимална спратност објеката у функцији водопривреде и енергетике, као и пратећих објеката је П, са максималном висином од 7,0 m.

Услови за изградњу других објеката на парцели: Могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: Приступ парцели (објекту) за снабдевање робом/материјалом и одвожење чврстог отпада, мора бити непосредно са јавне или приступне (колске или колско-пешачке) саобраћајнице, минималне ширине 3,0 m. До објекта је обавезно обезбедити пешачки

приступ. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели, обезбеђује се простор изван површине јавног пута, у близини објекта

Ограђивање: Дозвољено је ограђивање објеката заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m.

Архитектонско обликовање: Архитектура објеката условљена је уређењем приобалне зоне. Објекти треба да буду обликовани тако да не угрожавају визуелно сагледавање воденог простора и супротне обале водотока. Обликовање објеката извести тако да позицијом, габаритима, материјалима, изгледом и начином коришћења буду уклопљени у околни простор и намену, тј. да не наруше природне вредности и пејзажне одлике простора. При архитектонском обликовању објеката предност дати традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала.

Услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности на животну средину.

2.3.5. Правила грађења за коридоре и мрежу саобраћајне и друге инфраструктуре

Правила за изградњу инфраструктурне мреже односе се на:

- Саобраћајну инфраструктуру (друмски, пешачки, бициклички и стационарни саобраћај);
- Водопривредну инфраструктуру (водоводна и канализациона мрежа и регулација водотокова);
- Енергетску инфраструктуру (електроенергетска мрежа и обновљиви извори енергије);
- Телекомуникациону инфраструктуру (електронска комуникација).

Постављање нових инфраструктурних мрежа у оквиру нових траса, треба да буде координирано са условима Просторног плана.

Постављање нових инфраструктурних мрежа у оквиру постојећих саобраћајних профила, треба да буде у складу са постојећом изграђеном мрежом, у зависности од конкретних услова.

Реконструкција инфраструктурне мреже треба да буде координирана са новим решењима, тако да заједно обезбеђују бољи и функционалнији распоред мреже.

2.3.5.1. Саобраћајна инфраструктура

Овим правилима дата су основна правила за утврђивање урбанистичке регулативе саобраћајних површина. Изградња нових и реконструкција постојећих саобраћајница врши се у складу са законом, на јавном грађевинском земљишту. Изградња нових саобраћајница врши се на основу урбанистичких планова, израђених према инфраструктурним решењима из Просторног плана.

Мрежу путева на планском подручју чине државни пут првог реда (IБ реда), државни путеви другог реда (IIА и IIБ реда) и општински путеви, као и улице у насељима. Изградња, реконструкција, одржавање, заштита и начин коришћења путева врши се у складу са важећом законском регулативом.

Заштитни појас, са сваке стране јавног пута изван насеља, има ширину од:

- ивице појаса регулације државног пута I реда - 20 m;

- ивице појаса регулације државног пута II реда - 10 m;
- ивице појаса регулације општинског и некатегорисаног пута – 5 m;

Појас контролисане изградње – шири заштитни појас, од границе заштитног појаса јавног пута изван насеља има ширину:

- за државни пут I реда - 20 m;
- за државни пут II реда - 10 m;
- за општински пут – 5 m.

- у заштитном појасу јавног пута забрањена је изградња грађевинских или других објеката, отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа, као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу;

- у заштитном појасу јавног пута, у складу са Законом, може да се гради/поставља линијски инфраструктурни објекат, водовод, канализација, топовод, гасовод и други сличан објекат, као и телекомуникациони и електро водови, инсталације, постројења и сл, по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута која садржи саобраћајно-техничке услове;

- у заштитном појасу јавног пута, може се одобрити озакоњење и реконструкција постојећих објеката у изграђеном простору насеља, уколико нису на парцели пута, уз сагласност управљача пута;

- у заштитном појасу јавног пута, дозвољава се постављање планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења на минималном међусобном растојању, на основу закона и прописа донетих на основу закона, а под условима и на начин који утврди надлежно јавно предузеће, односно управљач јавног инфраструктурног система;

- у заштитном појасу јавног пута, дозвољава се изградња функционалних и пратећих садржаја, објеката, постројења и уређаја у функцији инфраструктурног система;

- у појасу контролисане градње, дозвољава се изградња објеката, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката у зонама предвиђеним за изградњу на основу донетих планских и урбанистичких докумената;

- у ширем заштитном појасу, сви планирани паралелно вођени инфраструктурни системи који нису постављени у непосредном појасу заштите смештају се у ширем појасу заштите на минималном међусобном растојању, на основу закона и прописа донетих на основу закона;

- у ширем заштитном појасу, забрањено је отварање рудника, каменолома, депонија отпада и постројења која су извори загађивања животне средине;

- у ширем заштитном појасу између пута и другог инфраструктурног система, забрањује се изградња објеката који нису у функцији тих инфраструктурних система, тј. забрањује се озакоњење, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката;

- рекламне табле, панои, ознаке којима се обележавају туристички објекти, природне и створене вредности, и други слични објекти, могу се постављати поред државних и општинских путева, на удаљености од 7,0m од ивице коловоза (5.0m за општинске путеве), односно према условима управљача пута;

- ограде, дрвеће и засаде поред јавних путева подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја;

- ширина регулационих профила зависи од категорије саобраћајница, при чему ширину коловоза, пешачких и бициклистичких површина, треба дефинисати према меродавном саобраћајном оптерећењу;

- нивелација, примењени радијуси кривина, подужни нагиб и остали пројектни елементи новопланираних саобраћајница усклађују се са граничним

вредностима пројектних елемената из важећег Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута;

- профиле државних путева I и II реда у насељеним местима обезбедити као насељске саобраћајнице са елементима уличног профила који омогућује сегрегацију моторног (динамичког) и немоторног саобраћаја - обостране пешачке стазе са зеленим појасом између површина и по могућству одвојеном бицикличком стазом. У зависности од обима саобраћаја у центрима насеља, предвидети и друга решења у циљу заштите насељских функција (мере успоравања саобраћаја и сл);

- општинске путеве пројектовати по устаљеним трасама атарских путева, с тим да се ново заузимање земљишта сведе на минимум, али са обезбеђењем потребних елемената за безбедна кретања;

- укрштаје државних путева I и II реда и осталих јавних путева у насељеним местима, међусобно решити укрштањима у нивоу са одговарајућом прегледношћу и осталим безбедносним мерама;

- прикључивање прилазног на јавни пут врши се првенствено његовим повезивањем са другим прилазним или некатегорисаним путем који је већ прикључен на јавни пут, а на подручјима на којима ово није могуће, прикључивање прилазног пута врши се непосредно на јавни пут и то првенствено на пут нижег реда;

- земљани пут који се укршта или прикључује на јавни пут мора се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним застором као и јавни пут са којим се укршта, односно на који се прикључује, у ширини од најмање 5 m и у дужини од најмање 40m за државни пут I реда, 20m за државни пут II реда, 10m за општински пут и улицу, рачунајући од ивице коловоза јавног пута. На исти начин мора се изградити и прилазни пут који се прикључује на јавни пут;

- контрола приступа и саобраћајних прикључака обављаће се у складу са важећим Законом о путевима, Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута и осталим важећим стандардима и прописима који уређују предметну материју;

- приступни путеви до туристичких садржаја се воде кроз утврђене коридоре, а димензије и изграђеност коловоза (земљани, тврди или савремени застор) утврђују се у зависности од очекиваног саобраћаја;

- у изграђеном простору туристичког локалитета и насеља, обавезно је спровођење мера заштите од буке, вибрација и загађења ваздуха, свих постојећих стамбених, туристичких, јавних и осталих објеката и садржаја;

- пејзажно се уређују косине усека, засека и насипа, као и друге косине у путном земљишту (озелењавају се травом, шибљем и другим аутохтоним растињем које не угрожава прегледност пута). У изграђеном простору туристичког локалитета и насеља, између тротоара и границе појаса регулације подиже се дрворед и други засад, али тако да не омета прегледност јавног пута и не угрожава безбедност саобраћаја. Ограде, дрвеће и засади поред јавних путева, такође не смеју да угрожавају прегледност пута и безбедност саобраћаја;

- одводњавање се решава гравитационим отицањем површинских вода (подужним и попречним падом саобраћајница);

- дуж свих путева обезбеђује се инфраструктура за прикупљање и контролисано одвођење атмосферских вода, са уграђеним сепараторима нафтних деривата. Због претње од хаварије возила и доспећа штетних материја са коловоза у језеро (загађење нафтним дериватима и тешким металима), на деоницама свих саобраћајница око језера, успоставља се строг режим заштите, уређења и коришћења, који дозвољава моторни саобраћај уз ограничење брзине; са одбојницима и повишеним ивичњацима пута за заштиту од могућих хаваријских исклизнућа возила, спречавање испирање коловоза изван банкина у правцу језера и одвођење отпадних вода до

таложника (сепаратора);

– бициклическе стазе се могу планирати уз све јавне путеве, у складу са Законом о путевима и Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута;

– укрштање инсталација са јавним путем се изводи искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на пут, у прописаној заштитној цеви. Заштитна цев мора бити пројектована на целој дужини између крајних тачака попречног профила пута (изузетно спољња ивица реконструисаног коловоза), увећана за по 3,0 m са сваке стране. Минимална дубина инсталација и заштитних цеви од најниже коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи 1,35-1,50 m, у зависности од конфигурације терена, док испод путног канала за одводњавање (постојећег или планираног), од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,2-1,35 m. Укрштаје планираних инсталација удаљити од укрштаја постојећих инсталација на минимум 10,0 m;

– паралелно вођење инсталација са јавним путем врши се постављањем инсталација минимално 3,0 m од крајње тачке попречног профила пута (ножице насипа трупа пута или спољне ивице путног канала за одводњавање, изузетно ивице реконструисаног коловоза, уколико се тиме не ремети режим одводњавања коловоза). На местима где није могуће задовољити ове услове, мора се испројектовати и извести адекватна заштита трупа предметног пута;

– стубове далековода и стубне трафостанице предвидети изван заштитног појаса предметних државних путева у појасу контролисане изградње, поштујући ширину заштитног појаса. У случају да је висина стуба већа од прописане ширине заштитног појаса пута стубове предвидети на минималној удаљености на висину стуба предметног далековода од спољне ивице земљишног појаса предметних државних путева;

– обезбедити ваздушни простор (сигурносну висину високонапонског електровода) изнад коловоза, ранучајући од горње коте коловоза државног пута до ланчанице при најнеповољнијим температурним условима, са предвиђеном механичком и електричном заштитом;

– угао укрштања надземног високонапонског далековода са државним путем предвидети по могућности од 90⁰ (изузетно одступање од 90⁰ у складу са важећим техничким прописима);

– планирани далековод мора бити предвиђен (трасиран) тако да не угрожава нормално одвијање и безбедност саобраћаја у складу са техничким и свим важећим законским прописима и нормативима који регулишу ову материју и условима надлежних институција;

– слободни простор изнад коловоза (светли профил) за друмске саобраћајнице је мин 4,5m.

Посебна правила грађења за општинске путеве

Општински пут је јавни пут који повезује поједине делове јединице локалне самоуправе са центрима и зонама активности или становања, или је од посебног значаја за саобраћај на њеној територији. То су саобраћајни потези намењени јавном и индивидуалном путничком саобраћају, који се могу повезивати на мрежу државних путева, и који пролазе ван грађевинског подручја насеља или кроз насеље/туристички локалитет.

Основне техничке карактеристике општинског пута:

– оријентациона ширина појаса регулације износи мин. око 15m (у насељу мин. око 10m).

– минимална ширина коловозних трака: 2x2,75m ван насеља, а у насељу 3,00m (изузетно 2,75m, уз оивичење ивичним тракама ширине 0,25m);

- минимална ширина коловоза: 5,5-6,0 m (изузетно 5,0 m);
- минимална ширина заштитне траке (банкине): 2x1.2m (изузетно 1,0m), са тврдим застором (у насељу – разделне траке/заштитно зеленило, исте ширине);
- минимална ширина тротоара (у регулационом појасу општинског пута у насељу): 2x1,5m, са ивичњацима (изузетно једнострано тротоар ширине мин. 2,0m). Физичко раздвајање саобраћаја моторних возила од немоторизованог (пешачког) саобраћаја треба омогућити разделним тракама.

Посебна правила грађења за уличну мрежу

Улице у насељима су јавни путеви чији је основни задатак да врше дистрибуцију изворног и циљног саобраћаја у оквиру одређених урбанистичких зона. То је јавна површина намењена кретању (или мировању) возила свих видова моторног саобраћаја, бициклиста, пешака и инвалида. Уличном мрежом се омогућава комуникација људи, проток робе и смештај инсталација комуналне инфраструктуре. Регулациона линија улице јесте линија која дели јавну површину улице од осталог земљишта. Ширина улице је растојање између регулационих линија улице.

По функционалном значају и улози у просторној организацији насеља, улична мрежа се може поделити на сабирне (повезују примарне јавне путеве са локалним улицама) и локалне улице (стамбене и приступне улице, које омогућавају непосредан приступ објектима и садржајима у насељу/туристичком локалитету); а према врсти саобраћаја који се у њима одвија, на улице са диференцираним саобраћајним површинама и интегрисане улице (није раздвојен колски и пешачки саобраћај).

Основне техничке карактеристике уличне мреже:

- минимална ширина појаса регулације: 3,5m (интегрисана приступна улица); 7,0m (приступна улица); 8,5m (стамбена улица); 10,0m (сабирна улица);
- минимална ширина коловозних трака: 2x2,75m (сабирна улица), 2x2,5m (стамбена и приступна улица); 1x3,5m (интегрисана приступна улица);
- минимална ширина коловоза: 5,5m (сабирна улица), 5,0m (стамбена и приступна улица); 3,5m (интегрисана приступна улица);
- минимална ширина тротоара: 2x1,5m, са ивичњацима (изузетно 1x1,5m).
- ширина аутобуског стајалишта 3,0m

Пешачке површине

Пешачке површине (тротоари) су саставни елеменат попречног профила саобраћајница у насељима, а намењене су искључиво за саобраћај пешака. Оне се физички издвајају у посебне површине, којима се обезбеђује заштита од осталих видова моторног саобраћаја, изузев код интегрисаних улица. Ширина тротоара зависи од намене и атрактивности околног простора и интензитета пешачких токова, а у складу са важећим Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута.

Приликом уређења и изградње јавних површина и објеката (као и код реконструкције), изградњом тротоара потребне ширине, спуштањем ивичњака тротоара (посебно на пешачким прелазима), и изградњом предвиђених рампи и држача уз пешачке комуникације и степеништа на прилазима објектима, омогућује се несметано кретање особама са посебним потребама у простору, што подразумева и несметано коришћење јавних површина, као и приступ јавним садржајима.

Бициклистичке стазе

Бициклистичке површине (стазе) могу бити саставни елеменат свих јавних путева, у складу са Законом о путевима и Правилником о условима које са аспекта

безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута.

Оне могу бити физички раздвојене (разделним тракама) од моторизованог саобраћаја, а код реконструкције постојећих саобраћајница могуће их је организовати уз ивицу коловоза. Ширина бициклическе стазе у регулационом појасу јавног пута одређује се у складу са меродавним саобраћајним оптерећењем, а у регулационом појасу државног пута у насељу не може бити мања од 2x1,5m.

Површине за паркирање возила

Ефикасно организовано паркирање возила представља један од предуслова за функционисање саобраћајног система. Према просторном критеријуму, разликује се организовање паркирања на сопственој парцели и на јавној површини.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници објеката по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг места на сопственој грађевинској парцели изван површине јавног пута, по установљеним нормативима.

Паркирање возила је могуће обезбедити и на јавним паркиралиштима и паркинг местима у регулационим профилима саобраћајница, уколико то не ремети моторни и пешачки саобраћај, као и посебне режиме заштите простора.

Станице за снабдевање горивом

Могу се градити у коридору државног пута, у складу са противпожарним прописима и условима надлежних органа у области саобраћаја, заштите животне средине, заштите природних и културних добара, водопривреде и санитарне заштите. Неопходна је претходна израда процене утицаја на животну средину, анализа утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, уз предвиђање мера за спречавање и смањење штетних утицаја. За прикључак бензинске станице на државни пут предвидети траке за успоравање - убрзавање.

2.3.5.2. Водопривредна инфраструктура

Водоводна мрежа

Планиране главне интервенције на унапређењу водоводног система ће се односити на обезбеђење капацитета изворишта и резервоарског простора, на реконструкцију и допуну водоводне мреже, тако да се омогући потпуно задовољење потреба за квалитетном водом садашњих и будућих корисника.

Водоводна мрежа је конципирана као прстенаста, што ће повећати сигурност, уравнотежити притиске и олакшати одржавање. Водоводна мрежа се полаже по правилу у саобраћајном профилу или инфраструктурном коридору. Ширина инфраструктурног коридора зависи од профила цевовода који се полаже као и од других инсталација које је могуће поставити у коридору уз поштовање минималних прописаних растојања.

Положај водоводне мреже у саобраћајном профилу генерално треба да задовољи следеће услове:

- Мрежу трасирати испод коловоза на 1,0m од ивице коловоза, а ако за то не постоје услови (па цевовод мора да прелази преко парцела, мимо улице) строго пазити да се приликом израде рова за полагање цевовода не угрозе суседни објекти, имајући у виду и планирану изградњу на тим потезима.
- Дубина укопавања је минимум 1,0m према условима конфигурације терена (минимална дебљина слоја земље изнад горње ивице цеви је 1,0 m);
- Мрежу полагасти, ако је то могуће, на супротној страни пута од планиране

или изведене електро и тт мреже,

– Ако се у истом рову полажу водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана заштитна растојања;

– За полагање водоводне мреже кроз путно земљиште и испод водотокова, потребно је прибавити посебне услове надлежних органа и организација.

Остали услови за водоводну мрежу:

– Врста и класа цевног материјала за водоводну мрежу који ће бити уграђен, треба да испуни све потребне услове у погледу очувања физичких и хемијских карактеристика воде, притиска у цевоводу и његове заштите од спољних утицаја у току полагања, монтаже и експлоатације;

– Хидранте у насељеним местима поставити према важећем Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара.

– Прикључење планираних комплекса на градски водовод потребно је извести преко водомера у водомерном окну. Прикључак од уличне цеви до водомерног окна пројектовати у правој линији, односно управно на уличну цев, без икаквих хоризонталних и вертикалних прелома. Водомер поставити у водомерно окно на 1,5 m унутар регулационе линије, односно у посебан орман-нишу уколико је водомер у објекту. Димензионисање водомера извршити на основу хидрауличног прорачуна. Водомер поставити на мин. 30cm од дна шахта. У циљу рационализације потрошње потребно је извршити раздвајање водомера у новим објектима са више стамбених или пословних јединица, тако да свака јединица има посебан водомер;

– За подручја где не постоји организовано снабдевање пијаћом водом, дозвољава се изградња бунара, сеоске или приватне водоводне мреже са бунаром или каптажом. Локални (сеоски и приватни) водоводи се могу градити према посебним водопривредним условима.

– Најмањи пречник јавног цевовода је Ø100mm.

– Уколико радни притисак не може да задовољи потребе за водом виших делова планираних објеката, потребно је пројектовати постројење за повећање притиска.

Резервоари

Објекте резервоара градити са најмање две коморе и затварачницом на парцели предвиђеној за ту намену. Осим резервоарског простора на парцели предвидети и пумпну станицу уколико је потребна за потискивање воде корисницима више висинске зоне, саобраћајну површину која служи као приступна, манипулативна и паркинг површина и заштитно зеленило између оградe комплекса и резервоара. Поред наведених објеката могућа је изградња других инфраструктурних мрежа и објеката у функцији планираног резервоара (мерач протока, водоводна, канализациона, електроенергетска...мрежа).

Пумпна станица може бити у затварачници и треба да предвиђа најмање два пумпна агрегата, радни и резервни. Коморе резервоара морају бити укопане. Прилаз резервоарском простору обезбедити преко постојећих саобраћајница или атарских путева. Надземни део објекта архитектонски треба уклопити у околни амбијент. Објекат резервоара треба да обезбеди снабдевање санитарном и противпожарном водом, корисника припадајућих висинских зона. Слободне површине засађују се декоративним зеленилом, које нема дубоки корен. Косине насипа око резервоара потребно је затравити у циљу одржавања стабилности. За одвођење преливних и испусних вода из резервоара планирати канализацију која ће ове воде одвести до најближег уличног атмосферског колектора (путног јарка) или водотока.

Електричну енергију обезбедити прикључком на постојећу мрежу или изградњом стубне трафостанице у оквиру комплекса, зависно од услова надлежног оператера електроенергетске мреже. Напајање објекта електричном енергијом, уколико

то дозвољавају технички услови, може се вршити и са ОИЕ који ће се инсталирати у самом комплексу.

Дозвољава се фазна изградња резервоара зависно од потребних количина воде, уз услов да фаза мора да представља функционалну целину.

Пумпне станице за водоснабдевање

Простор за пумпну станицу предвидети на посебној катастарској парцели. Објекат може бити шахтног типа (цео испод коте терена) или надземни. Димензије објекта дефинисати на основу техничке документације у зависности од хидрауличког прорачуна и димензија потребних пумпних агрегата. У објекту треба предвидети најмање два пумпна агрегата, радни и резервни. У случају објекта шахтног типа терен изнад објекта може бити затрављен.

Канализациона мрежа

Положај канализационе мреже у саобраћајном профилу генерално треба да задовољи следеће услове:

- канализациона мрежа за употребљене воде се по правилу поставља у осовини коловоза саобраћајнице, или уз ивицу коловоза, на супротној страни од водоводне мреже;

- канализациона мрежа за атмосферске воде се по правилу поставља у осовини коловозне траке, супротне од траке за водоводну мрежу;

- мрежу трасирати испод коловоза на минимум 1,0 m дубине укопавања, са обавезним каскадама, ако конфигурација терена захтева. Ако цевовод мора да се поставља преко парцела (мимо улице), строго пазити да се приликом израде рова за полагање цевовода не угрозе суседни објекти, имајући у виду и планирану изградњу на тим потезима;

- ако је то могуће мрежу полагати на супротној страни пута од планиране или изведене електро и тт мреже;

- ако се у истом рову полажу водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана заштитна растојања;

- за извођење радова на полагању мреже на трасама изван насеља, као и испод капиталних објеката, важе иста правила као код полагања водоводне мреже;

Остали услови за канализациону мрежу:

- пречник цеви зависи од планираног броја корисника који се прикључују на канализациону мрежу;

- избор грађевинског материјала од кога су начињене цеви, пад цевовода и остале техничке карактеристике, одређују се на основу хидрауличког прорачуна.

- Гранично ревизионо окно извести 1,5 m унутар регулационе линије и у истом извршити каскадирање (висинска разлика чија је минимална вредност 60 cm, а максимална 300 cm).

- Прикључак од ревизионог силаза па до канализационе мреже извести падом од 2% до 6% управно на улични канал, искључиво у правој линији без хоризонталних и вертикалних ломова. Квалитет вода које се прикључују на градску канализациону мрежу, мора задовољити захтевани ниво.

- Атмосферске воде дуж саобраћајница и шеталишта сакупити путем отворених канала, ригола и подземних канала до планираног ретензионог окна. Атмосферске воде са кровних површина системом олука и сливника усмерити ка зеленим површинама. Атмосферске воде са локација, које могу бити оптерећене мастима и уљима, пре упуштања у канализацију потребно је пречистити на сепараторима уља и масти.

– за контролу рада канализације и могућност благовремене интервенције, на месту вертикалног прелома цевовода, промене хоризонталног правца пружања цевовода и улива бочног огранка, предвидети ревизионе силазе.

– ископ рова, разупирање зидова рова, полагање и међусобно повезивање цеви, затрпавање цевовода и рова (песком и ископаним материјалом), испитивање цевовода и пуштање у рад, извршити на основу важећих техничких прописа и услова за ову врсту радова и инсталација;

– за подручја где не постоји организовано одвођење отпадних вода, дозвољава се изградња водонепропусних септичких јама са организованим пражњењем и одвожењем садржаја на локацију одређену за ту намену.

– Изградњу водонепропусних септичких јама вршити према следећим условима:

- да су приступачне за возило - аутоцистерну које ће их празнити,
- да су коморе изграђене од водонепропусних материјала,
- да су удаљене од свих објеката и међа према суседима најмање 3,0 m,
- да буду удаљене од бунара најмање 10 m.

На делу изведене канализационе цеви нивелета коловозне површине треба да буде усклађена са нивелетом поклопца ревизионих шахтова.

Објекти пумпне станице за препумпавање употребљених вода су шахтног типа са потребним резервоарским простором и агрегатима за оптимално препумпавање сакупљених употребљених вода. Резервоарски простор димензионисати за прикупљање најмање 20-минутних употребљених вода.

Пре израде пројектне документације за појединачне објекте, неопходно је прибавити услове надлежног ЈКП, којима ће се дефинисати тачно место прикључка на јавну мрежу.

ППОВ

Комплекс постројења предвидети у ограђеном – контролисаном простору ради заштите објеката, контролисаног уласка и извођења интервенција на објекту, као и других мера заштите и одржавања. Улаз у комплекс обезбедити кроз клизну колску и пешачку капију.

Положај објеката унутар комплекса дефинисати према захтевима технолошког процеса поштујући мере безбедности и заштите које таква врста објеката треба да испуни.

У оквиру комплекса предвидети неопходне манипулативне површине, тротоаре и зеленило. Постојење пројектовати у свему према важећим законским прописима, Уредби о категоризацији водотокова и класификацији вода, катастру отпадних вода Србије, као и прописа и стандарда који важе за ову врсту радова водећи рачуна да пречишћена вода која се испушта у реципијент мора бити у складу са Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл.гласник РС“, бр.74/2011).

Предвидети уређаје за мерење и регистровање количина отпадних вода пре и после третмана на постројењу са одговарајућим анализама квалитета отпадних и пречишћених вода. Слободне површине засађују се декоративним зеленилом, са формирањем заштитног појаса дуж оградe комплекса који треба да обезбеди заштиту од ширења евентуалних непријатних гасова ван комплекса као и прикладан пејсаж, уз употребу претежно аутохтоних дрвенастих врста.

Концепцију постројења прилагодити савременим и рационалним технологијама уз сагледавање утицаја посебних загађивача на њихов рад. Прилаз комплексу постројења за пречишћавање отпадних вода обезбедити са са јавне површине (јавног пута).

Правила регулације водотокова

При решавању даљег регулисања водотокова морају се поштовати одредбе Закона о водама, услови ЈВП „Србијаводе“ и других надлежних органа у области заштите животне средине, заштите природних и културних добара, саобраћаја и санитарне заштите, уз обавезу израде одговарајуће студијске и техничке документације (претходни радови, претходна студија оправданости са генералним пројектом, студија оправданости са идејним пројектом и студијом о процени утицаја пројекта на животну средину, и друга пројектна документација у складу са Законом о планирању и изградњи).

Остали услови за регулацију водотокова:

- уређење водотокова ван насеља, вршити применом натуралне регулације;
- код подземних укрштања појединих инфраструктурних објеката са водотоцима и јаругама, горња ивица цеви мора бити минимално 1,0m испод постојећег дна корита;
- забрањено је измештање водотока ради изградње мале хидроелектране.
- На местима укрштаја са планираним саобраћајницама треба обезбедити неопходан протицајни профил испод трупа саобраћајнице, тако да доња ивица конструкције саобраћајнице буде изнад коте меродавне рачунске велике воде према табели:

Табела 2.17. Коте меродавне рачунске велике воде за формирање доње ивице конструкције саобраћајнице

Меродавна рачунска велика вода макс. Q[m ³ /s]	Надвишење доње ивице конструкције (зазор) Z[m]
до 10	0,6
10 - 50	0,7
50 - 100	0,8
100 - 200	0,9
200 - 300	1,1
300 - 500	1,2
500 - 1000	1,3
1000 - 2000	1,4
изнад 2000	1,5

– Планиране изливе атмосферске канализације предвидети пројектном документацијом.

– Уколико се радови на регулацији врше фазно, на крају трасе регулисане деонице предвидети грађевину која ће бити тако обликована да не изазива штетне последице на нерегулисаној деоници низводно, као и на саме регулисане грађевине.

– У случају да се јавља дубинска и бочна ерозија у зони мостовских стубова или ослонаца, предвидети решење којим ће се осигурати ослонци и стубови и стабилизovati речно дно.

– Пројектовати уздужну диспозицију регулације (падови дна регулисаног корита) и попречни профил корита тако да режим воде и наноса буде стационаран тако да нема ерозије дна и обала, односно засипања корита.

– Пројектом организације радова на изградњи регулације обезбедити услове којима се неће угрозити стабилност и функционисање грађевинских објеката у непосредној близини водотока.

– Сва евентуална оштећења настала у току изградње, морају се санирати и довести у првобитно функционално стање на терет инвеститора.

Детаљно чишћење корита свих водотокова од наноса и осталог материјала на делу изведене регулације и дуж целог природног, нерегулисаног корита у насељу представља приоритет и основу за уредно одвођење вода.

2.3.5.3. Електроенергетика

За далековод се обезбеђује заштитна зона (коридор) чија ширина је зависна од напонског нивоа и техничког решења далековода.

Заштитни појас далековода износи 15 m са обе стране далековода напонског нивоа 35 kV од крајњег фазног проводника, 25 m са обе стране далековода напонског нивоа 110 kV од крајњег фазног проводника.

Свака градња испод или у близини далековода условљена је следећим:

- „Законом о енергетици“ („Сл. гласник РС“, бр. 145/2014);
- „Законом о планирању и изградњи“ („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14 и 83/18);
- „Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV“ („Сл. лист СФРЈ“ број 65 из 1988. год.; „Сл. лист СРЈ“ број 18 из 1992. год.);
- „Правилником о техничким нормативима за електроенергетска постројења називног напона изнад 1000 V“ („Сл. лист СФРЈ“ број 4/74);
- „Правилником о техничким нормативима за уземљења електроенергетских постројења називног напона изнад 1000 V“ („Сл. лист СРЈ“ број 61/95);
- „Законом о заштити од нејонизујућих зрачења“ („Сл. гласник РС“ број 36/2009) са припадајућим правилницима, од којих посебно издвајамо: „Правилник о границама нејонизујућим зрачењима“ („Сл. Гласник РС“, бр. 104/2009) и „Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања“ („Сл. Гласник РС“, бр. 104/2009);
- „SRPS N.C0.105 Техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења“ („Сл. лист СФРЈ“ број 68/86);
- „SRPS N.C0.101 - Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Заштита од опасности“;
- „SRPS N.C0.102 - Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Заштита од сметњи“ („Сл. лист СФРЈ“ број 68/86), као и
- „SRPS N.C0.104 – Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења – Увођење телекомуникационих водова у електроенергетска постројења“ („Сл. лист СФРЈ“ број 49/83).

У заштитном појасу испод, изнад или поред електроенергетског објекта могу се градити објекти, изводити друге радње или засађивати дрвеће и друго растиње, ако те радње нису у супротности са планским актом, наменом земљишта, прописима о изградњи објеката, условима прописаним законом или техничким нормативима и другим прописима. Власник или носилац других права на непокретности који намерава да изводи грађевинске радове у зони заштите енергетског објекта, пре подношења захтева за издавање грађевинске дозволе, дужан је да прибави сагласност енергетског субјекта. Сагласност се издаје по испуњености услова енергетског субјекта, које инвеститор објекта/радова доказује достављањем елабората овереног од стране овлашћеног лица у складу са законом.

У случају градње испод или у близини далековода потребна је сагласност „Електро mreжа Србије“ А. Д., при чему важе следећи услови:

- Сагласност би се дала на Елаборат који Инвеститор планираних објеката треба да обезбеди, у коме је дат тачан однос далековода и објеката, уз задовољење горе

поменутих прописа и закона и исти може израдити пројектна организација која је овлашћена за те послове. Трошкови израде Елабората падају у целости на терет Инвеститора планираних објеката;

– Приликом израде Елабората прорачуне сигурносних висина и удаљености урадити за температуру проводника од +80°C, за случај да постоје надземни делови, у складу са техничким упутством ТУ-ДВ-04. За израду Елабората користити податке из пројектне документације далековода које вам на захтев достављамо, као и податке добијене на терену геодетским снимањем који се обављају о трошку Инвеститора планираних објеката;

– Елаборат доставити у минимално три примерка (два примерка остају у трајном власништву „Електро mreжа Србије“ А. Д.), као и у дигиталној форми;

– У Елаборату приказати евентуалне радове који су потребни да би се међусобни однос ускладио са прописима;

Претходно наведени услови важе приликом израде:

1) Елабората о могућностима градње планираних објеката у заштитном појасу далековода.

Напомена: У случају да се планира постављање стубова јавне расвете у заштитном појасу далековода, потребно је исте уважити при изради Елабората.

2) Елабората утицаја далековода на потенцијално планиране објекте од електропроводног материјала. Овај утицај за цевоводе, у зависности од насељености подручја, потребно је анализирати на максималној удаљености до 1000 m од осе далековода;

3) Елабората утицаја далековода на телекомуникационе водове (овај Елаборат није потребно разматрати у случају да се користе оптички каблови). Овај утицај, у зависности од специфичне отпорности тла и насељености подручја, потребно је анализирати на максималној удаљености до 3000 m од осе далековода у случају градње телекомуникационих водова.

У случају да се из Елабората утврди колизија далековода и планираних објеката са пратећом инфраструктуром и уколико се утврди јавни (општи) интерес планираног објекта и достави налог мера за измештање (реконструкцију или адаптацију) од стране надлежних органа, потребно је да се:

– Приступи склапању Уговора о пословно-техничкој сарадњи ради регулисања међусобних права и обавеза између „Електро mreжа Србије“ А. Д. и свих релевантних правних субјеката у реализацији пројекта адаптације или реконструкције далековода, у складу са „Законом о енергетици“ („Сл. гласник РС“, бр. 145/2014) и „Законом о планирању и изградњи“ („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14 и 83/18);

– О трошку Инвеститора планираних објеката, а на бази пројектих задатака усвојених на Стручном панелу за пројектно техничку документацију „Електро mreжа Србије“ А. Д., уради техничка документација за адаптацију или реконструкцију и достави „Електро mreжа Србије“ А. Д. на сагласност;

– О трошку Инвеститора планираних објеката, евентуална адаптација или реконструкција далековода (односно отклањање свих колизија констатованих Елаборатом) изврши пре почетка било каквих радова на планираним објектима у непосредној близини далековода;

– Пре почетка било каквих радова у близини далековода о томе обавесте представници „Електро mreжа Србије“ А. Д.

– Остали општи технички услови за градња испод или у близини далековода:

– Приликом извођења радова као и касније приликом експлоатације планираних објеката, водити рачуна да се не наруши сигурносна удаљеност од 5 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110 kV, односно 6 m у односу на

проводнике далековода напонског нивоа 220 kV и 7 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 400 kV;

- Испод и у близини далековода не садити високо дрвеће које се својим растом може приближити на мање од 5 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110 kV, односно на мање од 6 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 220 kV и на мање од 7 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 400 kV, као и у случају пада дрвета;

- Забрањено је коришћење прскалица и воде у млазу за заливање уколико постоји могућност да се млаз воде приближи на мање од 5 m од проводника далековода напонског нивоа 110 kV, односно на мање од 6m од проводника далековода напонског нивоа 220 kV и не мање од 7m од проводника далековода напонског нивоа 400 kV;

- Забрањено је складиштење лако запаљивог материјала у заштитном појасу далековода;

- Прикључке извести подземно у случају укрштања са далеководом;

- Нисконапонске, телефонске прикључке, прикључке на кабловску телевизију и друге прикључке извести подземно у случају укрштања са далеководом;

- Приликом извођења било каквих грађевинских радова, нивелације терена, земљаних радова и ископа у близини далековода, ни на који начин се не сме угрозити статичка стабилност стубова далековода. Терен испод далековода се не сме насипати;

- Све металне инсталације (електро-инсталације, грејање и сл.) и други метални делови (ограде и сл.) морају да буду прописно уземљени. Нарочито водити рачуна о изједначењу потенцијала;

- Делови цевовода кроз које се испушта флуид морају бити удаљени најмање 30 m од најистуренијих делова цевовода под напоном.

Уобичајена је пракса да се у постојећим коридорима далековода могу изводити санације, адаптације и реконструкције, ако то у будућности због потреба интервенција и ревитализација електроенергетског система буде неопходно, а не може бити сагледано у овом часу.

У зони комплекса трафостанице дозвољена је изградња објеката који чине функционалну целину предметне трафостанице и одговарајући пратећи објекти.

Положај планираних објеката трафостанице је условљен технолошким и техничким решењем.

За опслуживање постројења изградиће се интерне саобраћајнице, које треба да буду прорачунате за тежак моторни саобраћај, и то: транспортне стазе ширине 3 m, са минималним полупречником кривине 8 m за превоз мањом дизалицом носивости до 5 тона, а главну транспортну стазу за превоз трансформатора тешким возилима од улазне капије ширине 5 m са минималним полупречником кривине 25 m, водећи рачуна о оптерећењу вучног воза.

Спратност објекта је П (приземље), а висина ће се одредити пројектом у зависности од функције и технолошких потреба.

Висина других објеката дефинисаће се пројектом, а условљена је типом уређаја.

Поред наведених објеката на истој грађевинској парцели могућа је изградња објеката у функцији главног објекта (мреже инфраструктуре)- пратећи објекти.

Приступ парцели обезбеђује се преко приступне саобраћајнице која је дефинисана регулационим и нивелационим подацима.

Постављање ограде није обавезно по граници парцеле, већ њену диспозицију усагласити са пројектом електромонтажног дела.

Трафо станице средњег напона треба градити према условима надлежне електродистрибуције, уз поштовање важећих прописа за ову врсту објеката, и то према:

- Правилнику о техничким нормативима за заштиту нисконапонских мрежа и припадајућих трафо станица („Службени лист СФРЈ“, бр.13/87 и „Службени лист СРЈ“, бр.37/95);

- Правилнику о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара („Службени лист СФРЈ“, бр.74/90);
- Техничкој препоруци Електродистрибуције Србије бр.Т.Р1 за типске дистрибутивне ТС 10/0,4 kV и 20/0,4 kV;
- Техничкој препоруци Електродистрибуције Србије бр.12 за типске дистрибутивне ТС 110/х и 35/10 kV.

Изградња објеката се може вршити на основу прибављених решења и дозвола од надлежних органа, према одредбама Закона о планирању и изградњи.

Локација нових и реконструкција постојећих трафостаница 10/0,4 kV решиће се посебном урбанистичком и техничком документацијом. Величина парцеле за трафостаницу 10/0,4 kV износи око 5,5 x 6,5 m. За изградњу трафостаница, непосредна локација и величина парцела утврђују се конкретном разрадом али да буду испуњени следећи услови:

- да иста буде постављена што ближе тежишту оптерећења;
- да прикључни каблови буду што краћи ;
- да је расплет водова што једноставнији;
- да постоји могућност лаког приступа ради монтаже , замене и одржавања опреме;
- о присуству подземних и надземних инсталација у окружењу трафостанице;
- о утицају ТС на животну средину .

Планска решења за намену и коришћење простора у зони постојећих далековода, за које се планом предвиђа измештање, не могу се примењивати до обезбеђења њиховог измештања.

Изградњу ваздушних и кабловских водова 10 kV и 0,4 kV изводити према техничким правилима дефинисаним одговарајућим важећим прописима.

Електроенергетска мрежа се полаже по правилу у регулациони профил саобраћајница у простор тротоара или у инфраструктурни коридор. Ширина инфраструктурног коридора зависи од напонског нивоа каблова који се полажу као и од других инсталација које је могуће поставити у коридор уз поштовање минималних прописаних растојања у складу са важећим правилницима и законима.

Прикључивање објеката на електроенергетску мрежу изводити према условима надлежних електродистрибутивних предузећа и техничким прописима.

Изградњу електроенергетске инфраструктуре вршити у складу са следећим условима:

- Надземну мрежу 10 kV и 0,4 kV градити према „Правилнику о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV“ („Сл. лист СФРЈ“, број 65 из 1988. год.; „Сл. лист СРЈ“, број 18 из 1992. год.) и „Закону о енергетици“ („Сл. гласник РС”, бр. 145/2014);
- дубина полагања каблова треба да буде најмање 0,8 m;
- електроенергетску мрежу на туристичким локалитетима, зонама заштите непокретног културног и природног добра, зони пратећих путних садржаја, обавезно каблирати;
- каблове ван насеља полагати у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза и у регулационом појасу саобраћајница у насељима;
- у деловима насеља где је електроенергетска мрежа грађена надземно, светилке јавног осветљења могу се поставити и на стубове електроенергетске мреже;
- при паралелном вођењу енергетских каблова до 10 kV и телекомуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,5 m, односно 1 m за каблове напона преко 10 kV;
- при укрштању енергетских и телекомуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90°;

– није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад телекомуникационих, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5 m;

– паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,5 m;

– није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;

– при укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода вертикално растојање мора бити веће од 0,3 m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,5 m.

Могућа је и изградња алтернативних извора за производњу електричне енергије при чему је обавезна урбанистичка разрада за изворе који ће бити укључени у јавни електроенергетски систем а у складу са важећим законима и прописима.

2.3.5.4. Гасификација

Гасоводна мрежа средњег притиска (4 бар < MOP ≤ 16 бар)

Приликом изградње гасоводасредњег притиска, минимална дозвољена растојања гасовода од објеката (од ближе ивице цеви гасовода до ближе ивице темеља) за гасовод средњег притиска ($10 < MOP \leq 16$ bar) износи 3,0 m, а за максимални радни притисак (MOP) за челичне цеви 4 bar < 10bar износи 2,0 m. Растојања се изузетно смањити на минимално 1 m уз примену додатних мера заштите дефинисаних Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar.

У коридору заштитнопојаса примарне градске гасоводне мреже притиска до 16 bar није дозвољена изградња објеката високоградње и складиштење тешких терета.

Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода притиска $4 < MOP \leq 16$ bar са другим гасоводом, инфраструктурним и другим објектима дато је у следећој табели:

Табела 2.18. Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода

	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,20	0,60
Од гасовода до водовода и канализације	0,20	0,40
Од гасовода до вреловода и топловода	0,30	0,50
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,50	1,00
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0,30	0,60
Од гасовода до телекомуникационих каблова	0,30	0,50
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0,20	0,60

Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m ³	-	3,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m ³ а највише 100 m ³	-	6,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m ³	-	15,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m ³	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета већег од 10 m ³ а највише 60 m ³	-	10,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m ³	-	15,00
Од гасовода до шахтова и канала.	0,20	0,30
Од гасовода до високог зеленила	-	1,50
* растојање се мери до габарита резервоара		

Растојања из ове табеле могу се изузетно смањити на кратким деоницама гасовода дужине до 2 m, уз примену физичког обезбеђења од оштећења приликом каснијих интервенција на гасоводу и предметном воду, али не мање од 0,2 m при паралелном вођењу, осим растојања од гасовода до постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова.

Дистрибутивна гасоводна мрежа ниског притиска ($MOP \leq 4$ бар)

Дистрибутивним гасоводом сматра се гасовод од полиетиленских цеви за развод гаса радног притиска до 4 бара, који полази непосредно иза излазног запорног затварача на прикључном шахту или мернорегулационе станице, а завршава се запорним цевним затварачем потрошача.

Да би се осигурало непрекидно и безбедно снабдевање потрошача природним гасом, уз могућност искључења појединих потрошача, а да се остали нормално снабдевају, мрежу планирати у облику затворених међусобно повезаних прстенова око појединих група потрошача. Места цевних затварача за искључење морају бити постављени тако да омогућују и искључење појединих потрошача, смештених у ПП-шахтама.

Дистрибутивни гасовод се мора трасирати да не угрожава постојеће или планиране намене коришћења земљишта, да се поштују прописи који се односе на

другу инфраструктуру, као и прописи о геолошким особинама тла. По правилу гасовод полагају у оквиру регулационих зона саобраћајница и слободним зеленим површинама и тротоарима. Дистрибутивни гасовод полагају испод земље без обзира на његову намену и притисак. Дубина укопавања дистрибутивног гасовода износи од 0,60 m – 1,0 m, у зависности од услова терена а изузетно може износити 0,5 m, уз предузимање додатних мера заштите.

У подручју где може да дође до померања тла које би угрозило безбедност гасовода применити прописане мере заштите. У изузетним случајевима, дистрибутивни гасовод се полаже дуж трупа пута, уз посебне мере заштите од механичких оштећења.

Дистрибутивни гасовод не полаже се испод зграда и других објеката високоградње.

Приликом изградње дистрибутивне гасоводне мреже ниског притиска, минимална дозвољена растојања гасовода од објеката (од ближе ивице цеви гасовода до ближе ивице темеља) износи 1,0 m.

У коридору заштитнопојаса примарне градске гасоводне мреже притиска до 16 bar није дозвољена изградња објеката високоградње и складиштење тешких терета.

Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода притиска до 4 bar са другим гасоводом, инфраструктурним и другим објектима дато је у следећој табели:

Табела 2.19. Минимално дозвољено растојање при укрштању и паралелном вођењу гасовода притиска до 4 bar са другим гасоводом, инфраструктурним и другим објектима

	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,20	0,40
Од гасовода до водовода и канализације	0,20	0,40
Од гасовода до вреловода и топловода	0,30	0,50
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,50	1,00
Од гасовода до нисконапонских и висконапонских ел. каблова	0,20	0,40
Од гасовода до телекомуникационих и оптичких каблова	0,20	0,40
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0,20	0,60
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m ³	-	3,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног	-	6,00

капацитета више од 3 m ³ а највише 100 m ³		
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m ³	-	15,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m ³	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета већег од 10 m ³ а највише 60 m ³	-	10,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m ³	-	15,00
Од гасовода до шахтова и канала	0,20	0,30
Од гасовода до високог зеленила	-	1,50
* растојање се мери до габарита резервоара		

Растојања из ове табеле могу се изузетно смањити на кратким деоницама гасовода дужине до 2 m, уз примену физичког обезбеђења од оштећења приликом каснијих интервенција на гасоводу и предметном воду, али не мање од 0,2 m при паралелном вођењу, осим растојања од гасовода до постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова.

Опита правила грађења за гасоводе притиска до 16 бар

За трасу гасовода првенствено користити зелени појас у тротоару. У случају да то није могуће користи се слободни коридор у коловозној површини. Минималнадубина укопавања гасовода је 0,8 m, мерено од горње ивице цеви до површине тла, а у изузетним случајевима на кратким деоницама из оправданих разлога може бити и до минимално 0,5 m, уз повећане мере безбедости.

Прелази челичних гасовода преко река, канала и других водених препрка могу бити подводни и надводни, према условима надлежне водопривредне организације. Гасоводи се могу полагати на мостовима армирано-бетонске, металне и камене конструкције. На обалама се морају поставити запорни органи. Надземно полагање гасовода од ПЕ цеви није дозвољено. Дубина полагања гасовода до дна регулисаних корита водених токова мора бити најмање 1 m, а до дна нерегулисаних корита водених токова најмање 1.5 m, рачунајући од горње ивице цеви гасовода.

Када се гасовод поставља испод јавних путева, када се укршта са јавним путем и железничким пругама или када се полаже у регулационом појасу јавних путева, исти по правилу мора бити заштићен заштитном цеви или другом одговарајућом заштитом у складу са стандардима и прописима. Минимална дубина укопавања челичних и ПЕ гасовода је 1.35 m мерена од горње ивице цеви до горње коте коловозне конструкције пута.

На укрштању гасовода са градским саобраћајницама, државним путевима I и II реда и аутопутевима, као и водотоковима са водним огледалом ширим од 5 m, угао осе гасовода према тим објектима по правилу мора да износи 90°.

На укрштању гасовода са путевима, пругама, водотоковима, каналима, далеководима називног напона преко 35 kV, угао осе гасовода према тим објектима мора да износи између 60° и 90°. На местима где је то технички оправдано, овај угао укрштања могуће је смањити на минимално 60°. За извођење укрштања гасовода са инфраструктурним објектима са углом мањим од 60° потребно је прибавити одговарајућу сагласност управљача, односно оператора над тим објектима.

Минимална дубина укопавања гасовода при укрштању са железничком пругом износи 1,5 m рачунајући од горње ивице заштитне цеви до горње ивице прага, а при укрштању гасовода са железничким пругама индустријских колосека или трамвајским пругама износи 1 m, уколико техничким условима надлежне организације није другачије прописано.

Пре извођењу било каквих радова у непосредној близини гасоводне мреже средњег притиска, обавезно се обратити власнику (оператеру) гасоводних инсталација ради обележавања постојеће трасе гасовода на терену.

Подземно и надземно полагање гасовода није дозвољено у кругу опасног дела погона у којима се користе, прерађују и складиште експлозивне материје, а који су ближе уређени посебним прописима којима је уређена област експлозивних материја.

Минимална дозвољена хоризонтална растојања спољне ивице подземних гасовода (МОП ≤ 16 бар) од надземне електромреже и стубова далековода су:

Табела 2.20. Минимална дозвољена хоризонтална растојања спољне ивице подземних гасовода (МОП ≤ 16 бар) од надземне електромреже и стубова далековода

Називни напон	Минимално растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
1 kV ≥ U	1	1
1 kV < U ≤ 20 k	2	2
20 kV < U ≤ 35 kV	5	10
35 kV < U	10	15

Минимално хоризонтално растојање се рачуна од темеља стуба далековода, при чему се не сме угрозити стабилност стуба

Приликом укрштања гасовод се по правилу поставља изнад канализације. Уколико се мора поставити испод, неопходно је применити додатне мере ради спречавања евентуалног продора гаса у канализацију.

Дно ископаног профила рова за полагање дистрибутивног гасовода мора бити равно, засуто слојем песка испод и изади цеви, у складу са нормативима и техничким условима за полагање дистрибутивног цевовода од полиетиленских цеви за радне притиске до 4 бара.

Пре затрпавања цеви извршити испитивање на непропустивост и чврстоћу у складу са техничким прописима. На дубини од 30 см у рову изнад цеви, поставити упозоравајућу траку са натписом „ГАС“ жуте боје.

Надземно полагање челичних гасовода дозвољено је само у кругу индустријских постројења, на мостовима, на прелазима преко канала и водених токова. Надземно полагање гасовода од полиетиленских цеви (ПЕ цеви) није дозвољено.

Како је дистрибуција природног гаса у одређеним условима повезана са могућношћу настајања запаљиве или експлозивне смеше, неопходно је након изградње гасовода, у току експлоатације, обезбедити заштиту гасовода, тако да се не би нарушила

несметана и безбедна дистрибуција гаса, или се угрозила безбедност људи и имовине и то:

Изградњом нових објеката не сме се угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода,

У заштитном појасу гасовода не смеју се изводити радови и друге активности изузев пољопривредних радова дубине до 0,5 m без писменог одобрења оператора дистрибутивног система.

У заштитном појасу гасовода забрањено је садити дрвеће и друго растиње чији корени досежу дубину већу од 1 m, односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 m.

Пре извођењу било каквих радова у непосредној близини гасоводне мреже ниског притиска, обавезно се обратити власнику (оператеру) гасоводних инсталација ради обележавања постојеће трасе гасовода на терену.

Приликом израде техничке документације и извођења радова неопходно је у свему се придржавати одредби Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 бар („Сл. гласник РС“ бр. 86/2015) и других важећих прописа и стандарда..

*Мерне (МС), регулационе (РС) и мерно-регулационе (МРС) станице
(0 бар < МОР ≤ 16 бар)*

Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи су:

Табела 2.21. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави

Капацитет m ³ /h	МОР на улазу		
	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar < МОР ≤ 16 bar
до 160	уз објекат (отвори на објекту морају бити ван зона опасности)	3 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)
од 161 од 1500	3m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	8 m
од 1501 до 6000	5 m	8 m	10 m
од 6001 до 25000	8 m	10 m	12 m
Преко 25000	10 m	12 m	15 m
Подземне станице	1 m	2 m	3 m

Растојања се мере од темеља објекта до темеља МРС/МС/РС

Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката су:

Табела 2.22. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката

Објекат	МОР на улазу		
	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar < МОР ≤ 16 bar
Железничка или трамвајска пруга	10 m	15 m	15 m
Коловоз градских саобраћајница	3 m	5 m	8 m
Локални пут	3 m	5 m	8 m
Државни пут, осим аутопута	8 m	8 m	8 m
Аутопут	15 m	15 m	15 m
Интерне саобраћајнице	3 m	3 m	3 m
Јавна шеталишта	3 m	5 m	8 m
Извор опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	10 m	12 m	15 m
Извор опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова	10 m	12 m	15 m
Трансформаторска станица	10 m	12 m	15 m
Надземни електро водови	0 bar < МОР ≤ 16 bar		
	1 kV ≥ U	Висина стуба + 3 m*	
	1 kV < U ≤ 110 kV	Висина стуба + 3 m**	
	110 kV < U ≤ 220 kV	Висина стуба + 3,75 m**	
	400 kV < U	Висина стуба + 5 m**	
* али не мање од 10 m.			
** али не мање од 15 m. Ово растојање се може смањити на 8 m за водове код којих је изолација вода механички и електрично појачана			

Ниво буке мерен на огради станице (ако је изграђена на отвореном) или на спољашњем зиду станице (ако је у згради или кућици) не сме прећи вредност од 70 dB за индустријско подручје,

На улазном гасоводу у МРС, као и на свим излазним гасоводима из МРС морају се поставити противпожарне славине. Улазна и излазне противпожарне славине морају бити удаљене од МРС најмање 5 m, а највише 100 m, и могу бити смештене и изван ограде МРС. У случају када су улазна и/или излазна противпожарна славина изван ограде МРС, исте се морају заштити од неовлашћеног руковања и манипулације.

МРС морају бити ограђене како би се спречио приступ неовлашћеним лицима. Ограда МРС мора да обухвати зоне опасности и мора бити минималне висине 2 m. МРС капацитета до 160 Nm³/h не морају да имају ограду. Уколико је МРС на отвореном простору, са или без надстрешнице, ограда мора бити удаљена минимално 10 m од МРС. Ако се МРС налази у ограђеном простору индустријског објекта може бити и без сопствене ограде, али видно обележена таблама упозорења и заштићена од удара возила

Неопходно је у свему се придржавати одредби Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 бар („Сл. гласник РС“, бр. 86/2015).

2.3.5.5. Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

Постојећи законски оквир који се непосредно односи на припрему документације и изградњу објеката везаних за коришћење ОИЕ, чине прописи из подручја заштите природе, заштите животне средине енергетике, водопривреде, пољопривреде, шумарства, планирања простора и изградње објеката. За све пројекте везане за ОИЕ, неопходно је (у складу са важећом Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08), као и другим прописима везаним за заштиту животне средине), утврдити да ли постоји потреба за израдом Студије о процени утицаја на животну средину.

2.3.5.6. Електронске комуникације

Површине јавне намене са наменом инфраструктурне површине и објекти у захвату Плана и све планиране телекомуникационе системе и радове на постојећим системима ускладити са важећим законима и прописима.

Сви телекомуникациони коридори морају бити заштићени у складу са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Сл. гласник РС“, бр. 16/2012).

Примена принципа да величина претплатничке петље буде од 0,5 до 1,0 km у просторима са већим густинама становања и до 2,0 km у сеоским срединама, и могућност надоградње мултисервисних приступних чворова (МСАН) одређеним модулским елементима не омогућује да се утврде локације истих без конкретнијих прорачуна густине телефонских претплатника на појединим подручјима. Као норматив за прорачун потребног броја телефонских претплатника у наредном периоду користити: два телефонска прикључка по стамбеној јединици и телефонски прикључак на 15-50 m² пословног простора.

Истурене комутационе степене (MSAN) који се изводе као „outdoor“ ормани постављати на бетонске темеље одговарајућих димензија (сагласно типу кабинета). У оквиру темеља за смештај кабинета изградити ревизионо окно димензија 80 x 80 x 90 cm због лакшег прихвата и каблова и њиховог увођења у „outdoor“ кабинет. У кабинет се смешта комутациона опрема, систем преноса, исправљач, батерије и разделник. MSAN кабинет се напаја електричном енергијом са насељске мреже 0,4 kV. Комплекс MSAN-а оградити транспарентном оградом (бетонска сокла висине 0,5 m и метална ограда висине 1,2 m.)

Истурене комутационе степене (MSAN) који се изводе као „indoor“ обезбедити просторију одговарајуће површине (10 - 15 m² и висине 2,6 - 2,8 m) у оквиру објекта (стамбеног, стамбено-пословног, пословног) до које постоји приступ за „улазак“ каблова и опслуживање.

Мини IPAN уређаји се изводе као „outdoor“ и „indoor“. Активна опрема се смешта у типске ормане за унутрашњу монтажу за на зид и за спољну монтажу на АБ ПТТ стуб, на ниско бетонско постоље габарита хоризонталне пројекције не веће од 0,25m² и на зид. Уређај се повезује оптичким кабловима без металних елемената чија оптичка влакна одговарају међународној препоруци ITU-T G652.D. Овај уређај се напаја електричном енергијом са насељске мреже 0,4 kV на начин из услова надлежног ЕД предузећа. Уређај може бити са батеријама или без њих што је најчешћи случај. Од уређаја до корисника се полажу бакарни каблови (DSL каблови) који су пројектовани и израђени за примену у широкопојасним дигиталним електронским комуникационим мрежама.

Телекомуникациона мрежа се полаже по правилу у регулациони профил саобраћајница у простор тротоара или у инфраструктурни коридор. Ширина инфраструктурног коридора зависи од типа телекомуникационе мреже која се полаже као и од других инсталација које је могуће поставити у коридор уз поштовање минималних прописаних растојања у складу са важећим правилницима и законима.

За полагање оптичких каблова у ров полагају полиетиленске цеви пречника 40 mm, које ће послужити као заштита или резерва за касније "удувавање" оптичког кабла.

Изводе градити самостојећим изводно-разводним орманима и унутрашњим изводима у објектима.

Самостојећи ормани су на бетонском постољу габарита на већег од 50 x 40 cm и дубине до 0,6 m постављене на граници тротоара и стамбених парцела (на граници регулационе линије), тако да се не омета прилаз објектима.

Код пројектовања и изградње приступне (претплатничке) телефонске мреже морају се поштовати следећи услови:

- при паралелном вођењу телефонских и енергетских каблова минимално растојање је 0,3 m за водове 1 kV, односно 0,5 m за водове 10 и 35 kV. Код укрштања, електроенергетски кабл се полаже испод телефонског кабла са минималним растојањем од 0,5 метра. Најмањи угао укрштања телефонског и електроенергетског кабла износи 450,

- при паралелном полагању телефонских каблова са водоводном и канализационом мрежом минимално хоризонтално растојање је 1,0 метар. Код укрштања телефонских каблова са водоводном и канализационом мрежом, телефонски кабл се полаже изнад водоводне и канализационе мреже са минималним растојањем од 0,2 m од темена водоводне или канализационе цеви, с тим што се телефонски кабл полаже у заштитну цев постављену управно на трасу водовода или канализације у дужини најмање од по 1,0 метар лево и десно од цеви,

- прелазак телефонских каблова преко постојећих асфалтираних улица вршити бушењем трупа улица, а за планиране предвидети постављање ПЕ цеви пречника 110 mm на дубини од 1,2 m од коте коловоза како би се избегла нова раскопавања.

Све базе радиостанице сва три оператера пројектовати и градити са примопредајницима малих снага, због смањења електромагнетног зрачења и мањег утицаја на животну средину. Ово изазива већу густину објеката базних станица, и због малих снага примопредајника и могућности покривања одређених простора, избор оптималне локације је могућ тек после одређених мерења, те се локације разрађују урбанистичким пројектима. Базне радиостанице које се граде на отвореном простору обавезно оградити жичаном транспарентном оградом висине до 2,2 m.

(14)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, одељак 3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА, замењује се новим који гласи:

„3.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА

3.1.1. Начин спровођења просторног плана

Просторни план спроводиће се на следећи начин:

1. Директном применом Просторног плана, издавањем информације о локацији и локацијских услова, за делове територије који нису обухваћени урбанистичким плановима и урбанистичким пројектима. Просторни план спроводиће се и директном применом Посебног прилога Просторног плана – Анекса Просторног плана, где су

обрађени поверљиви садржаји комплекса посебне намене, а који се односе на посебне мере уређења и припреме територије за потребе одбране земље.

2. Применом планских решења из Просторног плана подручја посебне намене ПИО „Власина”, („Службени гласник РС“, број 133/04);

3. Применом планских решења из Просторног плана подручја посебне намене изворишта водоснабдевања „Јелашница”, („Службени гласник РС“, број 39/17);

4. Применом планских решења из Просторног плана подручја посебне намене за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110 kV број 113/X од ТС Ниш 1 до Врле III, („Службени гласник РС“, број 93/16);

5. Разрадом у Просторном плану кроз уређајне основе за села и делове сеоских насеља.

6. Разрадом Просторног плана израдом плана генералне регулације за општински центар Сурдулица (на снази) и Власинско језеро (планиран);

7. Разрадом Просторног плана применом и израдом планова детаљне регулације:

1) Граничног прелаза „Стрезимировци”(на снази), („Службени гласник града Врања“ бр. 34/13);

2) За главне колекторе отпадних вода (на снази), („Службени гласник града Врања“ бр. 6/17);

3) За простор групних ППОВ-а (на снази) („Службени гласник града Врања“ бр. 6/17);

4) Хотела „Власина“ (у изради);

5) Фабрике и постројења за прераду воде (на снази);

6) Услужног мултифункционалног центра (планиран);

7) Скијалишта „Варденик“ и „Марића раскрсје“ (планирано);

8) Голф терена (планиран);

9) Рудника „Мачкатица“ (планиран);

10) Центра сеоског насеља „Биновце“

11) Саобраћајница:

- планираних државних путева, након израде генералног пројекта са претходном студијом оправданости;

- планираних општинских путева;

12) Далековода;

13) За потребе изградње постројења за биомасу и соларних фотонапонских постројења (соларних електрана), као и за проточне МХЕ веће од 1,0 MW;

14) За уређење водотокова, осим за деонице за које се уређење врши у оквиру постојеће парцеле водног земљишта.

7. Разрадом Просторног плана израдом урбанистичких пројеката за:

1) Изградњу инфопунктова и улазних станица. Успостављање улазних станица дефинисано је Просторним планом и Планом управљања ПИО „Власина“ 2019. - 2028., као једна од законских обавеза управљача ради презентације заштићеног подручја контроле посетилаца и коришћења заштићеног подручја и спречавања бесправног коришћења. Изградња је предвиђена ради успостављања свих видова сарадње са корисницима ПИО „Власина“, пружања савремене и квалитетне презентације природних, културних и стечених вредности заштићеног подручја, организовања манифестација и скупова ради едукације и образовања посетилаца и пружања подршке локалном становништву да може да пласира локалне производе и туристичку понуду;

2) Марине;

3) Стари камп-пијаца;

4) Рибарски камп;

5) Етно парк (на снази);

6) Авантура парк;

7) спортска игралишта;

8) спортског центра Прудиште;
9) локалне резервоаре, прекидне коморе и пумпне станице;
10) изградњу објекта који је у функцији обављања делатности пољопривредног газдинства, односно делатности сеоског туристичког домаћинства, и/или ловног туризма (нпр. објекти за прераду и чување пољопривредних производа, објекти за смештај и исхрану туриста и сл.), на предвиђеном грађевинском подручју ван шире зоне санитарне заштите.

11) трансфер станице са рециклажним двориштем;

12) објекте за производњу енергије из обновљивих извора снаге до 1,0 MW;

Из даље урбанистичке разраде Просторног плана (ПДР и УП) за обновљиве изворе енергије, изузимају се соларне инсталације које се постављају на земљи и на објектима (стамбене, помоћне и економске) за обезбеђење топлотне и производњу електричне енергије (за интерну и комерцијалну потрошњу) капацитета до 30 kW (према Уредби о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије, „Службени гласник РС“, број 56/16 или 50 kW (чл. 145. Закона о планирању и изградњи).

3.1.2. Смернице за израду урбанистичких планова и друге развојне документације

Смернице за израду урбанистичких планова

План генералне регулације Власинског језера обухвата грађевинско подручје насељених места Власина Рид, Власина Стојковића и Власина Округлица, у зони посебне намене дефинисане Просторним планом подручја посебне намене ПИО „Власина“. До доношења Плана генералне регулације Власинског језера примењиваће се важећи планови: План генералне регулације Власина Стојковића („Службени гласник града Врања“ бр. 36/12); План генералне регулације Власина Округлица („Службени гласник града Врања“ бр. 36/12); План генералне регулације Власина Рид („Службени гласник града Врања“ бр. 46/13); и План генералне регулације Власинско језеро са приобаљем („Службени гласник града Врања“ бр. 46/13) у оквиру зоне дефинисаног грађевинског земљишта Просторним планом подручја посебне намене ПИО „Власина“, а за потребе легализације и озакоњења објекта, као и сва остала планска решења која нису у супротности са Просторним планом подручја посебне намене ПИО „Власина“.

Поред дефинисаног грађевинског земљишта у зонама посебне намене могуће је уређајном основом, урбанистичким планом и урбанистичким пројектом прибавити додатно грађевинско земљиште искључиво за потребе јавне намене и реализације инфраструктурних система.

Планови генералне регулације за Сурдулицу и Власинско језеро регулисаће очување архитектонских и амбијенталних вредности насеља, где ће се презентовати традиционална архитектура и начин живота планског подручја уз уклапање у еколошке и едукативне програме (стари занати, традиционална припрема хране, етнолошка баштина и сл.). Планом генералне регулације активности усмеравају првенствено на ревитализацију постојеће структуре уз очување типологије објеката. Обликовање фасада, одабир архитектонских детаља, грађевинског материјала, боја и слично, треба да је у складу са амбијентом и визуелним идентитетом простора.

Досадашња активација простора на подручју Власине је била по принципу функционисања махала по ободу језера са базичним функцијама у осигуравању животних потреба локалног становништва. С обзиром да овакав принцип више не задовољава нити функције елементарног живљења нити потребе модерне туристичке делатности, планира се успостављање услужног мултифункционалног центра

североисточно од Власинског језера који ће се урбанистички разрађивати планом детаљне регулације. Услужни мултифункционални центар ће омогућити квалитетнији живот у смислу задовољења потреба локалном становништву и туристима, као и развој разних, а потребних привредних активности. То је специфично урбанизован комплекс потпуно комунално опремљен у функцији корисника простора, који нуди практично све потребне функције за задовољавање елементарних животних потреба, као и понуде забаве и доколичарења. Може се опремити трговинским, туристичким и угоститељским објектима, пијацама, мотелима, кампинг простором за рекреативна возила, сервисима и радионицама, као и објектима јавних служби (здравство, образовање, спорт и култура).

Дефинисани обухвати свих урбанистичких планова су прелиминарног карактера и у зависности од потреба, могуће их је у мањој мери (до 10% површине) мењати.

За планиране коридоре државних путева неопходна је израда генералног пројекта са претходном студијом оправданости, а након тога израда идејног решења и плана детаљне регулације.

Смернице за израду друге развојне документације

У погледу заштите непокретних културних добара неопходна је израда студије о валоризацији непокретних културних добара и непокретности које уживају претходну заштиту на планском подручју, којом ће се утврдити релевантни подаци о свим објектима и локалитетима, обрађени тако да се на основу њих могу утврдити конкретни појединачни услови и мере заштите, границе заштите и обухват заштићене околине и студија о карактеру предела у којој ће се добити елементи за конкретне услове и мере заштите, као и границе непосредне заштићене околине. На основу валоризације научно-образовних, културно-историјских и туристичких потенцијала непокретних културних добара и евидентираних непокретности потребно је одредити приоритетне локалитете и активности у погледу предузимања мера на заштити, ревитализацији и презентацији и утврдити потенцијално подручје за формирање етно-паркова.

Спровођење Просторног плана у секторским плановима и програмима

- Планска решења спроводиће се следећим секторским плановима и програмима:
- планом управљања ПИО „Власина“ за период од 10 година (доноси управљач заштићеног подручја);
 - средњорочним и годишњим програмима уређивања грађевинског земљишта (скупштина општине у сарадњи са јавним предузећима);
 - годишњим програмима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта (скупштина општине уз сагласност надлежног министарства, у сарадњи са удружењима пољопривредних произвођача и власницима земљишта);
 - плановима у области образовања, здравствене заштите, социјалне заштите, развоја културе и спорта (скупштина општине, у сарадњи са надлежним министарствима, управама општине, месним заједницама, приватним сектором и невладиним организацијама);
 - програмима развоја туризма (скупштина општине у сарадњи са надлежним министарством и туристичким организацијама);
 - средњорочним и годишњим програмом изградње, рехабилитације и одржавања државних путева (ЈП „Путеви Србије“, у сарадњи са надлежним управама општине);
 - средњорочним и годишњим програмима изградње, рехабилитације и одржавања општинских путева (надлежне управе и дирекција општине);
 - плановима за проглашење ерозивних подручја (скупштина општине у сарадњи

- са министарством надлежним за водопривреду);
- плановима одбране од поплава од бујичних вода (скупштина општине у сарадњи са министарством надлежним за водопривреду);
- плановима развоја енергетике (јединица локалне самоуправе);
- програмима заштите животне средине (доноси јединица локалне самоуправе);
- програмима мониторинга квалитета животне средине за подручја јединица локалних самоуправа (јединица локалне самоуправе у сарадњи са надлежним управама);
- средњорочним и годишњим програмима истраживања и заштите непокретних културних добара (Републички завод за заштиту споменика културе-Београд и Завод за заштиту споменика културе Ниш у сарадњи с надлежним општинским управама).“

(15)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, у глави 3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, одељак 3.2. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ И ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ, замењује се новим који гласи:

„3.2. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ И ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

3.2.1. Приоритетна планска решења и пројекти

Основни плански приоритети у области *коришћења земљишта и територијалног развоја* су:

- Формирање система заштите, коришћења и унапређења функције земљишта са еколошког, природног, културног и привредног аспекта и израда атласа земљишних ресурса и потенцијала, са утврђеним бонитетом расположивог земљишта и обележавања свих локација земљишта нижег бонитета које се може трансформисати у грађевинско;
- Успостављање организационих, техничко-технолошких, еколошких и економских услова за интензивирање индивидуалне пољопривредне производње за коју је заинтересована шира друштвена заједница и развој система агрокомплекса са што већим степеном финализације производа;
- Предузимање мера за обнову и изградњу просторне, саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Основни плански приоритети у области заштите *природних вредности* су:

- Израда „базе“ природних ресурса и потенцијала на подручју Просторног плана (евидентирање и класификовање просторних целина на деградиране, делимично деградиране, неактивирани или недовољно активирани природне ресурсе и природни ресурси препознати као потенцијал будућег развоја);
- Израда и реализација програма санације деградираних и делимично деградираних природних ресурса и потенцијала, као и активирање недовољно активираних природних ресурса у циљу њиховог потпуног искоришћења;
- Израда и реализација програма развоја геоинформационог система и мониторинга природних вредности, заштите и развоја предела изузетних одлика;
- Израда и реализација програма презентације и популаризације природних вредности;

- Успостављање трајне сарадње са суседним општинама, нарочито у делу припрема и доношења плана и годишњих програма управљања пределом изузетних одлика Власина, активирања главних улазних, постављања малих дисперзованих објеката у функцији заштите и презентације вредности предела изузетних одлика и израде потребних студија у областима заштите вредности карактера предела и природних вредности и животне средине.

Основни плански приоритет у области заштите *животне средине* су:

1) Решавање проблема загађења вода уз успостављање њиховог интегралног управљања:

- Заштита постојећег изворишта водоснабдевања и заштита успостављених зона санитарне заштите у ППППН „Власина“;
- Изградња канализационог система и прикључивање свих планираних и постојећих објеката на колектор чиме би се обезбедила заштита воде језера;
- Израда програма и спровођење мера за очување и заштиту површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количине;
- Опремање и пуштање у рад постројења за пречишћавање отпадних вода за туристичку зону „Власина“;
- Израда регистра свих извора загађења вода (као једног од основних инструмената интегралног управљања водним ресурсима) и успостављањем контроле загађења кроз редукцију испуштања отпадних вода;
- Израда катастра септичких јама уз решавање проблема њиховог пражњења.

2) Развој институционалног система за управљање, мониторинг и извештавање о животној средини:

- Израда пројекта и успостављање система мониторинга животне средине у Општини;
- Контрола употребе агрохемијских средстава у циљу смањивања загађења земљишта из пољопривреде и очување земљишта виших бонитетних вредности;
- Заустављање бесправне изградње на земљиштима високих бонитетних класа и шумском земљишту;
- Извршити санацију и рекултивацију постојеће депоније комуналног отпада и решавање проблема сакупљања и депоновања комуналног отпада на подручју сеоских насеља;
- Успостављање система мониторинга животне средине са циљем континуираног праћења стања елемената и активности у простору ради одрживог управљања планским подручјем;
- Израда, одржавање и ажурирање web презентације у циљу унапређења информисања јавности о стању животне средине, поступцима и пројектима из области заштите животне средине;
- Подршка еколошким акцијама, манифестацијама, научно-стручним скуповима и такмичењима у циљу подизања еколошке свести.

Основни плански приоритети у области *демографије и развоја људских ресурса* су:

- 1) Заустављање негативних демографских токова и обнова становништва:
- Константна подршка локалне самоуправе смањењу територијалних разлика на подручју Просторног плана у циљу постизања равномерног размештаја становништва (предузимање мера за обнову и изградњу локалне саобраћајне и комуналне инфраструктуре, као и за опремање насеља додатним функционалним садржајима и базичним услугама (птт услуга, интернет и сл.) у оном нивоу који је довољан да смањи привлачну снагу околних општинских центара и градова);

- Израда стратегија, акционих планова и предузимање мера социјалне политике за ублажавање негативних демографских трендова, усмерене нарочито према посебним категоријама становништва као што су: деца, жене, старији грађани и др.;
- Израда стратегија, акционих планова и предузимање мера економске политике за покретање привредних активности у циљу ублажавања негативних демографских трендова (кредитно-финансијске линије подршке развоју и унапређењу пољопривредне производње, подршка формирању мини-породничних фирми у области пољопривреде, занатства, туризма и др.);
- Израда стратегија, акционих планова и предузимање мера за развој система социјалног становања (стављањем у функцију и коришћењем слободног стамбеног фонда).

2) Развој људских ресурса:

- Побољшање образовне структуре становништва, израда програма и спровођење перманентних обука/едукација локалног становништва о значају и начину развоја допунских/алтернативних извора прихода пољопривредних газдинстава у областима: унапређења пружања туристичких услуга, у производњи, откупу и преради пољопривредних и шумарских производа, контролисаног производњи, откупу и преради зачинског и лековитог биља, контролисаном сакупљању шумских плодова и сл.;
- Израда програма и спровођење перманентних обука/едукација локалног становништва у области заштите животне средине, заштите вода и значаја успостављања система одрживог руралног развоја;
- Подршка локалне самоуправе, израда и реализација програма за samozapoшљавање и отварање мини предузећа унутар постојећег стамбеног ткива, као и унапређење флексибилности радне снаге;
- Побољшавање услова социјалног статуса појединих категорија становништва (одраслих особа без образовања, жена, деце, старих, избеглих и интерно расељених лица, војних инвалида и других посебно угрожених група).

Основни плански приоритети у области *развоја мреже насеља* су:

- Подизање степена централитета постојећих центара заједнице насеља у оквиру сваке појединачне „регије“;
- Успостављање чвршћих релација између самих центара заједнице насеља и насеља која се око њих групишу, са посебним акцентом на јачању туристичких центара Власинског подручја;
- Активирање граничног прелаза Стрезимировци;
- Предузимање мера за обнову и изградњу просторне, саобраћајне и комуналне инфраструктуре у циљу бољег просторног и функционалног повезивања насеља.

Основни плански приоритети у области *привреде* су:

1) Развој и диверзификација сектора прерађивачке индустрије:

- Израда и спровођење плана за уређење постојећих привредно-прерађивачких локалитета до постизања високог степена искоришћености истих (припрема базе података о расположивом земљишту у индустријским зонама, решавање имовинско-правних односа, откуп расположивог земљишта у приватном властништву, израда планова детаљне регулације и инфраструктурно опремање истих и др.);
- Предузимање мера за уређење и опремање нових привредно-прерађивачких локалитета на простор мање повољан за пољопривреду (непродуктивна земљишта) у микроразвијеним центрима на руралном подручју, а уз строго

- поштовање режима заштите изворишта и мера заштите животне средине у сливу акумулације „Власина“, и будуће планиране акумулације „Јелашница“;
- Подршка привлачењу инвестиција;
 - Прилагођавање европским стандардима и директивама ЕУ и унапређење квалитета производа и услуга увођењем система квалитета ИСО 9000, НССР и сл. (повољни кредити и порески подстицаји и сл.);
 - Предузимање мера за заштиту животне средине у постојећим и новим зонама у складу са режимом заштите и проценом утицаја привредних субјеката на животну средину.
- 2) Развој пољопривреде и повећање тржишне конкурентности пољопривредне производње:
- Израда педолошке карте пољопривредног земљишта, предузимање мера еколошке санације на свим површинама које су деградиране и на којима се производња заснива на недовољном економском ефекту;
 - Израда и спровођење плана за развој ратарства, сточарске производње (у првом реду пашњачког говедарства, али и овчарства, козарства и свињарства), планинског воћарства (јабука, шљива, бобичастог и јагодичастог воћа), али и за развој пчеларства, повећање површина под зачинским и лековитим биљем и за контролисано сакупљање шумских плодова, усклађене са успостављеним режимима заштите изворишта водоснабдевања и мера заштите животне средине;
 - Израда и спровођење плана за успостављање, развој и промоцију органске пољопривредне производње;
 - Подршка убрзаној регистрацији пољопривредних газдинстава, уз предузимање мера за укрупњавање поседа, пораст нивоа специјализације и комерцијализације, као и пораст нивоа техничко-технолошке опремљености истих;
 - Подршка развоју микро/мини производњих погона у области производње, откупа и прераде пољопривредних и шумарских производа, туризма, услуга и старих заната у сеоским домаћинствима са циљем комерцијализације истих и обезбеђивања допунских извора прихода локалног становништва, уз поштовање режима заштите изворишта водоснабдевања и мера заштите животне средине;
 - Обезбеђење просторних, саобраћајних и инфраструктурних услова као стимулација развоју микро/мини погона унутар пољопривредних газдинстава и диверзификацији економских активности у складу са успостављеним режимима заштите.
- 3) Развој пољопривреде и повећање тржишне конкурентности пољопривредне производње:
- Израда стратегија, акционих планова и предузимање мера економске политике у циљу развоја сектора МСП (финансијска подршка, повољни кредити, пореске олакшице, стимулативне мере комуналне политике и политике цена грађевинског земљишта, организовање обука и курсева за заинтересоване предузетнике и др.);
 - Подршка порасту запослености локалног становништва у пружању туристичких услуга, производњи, откупу и преради пољопривредних и шумарских производа, контролисаној производњи, откупу и преради зачинског и лековитог биља, контролисаном сакупљању шумских плодова и сл.;
 - Креирање повољног привредног амбијента кроз стварање ефикасне администрације (смањење административне процедуре) у правцу формирања „one stop shop“ (све на једном месту) и пружања on – line услуга и сервиса;

- Подршка формирању хоризонталних и вертикалних кластера са циљем заједничке дистрибуције производа, промоције и наступа, лакшег пласмана производа, наплате, едукације и размене искустава, посете сајмовима у земљи и иностранству и сл.;
- Обезбеђење просторних, саобраћајних и инфраструктурних услова као стимулација развоју микро/мини погона унутар пољопривредних газдинстава и диверзификацији економских активности уз строго поштовање режима заштите изворишта и мера заштите животне средине у сливу акумулације „Власина“, и будуће планиране акумулације „Јелашница“.

Основни плански приоритети у области *туризма* су:

- Обнова, модернизација и новоградња друмске саобраћајне инфраструктуре до свих значајнијих насеља и побољшање квалитета и услова транспорта до и унутар туристичке регије;
- Заустављање непланске изградње око Власинског језера;
- Изградња планираних канализационих прстена око Власинског језера са уређајима за пречишћавање отпадних вода;
- Предузимање мера и активности за повећање броја и подизање квалитета смештајних капацитета;
- Предузимање мера и активности за диверзификацију туристичке понуде, за подизање квалитета туристичке понуде, за развој и афирмацију аутентичних туристичких производа по којима би подручје Просторног плана било препознатљиво у регионалних, националним и међународним оквирима;
- Предузимање мера и активности у циљу подизања квалитета туристичких услуга;
- Израда програма и предузимање мера и активности у циљу што боље маркетиншке промоције туристичке понуде, израда, одржавање и ажурирање веб презентације туристичке понуде подручја Просторног плана;
- Формирање информационог система за праћење капацитета стварног туристичког смештаја и стварног туристичког промета.

Основни плански приоритети у области *саобраћајне инфраструктуре* су:

- Изградња обилазнице државног пута око Сурдулице за тешки теретни и транзитни саобраћај;
- Изградња обилазнице државног пута ПА реда број 231 око Власинског језера са североисточне стране;
- Изградња деонице државног пута ПБ реда број 439;
- Реконструкција и изградња општинских путева у функцији развоја туризма;
- Изградња мањег аеродрома на потезу „Скела“, у првој фази за слетање хеликоптера за опслуживање туристичких капацитета и заштиту од пожара, док би у другој фази локација била опремљена и намењена за слетање мањих авиона;
- Формирање бицикличких и пешачких коридора дуж државних и општинских путева, према планираном развоју туризма, а нарочито обезбедити планске услове за формирање бицикличког коридора Euro Velo Bike Route No 11 у коридору државног пута ПА реда број 231;
- Постављање саобраћајне туристичко-бицикличке сигнализације.

Основни плански приоритети у области *водне и водопривредне инфраструктуре* су:

- Успостављање и обележавање зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања;

- Изградња објеката и мреже за водоснабдевање свих корисника на подручју Плана;
- Изградња канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода како би се реализовало санитарно безбедно прикупљање и пречишћавање свих отпадних вода (за северни еко-полупрстен планирано је ППОВ „Чемерник“, а за јужни полу-полупрстен ППОВ „Кољандини“).

Основни плански приоритети у области *енергетске инфраструктуре* су:

- Модернизација електроенергетске мреже; гасификација подручја;
- Изградња гасовода од главне мерно регулационе станице (ГМРС) „Владичин Хан“ до мерно регулационе станице (МРС) „Сурдулица“ и „Власина Рид“, максималног радног притиска (МОП) 16 bar и изградња мерно регулационе станице (МРС) одговарајућег капацитета код насеља Власина Рид;
- Повећање енергетске ефикасности објеката у обухвату Просторног плана;
- Коришћење еколошки прихватљивијих горива за загревање објеката - конверзија индивидуалних ложишта и веће коришћење течног нафтног гаса (ТНГ), као и коришћење електричне енергије искључиво у спрези са енергетски ефикасним термотехничким системима – топлотним пумпама;
- Повећање локалног (индивидуалног) коришћења соларне енергије за производњу електричне и топлотне енергије за сопствене потребе;
- Коришћење соларних колектора за добијање санитарне топле воде у домаћинствима, пословним и индустријским објектима;
- Коришћење енергије Сунца у пољопривредној производњи за грејање пластеника и стакленика.

Основни плански приоритети у области *електронских комуникација и поштанског саобраћаја* су:

- Изградња нових комутационих мултисервисних чворова;
- Полагање оптичких каблова за међусобну везу комутационих чворова и даљи развој и проширење телекомуникационе мреже;
- Даља изградња базних радио станица, тако да се омогући потпуна покривеност Просторног плана и коришћење најсавременијих услуга мобилне телефоније;
- Изградња Wi-Fi приступних тачака и приводних каблова до тих тачака.

Основни плански приоритети у области *комуналне инфраструктуре* су:

- Санација и рекултивација свих постојећих дивљих депонија на територији Просторног плана,
- Успостављање система организованог сакупљања отпада на целој територији Плана,
- Успостављање система примарне сепарације и изградња рециклажних дворишта,
- Уређење гробља и њихово опремање потребном комуналном инфраструктуром.

Основни плански приоритети у области заштите *непокретних културних добара* су:

- Спровођење активности на увођењу евидентираних непокретних културних добара у поступак утврђивања за културна добра, израда програма и спровођење мера правне и техничке заштите над непокретним културним добрима Општине Сурдулица;
- Израда програма и спровођење мера на унапређењу потенцијалног културног наслеђа општине Сурдулица у циљу лакше доступности и препознатљивости непокретности и развоја културног туризма (постављање путоказа, штампање

туристичких инфо-материјала који третирају културно наслеђе општине Сурдулица, организовање туристичких рута, обележавање најважнијих споменика културе, могућности организованог туристичког вођења).

3.2.2. Мере и инструменти за имплементацију

За реализацију наведених приоритетних планских решења и пројеката потребно је предузети читав низ мера и инструмената, и то:

1. Економско – финансијске мере:

За планска решења заштите, уређења и коришћења *земљишта и територијалног развоја*:

- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за одржавање и унапређење просторне, саобраћајне и комуналне инфраструктуре на подручју Просторног плана;
- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за инвестирање у уређење пољопривредног земљишта у зонама заштите природних вредности, за обнављање пашњачког сточарства, за спровођење еколошко исправних мелиорација ливада и пашњака и развој органске пољопривредне производње;
- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за одржавање и унапређење пољопривредне производње и пласмана производа.

За планска решења заштите, уређења и коришћења *природних вредности*:

- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за израду базе природних ресурса и потенцијала и за израду и реализацију програма санације деградираних и делимично деградираних, односно за активирање недовољно активираних ресурса;
- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за реализацију пројеката за трансрегионалну сарадњу, а уз подршку надлежног министарства Владе Републике Србије;
- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за надокнаду сеоским домаћинствима услед ограничења у коришћењу пољопривредног земљишта која су настала успостављањем режима заштите.

За планска решења у области *становништва*:

- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за финансијску подршку samozapošljavanju, унапређењу здравствено-социјалне политике и система образовања (програми преквалификације и други облици образовања одраслих, птт услуге, доступност интернета и сл.) са циљем побољшања квалитета живота на селу (како младог, тако и остарелог становништва);
- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за подстицај наталитета;
- Предузимање низа мера економске и социјалне политике од стране локалних самоуправа и шире друштвене заједнице за побољшање социјалног статуса појединих категорија становника (одраслих особа без образовања, деце, жена, старих и других посебно угрожених група).

За планска решења у области *развоја мреже насеља и јавних служби*:

- Пореске олакшице и субвенције, обезбеђењем неопходних средстава у буџету општине Сурдулица, за обављање традиционалних делатности;
- Обезбедити средстава у буџету општине Сурдулица за ревитализацију домова културе.

За планска решења *привредног развоја*:

- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за отварање нових радних места, samozapošljavanje и запошљавање млађег и женског дела популације;
- обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за стимулативне мере пореске политике, комуналне политике и политике цена грађевинског земљишта за развој сектора малих и средњих предузећа;
- Субвенције и порески подстицаји за модернизацију и изградњу објеката за откуп и прераду млека и млечних производа, откуп и примарну прераду воћа, шумских плодова, лековитог и ароматичног биља, кланица и објеката за прераду меса;
- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за ревитализацију напуштених објеката и отварање нових радних места.

За планска решења у области *туризма*:

- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за израду и спровођење програма развоја туризма, прибављања и уређења грађевинског земљишта, развоја туристичке инфраструктуре и супраструктуре и друго;
- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за стимулативне мере економске и пореске политике за унапређење квалитета туристичких услуга (за повећање броја и подизање квалитета смештајних капацитета, адаптацију сеоских домаћинстава у циљу стварања услова за туристичку категоризацију, за изградњу, обнову и модернизацију потребних ресторанских и хотелских капацитета, и сл.);
- Пореске олакшице и стимулативне мере економске политике, обезбеђењем неопходних средстава у буџету општине, за новозапослене у туризму, унапређење и диверзификацију туристичке понуде и др.

За планска решења развоја *саобраћајне инфраструктуре*:

- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за решавање имовинско-правних односа, одржавање и модернизацију постојећих и изградњу нових путева и сл.;

За планска решења развоја *комуналне инфраструктуре*:

- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за израду и реализацију планова и развој система управљања комуналним отпадом.

За планска решења *заштите животне средине*:

- Увођење накнаде за коришћење природних вредности и санације и рекултивације деградираног простора;
- Увођење накнаде за загађивање животне средине.

За планска решења *заштите непокретних културних добара*:

- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за презентацију непокретних културних добара.

За планска решења *инфраструктурних мрежа*:

- Обезбедити средства у буџету општине Сурдулица за реализацију објеката и комплекса инфраструктурних мрежа;
- Порески подстицаји за коришћење обновљивих извора енергије.

2. Организационе мере и инструменти:

За планска решења у области *становништва, развоја мреже насеља и јавних служби*:

- Организовање програма квалификације и преквалификације и други облици образовања одраслих;
- Коришћење слободног стамбеног фонда за развој система социјалног становања;

- Формирање мобилних екипа примарне здравствене заштите и социјалне заштите.

За планска решења *привредног развоја*:

- Стварање ефикасне администрације (смањење административне процедуре) у правцу формирања „one stop shop“ (све на једном месту) и пружања on - line услуга и сервиса;
- Организовање обука и курсева за заинтересоване предузетнике; Организовање едукација сакупљача и прерађивача лековитог и зачинског биља, и др.
- Подршка повезивању/организовању привредних субјеката, нарочито подршка стварања кластера (регионалних и локалних) у прерађивачкој индустрији, пољопривреди, агрокомплексу, туризму, грађевини и др..
- Формирање базе података о грађевинском земљишту.

За планска решења у области *туризма*:

- модели уговорног повезивања/организовања, односно различити видови кластерског и просторног удруживања (пре свега регионалних и локалних) туристичких субјеката, у креирању туристичких производа;
- Формирање информационог система о туристичким ресурсима и тражњи;
- Увођење мониторинга туристичког пословања, промоције и пропаганде.

За планска решења у области развоја *водне инфраструктуре*:

- Организација службе осматрања и обавештавања на већим водотоцима, ради благовременог обавештавања о опасностима од поплава;
- Оспособљавање грађана за заштиту и спасавање од поплава, кроз личну и узајамну заштиту.

За планска решења развоја *комуналне инфраструктуре*:

- Набавка потребних возила и контејнера, изградња станица за сакупљање и организовање комуналне службе на туристичким локалитетима;
- Набавка потребних мобилних станица за сакупљање отпада;
- Дефинисање распореда (плана) рада мобилних ветеринарских јединица;
- Набавка потребних возила за рад мобилних ветеринарских станица.

За планска решења развоја *заштите животне средине*:

- Одређивање локација и постављање мерних станица за праћење и контролу квалитета ваздуха, воде, земљишта и нивоа буке.

За планска решења заштите *непокретних културних добара*:

- Обезбеђење неопходне саобраћајне у друге инфраструктуре, обележавање и уређење приступа непокретним културним добрима и евидентираним непокретностима у оквиру туристичке презентације истих.

3. Планско – програмске мере:

За планска решења заштите, уређења и коришћења *природних система и ресурса, земљишта и територијалног развоја*:

- Формирање „банке локација“ са циљем успостављања инвестиционих циклуса, а уз учешће свих заинтересованих страна;
- Доношење програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта;
- Израда пројеката рекултивације пољопривредног земљишта
- Доношење програма газдовања шумама.

За планска решења *привредног развоја*:

- Доношење стратегија, програма развоја, акционих планова у циљу диверзификације привредних активности и привредног развоја;

- Израда планске и пројектне документације за опремање локација (за обезбеђење просторних, саобраћајних и инфраструктурних услова за отварање нових МСП).
За планска решења у области *туризма*:
- Доношење програма развоја туризма;
- Израда пројеката развоја туристичке инфраструктуре и супраструктуре.
За планска решења развоја *саобраћајне инфраструктуре*:
- Израда планске и пројектне документације за реконструкцију и рехабилитацију ДП II реда;
- Израда планске и пројектне документације за реализацију нових општинских путева.
За планска решења у области развоја *енергетске инфраструктуре*:
- Израда студија просторног размештаја и потенцијалних локација соларних електрана, интеграције у енергетски систем као и друге могућности коришћења енергије сунца у захвату плана;
- Израда студија о могућности коришћења биомасе и других капацитета ОИЕ локалног карактера.
За планска решења у области развоја *водне инфраструктуре*:
- Израда плана за проглашење ерозивних подручја;
- Израда плана одбране од поплава од бујичних вода.
За планска решења развоја *комуналне инфраструктуре*:
- Доношење регионалних планова управљања отпадом;
- Израда пројеката санације и рекултивације сметлишта (са претходном проценом ризика, дефинисаним начином ремедијације и утврђеним приоритетима за санацију).
За планска решења заштите *природе и животне средине*:
- Доношење планова управљања заштићеним подручјима;
- Доношење програма заштите животне средине;
- Доношење програма мониторинга квалитета животне средине.
За планска решења заштите *непокретних културних добара*:
- Доношење урбанистичких планова;
- Израда студије валоризације научно-образовних, културно-историјских и туристичких потенцијала непокретних културних добара и евидентираних непокретности уз одређивање приоритетних локалитета и активности у погледу предузимања мера на заштити, ревитализацији и презентацији.
За планска решења *заштите природе*:
- Доношење аката о проглашењу евидентираних природних добара за споменике природе (стара стабла и стабла - записи).
За планска решења развоја *комуналне инфраструктуре*:
- Доношење законске регулативе, техничких прописа и стандарда везаних за економску ефикасност на регионалном и општинском нивоу;
- Доношење одлука о поверавању управљања и уређења сеоских гробаља јавном комуналном предузећу;
- Доношење одлука о поверавању управљања и уређења пијаца јавном комуналном предузећу.
За планска решења заштите *непокретних културних добара*:
- Доношење аката о проглашењу евидентираних непокретности за културна добра.“

(16)

У Усклађеном просторном плану општине Сурдулица, у текстуалном делу, глава 4. ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА ДОБИЈЕНА ЗА ПОТРЕБЕ УСКЛАЂИВАЊА ПОО СУРДУЛИЦА, брише се у целости а глава 4. гласи:

„4. УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ“

(17)

Графички део Усклађеног просторног плана општине Сурдулица, у целости се замењује новим графичким прилозима израђеним у САД технологији у размери 1:50.000 и то: 1) Реферална карта број 1 „Намена простора“; 2) Реферална карта број 2 „Мрежа насеља и инфраструктурни системи“; 3) Реферална карта број 3 „Туризам и заштита простора“; и 4) Реферална карта број 4 „Карта спровођења“, а шематски прикази, замењују се уређајним основама за села које прате текстуални делови.